

Torsdagen den 4 mars

Kl. 12.00–17.38

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 11 februari justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Talmannen anmälde

att *Daniel Färm* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Alexandra Völker* (S) under tiden för hennes ledighet den 10 maj–31 maj och

att *Solange Olame Bayibsa* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Alexandra Völker* (S) under tiden för hennes ledighet den 1 juni 2021–6 februari 2022.

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:

prot. 2020/21:25 för torsdagen den 25 februari från justitieutskottet och

prot. 2020/21:35 för torsdagen den 11 februari från finansutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:454

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:454 Kapade bostadsrättsföreningar
av Momodou Malcolm Jallow (V)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Prot. 2020/21:88
4 mars

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 19 mars 2021.
Stockholm den 3 mars 2021
Justitiedepartementet
Morgan Johansson (S)
Enligt uppdrag
Jenny Kvarnholt
Expeditionschef

Interpellation 2020/21:516

Till riksdagen
Interpellation 2020/21:516 Arbetsituationen på manuela biltvättar av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 mars 2021.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 2 mars 2021
Arbetsmarknadsdepartementet
Eva Nordmark (S)
Enligt uppdrag
Charlotte Kugelberg
Expeditionschef

Interpellation 2020/21:517

Till riksdagen
Interpellation 2020/21:517 Andelen invandrare bland de som begår våldtäkt av Tobias Andersson (SD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.
Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.
Interpellationen kommer att besvaras den 26 mars 2021.
Stockholm den 3 mars 2021
Justitiedepartementet
Morgan Johansson (S)
Enligt uppdrag
Jenny Kvarnholt
Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2020/21:FPM78 Grönbok om åldrande *COM(2021) 50* till socialutskottet

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2020/21:3867, 3869 och 3872 till trafikutskottet

§ 7 Subsidiaritetstest av kommissionens förslag om ändring av vissa befogenheter i mervärdesskattedirektivet

Skatteutskottets utlåtande 2020/21:SkU33

Subsidiaritetstest av kommissionens förslag om ändring av vissa befogenheter i mervärdesskattedirektivet (COM(2020) 749) föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 8 Klimatpolitik

Klimatpolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21:MJU9

Klimatpolitik

föredrogs.

Anf. 1 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Extremväder, torka, bränder, smältande isar, översvämningar och nu senast en avtagande golfström – effekterna av klimatförändringarna är redan här. Men det är också bilar på el, flyg på biobränslen och industriprocesser på vätegas, liksom teknik för att fånga in och lagra koldioxid.

Hybrit, LKAB och H2 Green Steel ska producera fossilfritt stål och järn, Northvolt ska tillverka hållbara batterier och Volvo tänker bara sälja elbilar från 2030. Den tekniska utvecklingen går snabbare än vi kanske någonsin vågat tro. Hotet från klimatförändringarna hänger utan tvekan över oss, men vi har också lösningarna i sikte.

Miljö- och klimatpolitiken handlar inte längre om målen. Alla seriösa aktörer är överens om att klimatförändringarna behöver hejdas. Konflikten handlar om vilka metoder som bäst bidrar till lösningen.

Konjunkturinstitutet och Riksrevisionen dömer ut centrala delar av regeringens politik som ineffektiv. Moderaterna vill ha en resultatnriktad och effektiv men också teknikoptimistisk och hoppfull miljö- och klimatpolitik.

Herr talman! Pandemin har visat hur ett samhälle i tillbakagång ser ut. Få önskar att det gångna årets tillvaro, med en svag ekonomi och med begränsningar av livet, blir bestående. Uppskattningar pekar på att de globala utsläppen av koldioxid har minskat med 6–7 procent under 2020. Det är en minskning som är påtaglig men definitivt inte tillräcklig. Framför allt visar det att den här typen av begränsningar inte är svaret på en av vår tids största frågor.

Tvärtom är det genom en politik som förenar ekonomisk tillväxt, möjliggörande miljölagstiftning och innovationer som vi har störst chans att minska utsläppen och vårda vår natur. Pessimism och ineffektiva åtgärder ska inte tillåtas styra politiken.

Förbud och regleringar behövs självklart men också tilltro till forskning och näringsliv. Politiken måste inge förtroende genom att vara effektiv, rationell och långsiktig. Moderaterna erbjuder ett alternativ för människor som vill ha en ambitiös och genomtänkt miljö- och klimatpolitik med svar på de stora avgörande frågorna som Sverige står inför.

För det första behöver vi ren svensk el. För att klara omställningen till 2045 kommer vi att behöva minst 60 procent mer el och ännu mer, säger experterna, om vi ska lyckas med den stora industriomställningen i norr. Bara LKAB:s fossilfria järnsvamp kräver el motsvarande en tredjedel av dagens svenska energianvändning.

Moderaterna vill ha ett nytt energipolitiskt mål med sikte på 100 procent fossilfritt. Vi vill se mycket större satsningar på forskning för all fossilfri elproduktion, från vindkraft till kärnkraft. Vi vill möjliggöra för ny kärnkraft i form av mindre reaktorer, och vi vill att vätgasens potential ska realiseras med hjälp av en vätgasstrategi.

Vinterns effektbrist och import av fossilt producerad el och den elkris som fick industrier att stänga ned produktion och ledde till att vi avråddes från att dammsuga visade något som de flesta av oss redan visste: Regeringens energipolitik är ett misslyckande.

Jag vet att vissa partier inte gillar kärnkraft. Men menar vi allvar med omställningen kommer vi att behöva vi både vatten, vind och kärnkraft. Vi har inte råd att stänga ned fossilfri energiproduktion. Våra elnät måste också byggas ut, men har vi inte den produktion som krävs hjälper inte elnäten.

För det andra behöver vi en grön industri. Arbetet för att ställa om vår industri måste intensifieras. Här finns en unik möjlighet att bidra med grön innovation. Moderaterna storsatsar på ett program för att fånga in och lagra koldioxid, bio-CCS och CCS, och bygger gärna vidare på den här regeringens klimatsatsning, Industrikivet, som har varit en viktig åtgärd för att stötta industrin i omställningen. Fossilfritt Sveriges förutsättningar att hålla ihop det svenska näringslivet ska också stärkas. Att stödja industrin i omställningen är ett måste, liksom att satsa på koldioxidlagring som ett komplement till att minska utsläppen. Vi behöver vända på varje sten.

För det tredje behöver vi rena transporter. Framtidens vägtransporter och fordon är elektrifierade och rena. För att lyckas med detta krävs ett omfattande teknikskifte. Vi har presenterat ett brett elektrifieringspaket för hela landet med publik laddinfrastruktur för både lätta och tunga fordon. Vi vill också införa ett grönt bränslestöd för forskning och demoprojekt för hållbara biobränslen. Det duger inte att vi, som i dag, importerar 85 procent av alla våra biobränslen när vi själva sitter på enorma resurser i form av den svenska skogen.

Reduktionsplikten med krav på inblandning av biobränslen i våra bilar och motsvarande för flyget, som vi hoppas snart ska bli verklighet, är bra, men det räcker inte. Vi måste också få fram en inhemsk produktion av dessa bränslen.

För det fjärde behöver vi ett aktivt och hållbart skogsbruk. Skogen är en viktig del av det svenska näringslivet och bidrar varje år med över

100 miljarder i exportintäkter. Den är också helt central för klimatomställningen. Utvecklingen under de gångna åren har inneburit ett aktivt skogs-
vårdsarbete som har förbättrat den biologiska mångfalden. Detta kan till-
skrivas Sveriges över 300 000 enskilda skogsägare, som sköter sina skogar
väl. Detta framgångsrika skogsbruk finns det dock partier som vill inskrän-
ka genom att till exempel, som Miljöpartiet, dubblera arealen av skyddad
skog, trots att nästan en tredjedel av den svenska skogen redan i dag är
undantagen från bruk.

En minskad skogsproduktion är oförenlig med omställningen till ett
fossilfritt samhälle. Forskning från SLU visar tvärtom att vi behöver öka
tillväxten och produktionen i skogen för att dra större nytta av klimat-
omställningen.

Moderaterna vill ta ett helhetsgrepp om skogen för att främja över-
gången till ett fossilfritt samhälle och värna värdefull natur. Vi stärker
skyddet av områden med höga naturvärden och anslår mer medel än rege-
ringen i budgeten.

Men därutöver måste vi bruka vår skog om vi ska kunna köra bil på
biobränslen, bygga hus i trä och göra kläder av träfiber. Den totala areal
skogsmark som är undantagen från bruk ska därför inte öka. Annars tappar
vi ett av omställningens viktigaste ben.

För det femte, herr talman, vet utsläpp inga gränser. För att klara kli-
matomställningen måste vi ha en offensiv internationell agenda. Förra året
byggde Kina ett kolkraftverk i veckan. Sverige måste driva på för ett
minimipris på koldioxid, både i EU och globalt. Vissa vill beskriva det
som omöjligt, men ingen har ens försökt. Det är dags att lyfta den frågan
på kommande klimatmöten i FN.

EU är i sig på många sätt världens globala klimatföredöme. Systemet
för handel med utsläppsrätter tedde sig en gång i tiden lika orealistiskt som
vissa menar att ett globalt pris på utsläpp är i dag. Men i dag är ETS ett av
de mest effektiva verktyg som vi har för att minska våra utsläpp. Vi menar
dock att ETS måste skärpas för att höja ambitionerna och möta EU:s
skärpta klimatmål. Det handlar om att inkludera nya sektorer, som till ex-
empel sjöfarten, men också om att pressa priserna för vad det kostar att
släppa ut inom systemet.

Moderaterna menar också att EU måste använda kraften i sin klimat-
diplomati och villkora framtida handelsavtal med att länder ska leva upp
till Parisavtalet eller prissätta sina utsläpp.

Avslutningsvis, herr talman, uppfyller regeringens klimatpolitik inte
kravet på en resultatriktad politik som åstadkommer snabba utsläpps-
minskningar. I genomsnitt har utsläppen i Sverige minskat med mindre än
1 procent per år sedan 2014, enligt Klimatpolitiska rådet. Enligt Natur-
vårdsverket måste utsläppen snarare minska med 5–8 procent per år om vi
ska nå vårt långsiktiga klimatmål. Det behövs en ny klimatpolitik som på
ett resultatriktat och effektivt sätt minskar utsläppen i Sverige och som
också leder till globala utsläppsminskningar.

Klimatförändringarna är ett hot mot vår framtid. Jorden värms upp,
isarna smälter, och extremvädret tilltar. Det beror på människan, och det
måste lösas av människan. Men det går att vända utvecklingen rätt. Ut-
vecklingskraft och innovation tillsammans med en genomtänkt politik som
svarar upp mot de stora utmaningar Sverige står inför kan stoppa utsläp-
pen.

Jag står bakom samtliga av Moderaternas reservationer, men för tidsvinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.

Anf. 2 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation 13.

Vi debatterar i dag klimatpolitik. Alla är införstådda med att utmaningarna är omfattande. Vi har nu gått igenom en årslång pandemi, som orsakat extrema efterfrågefall över hela världen. Detta har resulterat i många dödsfall såväl som en direkt följd av smittan som av indirekta anledningar. Fatigdomen i världen har ökat. Värst drabbade är inte vi i västvärlden, utan det är utvecklingsländerna som har drabbats allra värst.

Vi har också kunnat se att utsläppen har minskat. Enligt den senaste statistiken som jag läste från IEA handlar det om 6 procent. Samtidigt kan man se att pandemin visserligen fortgår globalt, men den varierar i storlek samtidigt som vissa kontinenter är mindre drabbade än andra. Då har man kunnat se att priset på olja nu är tillbaka på samma nivåer som före pandemin, och jämför man december i fjol med december 2019 kan man se att utsläppen i stället ökade med 2 procentenheter.

Jag vill hävda att man inte ska få för sig att pandemin plötsligt kommer att förändra bilden av hur beroende världen är av fossil energi och hur utsläpp och ekonomisk tillväxt fortfarande är korrelerade med varandra.

Herr talman! Vi sverigedemokrater är tydliga med att vi står bakom Parisavtalet och ambitionen att pressa ned utsläppen på global nivå så att temperaturökningen hamnar på en hanterbar nivå. Politiken måste därför kännetecknas av effektivitet, och den måste kombineras med ökat ekonomiskt välstånd. Botemedlet får naturligtvis inte vara värre än sjukdomen. Vi ska inte gå igenom efterfrågefall i likhet med det under pandemin för att minska utsläppen.

För att detta ska vara möjligt måste man göra upp med en del motsägelser inom klimatpolitiken, såväl i Sverige som globalt. Ett sådant problem är den svenska elförsörjningen. Vi har i Sverige i dag en genomreglerad elmarknad som präglas av en lång rad styrmedel och subventioner. En hel del regleringar krävs naturligtvis. El är inte som vilken produkt som helst. För att vårt högteknologiska samhälle ska kunna fungera måste elen vara tillgänglig jämt, och priset måste vara på en relativt låg nivå för att vi ska kunna bibehålla vår konkurrenskraft.

Att då ha politiska mål om 100 procent förnybart och regelverk som kraftigt försämrar möjligheten att bygga ny kärnkraft är inte rimligt. Det är tillåtet att bygga kärnkraft, sägs det i dag, men det är bara tillåtet för ett fåtal företag på några få platser i Sverige. Och det är bara en viss typ av reaktorer som är tillåtna. Läger man till att ett av företagen tvingades avbryta planerna på ny kärnkraft för att MP skulle infria sina vallöften kan man i praktiken säga att det i dag finns ett politiskt förbud, eftersom begränsningarna som politiken satt upp är omfattande.

Herr talman! Sverige har i dag ett statligt ägt energibolag. Det är rimligt att staten genom sitt ägarinflytande kan se till såväl samhällsekonomisk nytta som till klimatpolitisk betydelse i vår region när man tar ställning till investeringar. Ser man isolerat till bolagets egen lönsamhet kan det vara betydligt bättre med kraftigt varierade priser och brist i systemet ibland. Men Sverige behöver ny kärnkraft och politisk vilja för att göra

detta möjligt. Det handlar om forskning, ägardirektiv till Vattenfall och regelverk för hur man får godkännande för att bygga ny kärnkraft.

Herr talman! Inom EU-kommissionen håller man just nu på att ta fram detaljerna för hur taxonomin ska se ut. Det handlar om att grönlista och rödlista olika investeringar, något som i sin tur kommer att styra vilka investeringar som blir lönsamma. Det finns, som ofta med EU-regelverk, en god tanke. Men i ivern att detaljstyra enligt principen one size fits all blir det, som ofta, väldigt fel. Regelverket är alltför detaljerat och omfattande och tar inte hänsyn till att en investering kan vara grön i ett land samtidigt som den i ett annat land är att betrakta som röd. Den svenska regeringen har utan att tänka sig för släppt igenom detta, vilket kan få allvarliga konsekvenser för såväl svensk konkurrenskraft som arbetet med att minska utsläppen i Sverige och i andra länder. Nu har kommissionen givits en delegerad akt, som de mer eller mindre äger. Det är nu av största vikt att Sverige med hjälp av allierade gör vad man kan för att minska skadligheten med detta förslag.

Herr talman! Det talas mycket om de konsumtionsbaserade utsläppen i dag. Miljömålsberedningen ska inom kort starta ett arbete med just de frågorna. Sverigedemokraterna har länge lyft ett annat perspektiv, nämligen den otroliga klimatnytta som svenska företag bidrar med i dag och vilken stor potential det finns att öka detta i framtiden. Detta får alltför lite fokus, kanske för att det är svårare för politiker att sola sig i glansen av vad företagen gör. Det kanske är mer populistiskt att vara den som tvingar på företag nya styrmedel och regelverk.

Förra veckan kom en rapport, finansierad av Svenskt Näringsliv och Vinnova, som sätter siffror på det vi sverigedemokrater länge har haft med i våra klimatpolitiska motioner. Det handlar om att ju fler varor och tjänster som produceras här i Sverige, desto mer kan Sverige bidra till minskade utsläpp i världen. Rapporten är intressant – jag tror att det är första gången man gör en seriös ansats att mäta svensk exports klimatnytta för världen. Och resultaten är slående: Nyttan med svensk export är större än alla våra utsläpp från transportsektorn, exempelvis.

Herr talman! Sverige behöver en ny regering. Vi behöver en regering som efter många års stagnation med låga tillväxttal kan få fart på företagen. Vi behöver producera mer mat i Sverige, och vi behöver producera fler energiintensiva produkter. På så vis kan vi bidra till minskade utsläpp globalt, vilket skulle överstiga alla våra bidrag, samtidigt som vi ökar vårt välbefinnande.

Från Sverigedemokraternas sida är vi övertygade om att ett bättre företagsklimat är nyckeln till en framgångsrik klimatpolitik. Därför fungerar det inte att vi till exempel har en regering som låter ansökningar om gruvdrift ligga och samla damm i sådan utsträckning att företagen i stället investerar i mineral i andra länder, samtidigt som vi vet att mineralutvinning i Sverige är en vinst för klimatet. Det talas också för lite om de ytterst låga tillväxttal Sverige har i dag, vilket på sikt hotar såväl vårt välbefinnande som vår möjlighet att bidra till minskade utsläpp globalt.

De profilerade reformerna, som klimatbilsbonusar, solcellsstöd och bidrag till regioner och kommuner, utgör i sammanhanget ytterst små bidrag jämfört med vad man skulle åstadkomma med en blomstrande svensk exportindustri. Där kan bidraget bara i dag beräknas till hela 26 miljoner ton, vilket är skillnaden mellan de utsläpp industrin har i dag och hur stora

utsläppen skulle bli om produkterna producerades i andra länder. Detta beror till stor del på vår fossilfria el och vår höga tekniska kompetens.

Ska utvecklingen kunna fortsätta måste politiken bidra med möjligheter som exempelvis tillgång på billig och ren energi, och vi måste ha klimatmål som tar hänsyn till de positiva bidragen från vår industri och vårt lantbruk i ett globalt perspektiv. Genom att vara offensiva och satsa på vår export framför att exempelvis straffa enskilda medborgare i vårt land som behöver köra bil kan vi göra skillnad på riktigt.

Anf. 3 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Det senaste årets främsta kännetecken har varit pandemins förödande konsekvenser. Detta är en global kris av historiska mått. Men pandemin har också visat att det går att mobilisera och samlas inför stora hot. Det går att ställa om, tänka nytt och agera. Vi har sett det på alla nivåer i vårt samhälle – lokalt, regionalt, nationellt och globalt. Man har gjort allt för att bekämpa en osynlig fiende som skördat miljontals människoliv.

Samma beslutsamhet som vi nu möter hotet från en dödlig pandemi med behövs för att möta klimatkrisen. Det är en osynlig fiende som skördar människoliv. Genom internationellt samarbete, tydliga mål och kraftfulla åtgärder får vi en grön omställning. Med en ny president i Vita huset inges åter hopp för det globala klimatarbetet – Parisavtalet lever. Under det gångna året har vi också sett till att stärka EU:s utsläppsminskningsmål till 2030.

Insatser har gjorts på såväl nationell som lokal nivå för att minska klimatpåverkan. På den lokala nivån tas viktiga steg i exempelvis arbetet med Agenda 2030: Storuman har tagit initiativ för koldioxideffektivt resande, och Värnamo har världens första stadsbusstrafiknät med enbart klimatsmarta fordon. Nya mål och ny lagstiftning, tillsammans med miljarder i investeringar, har varit viktiga delar i att börja styra om ekonomin mot ett hållbart resande och ett hållbart samhälle med grön tillväxt.

Samtidigt ser vi att detta inte räcker. Trots åtgärder minskar inte utsläppen i den takt som behövs för att vi ska nå Parisavtalets mål om maximalt 1,5 graders uppvärmning, vilket faktiskt förutsätter en halvering av utsläppen mellan 2020 och 2030. Arbetet behöver därför skärpas ordentligt, på alla fronter och alla nivåer samtidigt, för att den globala uppvärmningen ska kunna bekämpas.

Samtidigt står världen inför en potentiellt långvarig ekonomisk kris. Företag går i konkurs, och människor förlorar sina arbeten. Utan ekonomisk tillväxt knakar vårt samhälle i fogarna. Det skapar klyftor och splittring. Den kris med minskad konsumtion vi nu ser är precis den typ av åtgärder som Vänstern brukar förfäkta för att minska klimatproblemen. Vi har sett konsekvenserna av det, och vi vet att det är genom tillväxt och utveckling som vi kan vända detta.

När världen nu står inför en omstart av ekonomin ska den göras genom en grön omställning med satsningar på grön teknik och innovationer, på hållbara företag och på gröna jobb. Vi ska överbrygga den situation vi nu befinner oss i och ta oss vidare mot en bättre framtid. Klimatsmarta innovationer som också exporteras skapar minskade utsläpp runt om i hela världen. Det är så Sverige kan gå i bräschen, visa vägen och bli ett klimatföredöme för andra.

Klimatfrågan är så mycket större än bara en miljöfråga, speciellt här i Sverige. Det handlar till exempel om säkerhetspolitik, för när svenska Jaspän är beroende av rysk olja har vi ett problem. Det är en självklarhet att vi får en bättre säkerhetspolitik med minskad rysk import, och det blir mindre pengar som går till Putins armé.

Klimatfrågan handlar också om näringslivspolitik, för vi importerar i dag fossila bränslen till ett värde av miljarder – pengar som skulle kunna stanna i Sverige, göra nytta här och skapa svenska jobb och svenska företag när vi exempelvis kör med biodrivmedel i våra fordon.

På samma sätt utgör det där biodrivmedlet, eller för den delen elen, som ska produceras på många håll i landet lokalpolitik i ordets rätta bemärkelse. Kan man få en lite större del av det värde som skapas lokalt är det klokt, men det är också bra eftersom bioraffinaderier och annat inte skapas i storstäderna. De skapas i stället i städer som Mönsterås, Sundsvall, Ö-vik och Varberg, och råvaran kommer från runt om i hela landet – där värdet också ökar, vilket skapar ett mervärde för många.

Även om den globala medeltemperaturökningen kan begränsas till 1,5 grader, eller väl under 2 grader, kommer klimatförändringarna att ha stor påverkan. Sveriges temperatur väntas stiga mer än det globala genomsnittet, vilket leder till oftare återkommande extremväder såsom värmeböljor och skyfall, med ökad risk för översvämningar, ras, erosion och förhöjda havsnivåer. Vi får inte blunda för den utvecklingen.

Detta kräver att vi rustar vårt samhälle. Klimatanpassningsåtgärder får självklart aldrig kompensera för bristande ambitioner att minska utsläppen, men det är viktigt att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Just detta lyfter vi i vår reservation nummer 16, som jag yrkar bifall till.

Centerpartiet tar ansvar för Sverige och klimatet. En del i det är januariavtalet och den klimathandlingsplan som vi inom avtalet har förhandlat fram med Liberalerna och regeringen. Där har vi fått igenom en mängd olika punkter. Det kommer att bli mer laddstolpar när belysningsnätet öppnas, och det kommer att bli fler mackar med biodrivmedel när svenska råvaror får ett ökat stöd. Ett grönt avdrag för batterier, solceller och laddstolpar infördes vid årsskiftet. Vi skulle gärna se att det utökades ytterligare, med sådant som energieffektivisering, där vi ser att vi är på väg att inte nå målen, smarta-hem-lösningar med mera.

Vi kommer att jobba på bred front, och vi kommer inte att sluta. Så sent som för någon vecka sedan lanserade Centerpartiet ett helt gäng nya förslag på energi- och klimatområdet som skulle göra tydlig skillnad.

Ett exempel är ett nytt nationellt mål för minusutsläpp. Vi vill ha ett skarpt mål som ser till att vi verkligen är nettoneutrala vad gäller klimatgaser år 2045. Vi behöver arbeta på det redan nu, och därför måste det vara möjligt med koldioxidlagring inom Sveriges gränser. Här måste SGU få ett uppdrag, och vi måste se till att det sker säkert och med ett gott skydd för miljön.

Vi behöver också ett bonussystem för minusutsläpp på EU-nivån så att det faktiskt blir lönsamt att göra detta. Vi har ett utsläppshandelssystem, men det finns ingen möjlighet att få ett värde i de minskade utsläppen. Det behöver såklart lösas.

Vidare vill vi bredda Industriklivet med en vätgassatsning. Vi vet att vätgas och vätgastekniken har en nyckelroll i det framtida energisystemet. Vätgasen kan vara en energibärare för att lagra och transportera energi,

men den kan också vara en insatsråvara för många industrier. Det är en viktig pusselbit som självklart inte löser allt, men den kan lösa en del.

Herr talman! Det är med offensiva satsningar som vi i Centerpartiet tar oss an klimatfrågan. Det är med ny teknik, kloka livsstilsförändringar och smart politik som vi löser problemen. Det är grunden i Centerpartiets politik, och det är så vi klarar detta.

Anf. 4 ELIN SEGERLIND (V):

Herr talman! Betänkandet vi debatterar heter *Klimatpolitik*, men vår samlade klimatpolitik finns i många fler betänkanden än just detta. Det gäller likaså vår övergripande klimatpolitik. Det här inlägget tänker jag därför använda till att ta upp de nordiska dimensionerna av klimatpolitiken som återfinns från Vänsterpartiet i det här fallet.

De nordiska länderna står inför likartade klimat- och miljöproblem. Den ökande temperaturen märks särskilt tydligt i polarområdena, och det finns också många tecken på att djur och natur redan är under stor press.

Forskare har varnat för att medeltemperaturen vid Arktis ökar ungefär två till tre gånger snabbare där än någon annanstans, men ny meteorologisk statistik visar på att det kan vara så mycket som upp till fem gånger så snabbt.

I delar av Norden finns få områden kvar med ursprunglig natur. Våra jord- och skogsbruk står därför inför behov av att hantera ökad torka med risk för missväxt såväl som ett ökat antal skogsbränder. Rennäringen får det svårare på grund av klimatförändringarna. Det handlar om brist på bete och att isar inte lägger sig på älvarna, vilket hindrar renarna från att ta sina vanliga vandringsvägar. Översvämningar och ökade vattennivåer i älvar och längs kusten leder också till negativa effekter på infrastrukturen såväl som på byggnader runt om i Norden.

Livsmedelsproduktionen påverkar klimatet, men den påverkas också av klimatförändringarna. En ökad självförsörjningsgrad skulle göra oss bättre rustade vid kriser och extremväder samt minska vårt importberoende. Den skulle också innebära en stärkt produktion och konsumtion av hållbar mat, det vill säga mer växtbaserat, närproducerat och ekologiskt.

Självförsörjningsgraden på livsmedel varierar i de nordiska länderna, inte bara på grund av geografiska förutsättningar. Sverige producerar hälften av allt vi äter, medan motsvarande andel för Finland är 80 procent. Vänsterpartiet har därför föreslagit att Nordiska rådet ska ta fram en hållbar nordisk livsmedelsstrategi så att vi i större omfattning blir självförsörjande och mindre beroende av import.

Inom ramen för Nordiska ministerrådet samarbetar man bland annat för att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Det är positivt att man gemensamt försöker hitta lösningar för att implementera Parisavtalet och andra internationella överenskommelser.

Nordiska rådet och Baltiska församlingen har också enats om ett dokument för samarbete under 2020 och 2021 om bland annat säkerhet, klimat, miljö och ett antal ytterligare områden. Det är bra. Men ett verkningfullt arbete måste sträcka sig över betydligt längre perioder. Det är också viktigt att den typen av initiativ konkretiseras och följs upp.

Ett varmare klimat riskerar att leda till fler bränder liknande dem vi såg sommaren 2018. Ett ökat antal kriser och olyckor riskerar att bli övermäktiga för kommunerna och räddningstjänsterna att hantera. Vänsterpartiet

ser därför positivt på ett utökat samarbete mellan räddningstjänsterna i Norden och Baltikum. Det kan bland annat handla om bränder och andra naturkatastrofer eller om fjäll- och sjöräddning.

Förra sommaren togs en ny vision för Nordiska ministerrådet fram. I den ingår bland annat att stärka forskning och utveckling som stöder koldioxidneutralitet och klimatanpassning på transportområdet. Tyvärr går inte målsättningarna ihop med den förda politiken. Inrikes transporter står till exempel för en tredjedel av Sveriges totala utsläpp. Vägtrafiken står i sin tur för mer än 90 procent av transportsektorns utsläpp. Sverige har etappmål om att senast till 2030 minska utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter exklusive luftfart med minst 70 procent jämfört med 2010. Med nuvarande förutsättningar och beslut kommer transportsektorn bara att nå halvvägs till 2030.

För att nå målet krävs omfattande politiska åtgärder. Förutom ökad användning av el och förnybara drivmedel krävs åtgärder för ett transport-effektivare samhälle. Det krävs att statliga investeringar och styrmedel syftar till att främja hållbara och effektivare transporter av personer och gods. Transportpolitiken måste med andra ord utvecklas inom ramen för våra klimatmål.

På nordisk nivå betyder detta framför allt att järnvägen behöver byggas ut för att minska flygtransporternas utsläpp. Gränsöverskridande tåglinjer behöver utvecklas tillsammans med nattåg och välfungerande biljett-system som är enkla att använda för resenärerna. Ur svenskt perspektiv är det framför allt sträckorna Oslo–Stockholm, Oslo–Göteborg och vidare till Köpenhamn samt Sundsvall–Östersund–Trondheim för persontrafiken, och för godstrafiken sträckan mellan Luleå och Narvik samt en ny järnväg mellan Svappavaara och Kaunisvaara som är av intresse.

Klimatkrisen kräver tydlig inriktning och målsättning nu. För att vi ska kunna genomföra en omställning till fossilfria vägtransporter behövs tydliga åtgärder i närtid. I en rad europeiska länder diskuteras och förbereds till exempel förbud mot nyförsäljning av bilar som drivs med bensin eller diesel. Det är något som Vänsterpartiet ställer sig bakom och som vi vill att Sverige ska driva även inom det nordiska samarbetet.

Därför yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation nummer 4.

Anf. 5 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Herr talman! Att ställa om vår livsstil för att minska utsläppen kan ha en stor påverkan på enskildas och familjers vardagsliv. På miljö- och klimatområdet krävs aktivt engagemang av oss alla. Det är politikens uppgift att få till stånd lösningar och fungerande infrastrukturer, men i slutändan avgörs framgången av tekniska förutsättningar och av att förändringar är förankrade i människors omställningsvilja och förmåga.

Därför krävs att de beslut som fattas är väl underbyggda av forskning, leder till förändring och har mandat hos folket. I klimatpolitiken är det angeläget med en bred politisk samsyn om de övergripande målen som håller över tid. Självklart behöver de politiska målen och ambitionerna vässas i takt med att forskningen gör framsteg och att samhällsutmaningarna växlar. Men för en hållbar miljö- och klimatpolitik behövs ett slags grundläggande långsiktig riktning som inte riskerar att förändras dramatiskt vid varje riksdagsval. Detta behövs inte minst för att säkra investeringar som gynnar en klimatvänlig utveckling.

Stora och små företag måste våga göra även dyra men långsiktigt lönsamma och för miljön nödvändiga investeringar i den egna verksamheten. Det kan exempelvis handla om energieffektivisering eller andra miljöanpassningar. För att detta ska ske behöver det finnas ett stort mått av förutsägbarhet att bygga kalkylerna på.

Miljöskatter och andra regler bör utformas på ett så teknikneutralt sätt som möjligt eftersom utvecklingen hela tiden går framåt. Det är svårt att i dag förutspå vilka tekniker eller drivmedel som är aktuella om fem eller tio år.

Men över allt detta står ändå en omställning som är ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar. Den ska dessutom verka som ett föredöme för att få med sig de stora utsläppsländerna på rätt väg.

Precis som vi har hört tidigare är det glädjande att USA nu är med i Parisavtalet igen. Eftersom USA är en av de större utsläppsnationerna är det avgörande och så mycket viktigare än annan inhemsk symbolpolitik som förs på området.

Herr talman! Klimatutmaningen är i första hand global, och utöver ansvarsfulla nationella åtaganden för minskade utsläpp krävs gemensamma kraftanstängningar internationellt. Genom att visa att det går att kombinera låga utsläpp med god ekonomisk utveckling kan Sverige bidra till att slå hål på den internationellt sett alltför förhärskande myten om motsatsen. Klimatförändringarna kräver såväl regionala och nationella som globala lösningar.

Beroendet av fossila bränslen är en belastning på miljön och dessutom en säkerhetspolitisk risk. Det europeiska beroendet av rysk gas bidrar till utsläpp av koldioxid och till instabilitet. Flera EU-länder har inte ställt om från kolberoende, medan andra ökat sitt beroende av fossila källor genom att stänga ned kärnkraft eller investera för lite i förnybara kraftkällor.

Vi ska fortsätta driva på för att EU ska vara ett klimat- och miljöpolitiskt föredöme globalt. Sverige har i dag mycket låga koldioxidutsläpp från energiförbrukning, det vill säga de utsläpp som kommer från el- och värmeanvändning i industri och hushåll. Detta beror på att en så stor del av den svenska industrins elförsörjning kommer från kärnkraft och vattenkraft.

EU:s mål för minskade växthusgasutsläpp och energieffektivisering spelar en central roll i arbetet mot miljöförstöring och klimatförändring. Kristdemokraterna har länge varit pådrivande för att utveckla handeln inom EU med utsläppsrätter, Emissions Trading System, som är ett kostnadseffektivt verktyg för att nå klimatmål.

Vi anser att handelssystemet med utsläppsrätter bör utvidgas till att omfatta även den övriga transportsektorn samt andra samhällssektorer med stora utsläpp som ännu inte deltar i systemet. I EU täcker ETS i dag cirka 45 procent av de totala växthusgasutsläppen. Kristdemokraterna anser att alla växthusgaser bör omfattas av EU:s handelssystem med utsläppsrätter.

Herr talman! I dag står inrikestransporter för cirka en tredjedel av de samlade växthusgasutsläppen i Sverige. Det krävs en kostnadseffektiv omställning och smart utformning av infrastrukturen för att minska utsläppen från våra trafikslag. Det är angeläget att utsläppen från inrikes transporter reduceras på ett hållbart sätt som är förenligt med våra samhällsekonomiska mål och att ny teknik som möjliggör detta kan främjas. Det behövs

satsningar på forskning och utveckling av fossilfria bränslen och fordons-typer såsom elbilar och elhybrider.

Sedan får vi inte glömma bort kampen för biobränslen. Skogen är vår stora konkurrensfördel i omställningen. Därför måste regeringen jobba mot EU för att kunna ge möjligheter till både stöd och skattelättnader. Det handlar också om inhemsk lagstiftning som måste förbättras och inte minst den syn på skog som en sorts museum som tyvärr verkar breda ut sig både nationellt och i EU.

I transportsektorn har utsläppen från vägtrafiken minskat med 10 procent sedan 1990. Det kvarstår dock utmaningar med att kraftigt minska utsläppen av koldioxid, partiklar och andra miljögifter. Därför krävs politiska initiativ för att minska utsläppen från trafiken.

På landsbygden är det ofta svårt att få vardagen att gå ihop utan bil, men en majoritet av dem som bor i städerna kan minska sitt bilresande relativt enkelt. Effektiv samhällsplanering har förstås stor betydelse, till exempel smart kollektivtrafik och incitament för mer gång- och cykeltrafik men också utveckling av ny teknik och bredbandskapacitet som möjliggör arbete på distans i större utsträckning. Vi har ju sett i dessa pandemitider hur viktigt det är. Cykling har stor utvecklingspotential med goda miljö- och klimatteffekter såväl som hälsoeffekter. Cykeln måste på ett tydligare sätt ses som ett eget trafikslag och prioriteras i stadsplanering och infrastrukturinvesteringar.

Herr talman! Det mest effektiva sättet att minska utsläppen från många personbilar är att konvertera motorn så att den kan köras på E85 eller rena biobränslen. Nyproduktionen av bilar är mycket resurskrävande och innebär stor miljöpåverkan. Den mest miljövänliga bilen är den som redan är tillverkad.

I dag behandlas i bonushänseende inte konverterade fordon utifrån sina miljöegenskaper efter konverteringen, inte ens om konverteringen skett innan bilen sålts för första gången till en förare.

Kristdemokraterna föreslår att om ett nyproducerat fordon konverteras innan det sålts till en förare för första gången ska det i bonus–malus-systemet hanteras utifrån de miljöegenskaper som det har efter konverteringen. Det finns även anledning att förenkla typgodkännande för konverteringar.

Med hänvisning till detta, herr talman, yrkar jag bifall till Kristdemokraternas reservation nummer 10.

I Sverige finns det vad vi vet i dag inga bergsformationer eller havsdjup som är lämpliga för koldioxidlagring. I Nordsjön och i Norska havet finns däremot lämpliga områden. De identifierade 18 bäst lämpade lagringsplatserna för koldioxid inom Norden har tillsammans en teoretisk lagringskapacitet som uppgår till mer än 86 gigaton. Med dagens utsläppstakt motsvarar denna lagringskapacitet 564 år av de årliga koldioxidutsläppen inom den nordiska regionen.

Förutom enstaka projektstöd finns det i dag få incitament till att investera i koldioxidinfångning i Sverige. Det finns också sparsamt med forskning och utveckling i sådan teknik.

I dag släpper svenska biokraftverk ut cirka 30 megaton CO₂ årligen. Det innebär en stor potential för att dra ut koldioxid ur atmosfären. Växande träd och andra grödor binder kol. När dessa förbränns i biokraftverk bildas CO₂, som kan fångas in och lagras. Nettoeffekten blir att koldioxid tas bort ur atmosfären.

Att Sverige har en så stor andel energi från bibränslen talar för att Sverige ska prioritera teknik för infångning och lagring av CO₂. Därigenom kan vi nyttja detta förnybara bränsle och samtidigt bidra till nettoupptag ur atmosfären.

Slutligen, herr talman: Den gröna klimatfonden startades för att hjälpa utvecklingsländer att utvecklas på ett hållbart sätt, som en modern Marshallplan. Kristdemokraterna avsatte mer pengar för detta i sin budget än regeringen just för att det är ett exempel på ett politiskt styrmedel som gör skillnad. I klimatfrågan måste vi göra skillnad, och vi måste göra det nu.

Anf. 6 NINA LUNDSTRÖM (L):

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag bifall endast till Liberalernas reservation nummer 15, men vi liberaler står självfallet bakom alla våra reservationer.

Som tidigare talare varit inne på behandlar vi i dag delar av klimatpolitiken men inte allt. Jag kommer att diskutera EU:s inriktning, ECCS och några andra frågor som tas upp i detta betänkande.

Som tidigare talare också varit inne på påverkar pandemin oss alla och vårt beteende. Tankarna går till alla som drabbats hårt av pandemin. Men den visar också att vi kan förändra vårt beteende och arbeta på ett annat sätt, inte minst här i riksdagen, och dra lärdomar av resemonster, hur vi håller våra möten etcetera som vi kanske tar med oss in i framtiden.

Utsläppen stannar inte vid landsgränser, men det gör inte heller lösningarna. Därför måste vi hitta lösningar tillsammans i världen och inom EU. Vi tycker att det är bra att USA nu har ändrat uppfattning och bidrar i detta viktiga arbete.

Kunskap och teknikutveckling bidrar till klimatsmarta lösningar som sprids över hela världen. Marknadsekonomi och frihandel driver på utvecklingen, och tillväxten är viktig i denna del.

Vi noterar att elbilens frammarsch förändrar hela bilindustrin. Så hoppas vi ska ske även i andra sektorer i samhället.

Energiindustrin ställer om, då investeringar i fossil energi inte lönar sig. Fler människor på jorden får tillgång till klimatsmart energi i stället för hälsofarlig öppen eld och fossila bränslen.

Klimatinvesteringarna behöver fortsätta. Det handlar till exempel om laddstolpar, cykelstråk, järnväg och mer forskning, så att klimatsmart teknik kan få ned industrins utsläpp. Under pandemin har många sett fördelarna med att gå och cykla. Här måste satsningarna fortsätta för att det beteendet ska kunna fortsätta och expandera. Men klimatinvesteringarna ska också vara långsiktiga och beröra många, och skattepengar ska alltid användas effektivt.

Vi har en stark tro på att människor vill dra sitt strå till stacken. Men det måste vara lätt att göra rätt. Det måste vara enkelt att handla klimatsmart, sortera sopor och ta cykeln, bussen eller tåget.

Vad gäller CCS, carbon capture and storage, som flera har varit inne på, vill jag hänvisa till budgetpropositionen för 2021, och därför lämnar vi bara ett särskilt yttrande. Frågan är mycket viktig för Liberalerna, och i budgeten görs satsningar på området. Vi följer noga utvecklingen inom området.

Det finns en pågående diskussion och debatt i samhället om huruvida CCS är en möjlighet och en framtidsmöjlighet. Vi i Liberalerna tror att det

är så. Satsningen i budgetpropositionen för 2021 gäller negativa utsläpp och bygger på en överenskommelse mellan Liberalerna, Centerpartiet och regeringspartierna. I budgetpropositionen finns även förslaget om att Statens energimyndighet ska bli nationellt centrum för CCS. Det tycker vi är mycket bra.

Det är många sektorer som berörs av frågan om CCS. Infångning och lagring av biogen koldioxid från pappersindustrin och fjärrvärmeverken har stor potential, och detta gäller även exempelvis cementfabriker. En annan åtgärd är att raffinaderierna fångar in och permanent lagrar den koldioxid som trots allt uppstår i processen. Under tiden som användningen av petroleum minskar behövs åtgärder för att minska utsläppen. Åtgärderna måste bli en del av det egna arbetet inom industrin.

Herr talman! Rapporteringen av Sveriges klimatutsläpp är också ett viktigt utvecklingsområde. Sveriges klimatutsläpp utgör en liten del av de totala utsläppen, vilket i sig saknar betydelse eftersom det är genom att varje enskild utsläppskälla försvinner som vi hindrar klimatförändringarna från att få för stora konsekvenser. Vi behöver ta itu med alla utsläpp.

Den stora potentialen i det svenska klimatarbetet ligger också i att agera förebild. Vi kan visa att det är möjligt att åstadkomma en stark ekonomisk utveckling samtidigt som både klimatpåverkan och resursanvändning minskar.

Sverige har stått förebild tidigare. Det viktigaste exemplet är vår omställning till en fossilfri elproduktion på 1970- och 1980-talen, då vi också bröt kopplingen mellan ekonomisk tillväxt och ökande elanvändning.

Vi noterar att Naturvårdsverket i sin statistik bara redovisar data från 1990. De stora svenska utsläppsminskningarna är därmed inte synliggjorda på det sätt som vi önskar. Det vore därför, menar vi, välkommet om myndigheten kunde redogöra för och visa på de kraftfulla minskningarna, som dessutom kan tjäna som förebild för andra länder. Naturvårdsverket bör alltså tillgängliggöra äldre statistik för att tydligare visa på de stora förbättringar Sverige har åstadkommit historiskt.

Herr talman! EU-samarbetet är väldigt viktigt i sammanhanget, och vi menar att Sverige ska ta tåten i EU:s reformarbete. Sverige ska återigen bli ett land i EU:s kärna som driver på för effektiva institutioner och beslutsprocesser som präglas av öppenhet och insyn. Det är centralt att Sverige står upp för och prioriterar arbetet inom EU och med den gröna given.

För att uppnå målet med ett klimatneutralt EU kommer kommissionen att granska och vid behov revidera all tidigare lagstiftning och alla tidigare direktiv. Målet med den gröna given är att ställa om EU till en grön, klimatneutral union samtidigt som den ekonomiska tillväxten fortsätter.

Det behöver inte vara en motsägelse att både minska utsläpp och behålla ekonomisk tillväxt. Mellan 1990 och 2018 minskade EU sina utsläpp med 23 procent, samtidigt som ekonomin växte med 61 procent. Den gröna given kommer att innebära stora förändringar för en mängd sektorer, både på EU-nivå och nationellt för Sverige, och hela den inre marknaden kommer att styras mot en grön och hållbar tillväxt.

Liberalerna vill framhålla behovet av cirkulär ekonomi, utfasning av fossila bränslen och grön omställning av industrin men även skogspolitiken, som också har berörts tidigare i debatten. Det handlar för Liberalernas del om både produktionen och miljömålen – vi måste klara av att ha en balans.

Arbetet med att bli en klimatneutral kontinent kommer att påverka nästan samtliga politiska områden och sektorer. Det är viktigt och välkommet att EU nu har en gemensam ambition att nå nettonollutsläpp till 2050. Dessa mål kan behöva skärpas ytterligare framöver om vi ser att vi inte kommer att nå ambitionerna.

Herr talman! För Liberalerna är klimatfrågan högprioriterad. En del av våra förslag finns också i budgetpropositionen för 2021. Här har vi också nämnt övriga förslag som vi arbetar med. Men det handlar om att ta ett helhetsgrepp – att se helheten i samhället, inom EU och globalt. Där behöver vi alla bidra.

Anf. 7 MARLENE BURWICK (S):

Herr talman! Vi ska i dag debattera betänkandet om klimatpolitik. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

En av de allra största frågorna i dag är klimathotet. Isar smälter, havsnivåer stiger och öknar breder ut sig världen över. Miljarder människor riskerar att drabbas av vattenbrist och översvämningar, och korallreven riskerar att näst intill dö ut. Det är nödvändigt att ställa om våra samhällen, och detta är något som vi genom internationellt arbete måste ta gemensamt ansvar för.

De som drabbas värst av klimatförändringarna i dag är världens fattiga, och klimatförändringar ökar fattigdomen. Detta gör att klimatfrågan är nära kopplad till rättvisefrågor. Rika länder har ett stort ansvar att via de internationella förhandlingarna ekonomiskt stötta omställningen i utvecklingsländerna. Det här kräver internationell solidaritet och samarbete.

Herr talman! Just nu pågår utformandet av EU:s nya klimatlag. Den ska ta Europasamarbetet från det som startade som en kol- och stålunion till världens första klimatneutrala kontinent. Det långsiktiga målet om klimatneutralitet till 2050 bör gälla såväl för EU som helhet som för varje enskilt medlemsland på nationell nivå.

EU:s regeringschefer har enats om ett skärpt 2030-mål på minst 55 procents minskning. Det är en kraftig ambitionshöjning från det nuvarande målet på 40 procent, men vi behöver nå ännu längre. EU-parlamentet har ställt sig bakom 60 procents minskning. När alla EU:s institutioner nu har tagit sina positioner väntar tuffa förhandlingar.

Viktiga steg i EU:s klimatarbete blir också att skärpa reglerna för EU:s utsläppshandel och arbetet med den gröna given, som är en strategi för ett hållbart EU och som kommer att innebära fler jobb, inte färre. Att gå först i klimatomställningen är därför en stor möjlighet för Sverige och för Europa. Klart är att världen behöver ett starkt klimatledarskap från EU.

Herr talman! Regeringen tar klimatfrågan på största allvar och har som mål att skapa världens första fossilfria välfärdsland. Ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag, ett klimatpolitiskt råd och de kanske mest ambitiösa klimatmålen i världen har införts. Det kommer att krävas ett brett engagemang och en förankring i hela samhället för att vi ska lyckas med målsättningen.

Vi behöver en inkluderande klimatpolitik som tar hänsyn till de olika förutsättningar som finns, till exempel mellan städer och landsbygd liksom i olika inkomstgrupper. Klimatpolitiken behöver bygga på legitimitet, tillit, rättvisa och acceptans.

För att lyckas med att ställa om hela samhället och nå nettonollutsläpp behövs både ekonomiska styrmedel och investeringar som bidrar till en omställning. Klimatklivet, som infördes 2015, kompletterar koldioxidskatten genom att stödja klimatinvesteringar i hela landet och skapar därmed förutsättningar för att de klimatsmarta alternativen kommer på plats. Klimatklivet minskar utsläppen och bidrar till jobb i hela landet.

En rättvis omställning handlar också om arbetstillfällena och vad som händer när miljöskadliga verksamheter ersätts med nya fossilfria arbetsplatser. Detta skifte måste kombineras med möjlighet till nya jobb om det gamla jobbet försvinner, skydd mot inkomstbortfall och stora satsningar på kompetensutveckling. I det arbetet krävs progressiva regeringar och facklig organisering.

Herr talman! En aktiv klimatpolitik är samtidigt en politik för framtidens jobb och företagande. Det finns ingen motsättning mellan en aktiv näringslivspolitik och en progressiv klimatpolitik – tvärtom. Vi ser nu banbrytande investeringar i till exempel batteriproduktion och fossilfritt stål, och det är regeringens gemensamma politik som lagt grunden för att detta sker just nu i Sverige.

Sedan 2018 har Industriklivet gett stöd till att utveckla lösningar för att minska utsläpp inom industrin. Sedan tidigare finns stöd till Hybrit, satsningen just på fossilfritt stål. Nu satsar vi även på att kunna ge stöd till exempelvis biodrivmedel, plastreturraffinaderier och vätgasproduktion.

En övergång till en cirkulär ekonomi är också helt nödvändig om vi ska lyckas rädda klimatet och minska överutnyttjandet av jordens resurser. Regeringen har beslutat om en handlingsplan för cirkulär ekonomi som innehåller drygt hundra åtgärder inom olika områden. Genom detta lägger regeringen grunden för en långsiktig och hållbar omställning av samhället.

Herr talman! Ett av de viktigaste klimatmålen är att minska utsläppen inom transportsektorn med 70 procent till 2030. Genom inblandning av hållbara biodrivmedel i bensin och diesel kommer transporterernas klimatpåverkan att minska kraftigt. Regeringen har remitterat ett förslag om skärpning av reduktionsplikten, som enligt prognoserna kommer att leda till att sektormålet nås eller kommer att vara mycket nära att nås.

Elektrifieringen har också en viktig roll för att minska utsläppen från transportsektorn och för att Sverige ska nå klimatmålen. Sverige är i dag det EU-land som har högst andel laddbara bilar i nybilsförsäljningen, och regeringen riktar särskilt stöd till att bygga ut laddstolpar så att hela Sverige knyts samman.

Herr talman! Regeringens klimatpolitik leder till jobb, tillväxt och ökad framtidstro. Vi ser till att industrin – Sveriges ryggrad – kan ta täten globalt och öka sin konkurrenskraft, så att vi samtidigt som vi minskar utsläppen kan stärka vår välfärd.

Vi har i Sverige historiskt klarat av att genomföra stora omställningar av samhället utan att lämna människor utanför. Nu gör vi det igen. Till sammans skapar vi världens första fossilfria välfärdsland.

Anf. 8 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Tack, Marlene Burwick, för anförandet! Jag är lite nyfiken på hur Marlene Burwick och Socialdemokraterna ser på elektrifiering i ljuset av den klimatomställning som vi alla är överens om måste ske.

Vi möts alla av olika siffror i debatten, men vi kan väl ändå konstatera att Energimyndigheten, Svenskt Näringsliv och snart nog all samlad expertis är överens om att vi behöver ofantligt mycket mer el för att klara omställningen av både transportsektorn och vår industri. Till exempel pratar Svenskt Näringsliv om 60 procent mer el. Då har man inte ens tagit med LKAB:s stora satsning på fossilfri järnsvamp, som i sig motsvarar en tredjedel av dagens svenska energianvändning.

Vi ser att andra länder tittar avundsjukt på Sverige för att vi har ett fossilfritt energisystem upp till 98 procent. Det är ju helt fantastiskt. Länder som USA, Finland, Frankrike och Estland, där statliga Vattenfall deltar, och även Storbritannien satsar på en framtid med både förnybart och kärnkraft. Men många undrar vad Sverige håller på med när vi har ett 98 procent fossilfritt energisystem men har börjat med en nedmontering av svensk kärnkraft.

Vindkraften stod förra året för 17 procent och solenergin för 0,5 procent. Jag ökar jättegärna de här andelarna. Men min fråga till Marlene Burwick och Socialdemokraterna är: Är det regeringens uppfattning att det är realistiskt att hela detta ökade energibehov ska täckas av någonting som i dag står för 17,5 procent? Är det realistiskt och önskvärt för klimatomställningen att stänga ned all kärnkraft till 2040, vilket i princip är vad dagens energipolitiska mål säger?

Anf. 9 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! Tack, Jessica Rosencrantz, för frågan som alltmer dominerar i den klimatpolitiska debatten!

Sverige använder i dag omkring 150 terawattimmar el, samtidigt som vi exporterar 25 terawattimmar el. Med den exporten är vi med och trycker undan mycket av den smutsiga el som produceras i EU och bidrar på så sätt till en omställning i EU. Vi ser också att vindkraftsutbyggnaden går väldigt starkt. Frammot 2030 kommer vi att ha ytterligare 20 terawattimmar vindkraft i systemet.

Vår uppfattning är att det är viktigt att energiöverenskommelsen ligger fast. Vi beklagar därför att partier har hoppat av den, för ska det finnas en långsiktighet mot näringslivet krävs det att vi partier står upp för de överenskommelser vi sluter.

De reaktorer som har stängts har stängts på grund av ökade säkerhetskrav, vilket kräver dyra investeringar. Jessica Rosencrantz egen partikamrat Mikael Odenberg, tidigare energipolitisk talesperson, menar att det som Jessica Rosencrantz säger är populistiskt. Ingen normal funtad människa vill bygga konventionell kärnkraft i dag, säger han. Låt mig understryka att detta är Mikael Odensbergs ord och inte mina.

Detta visar ändå att det finns något i diskussionen om kärnkraft i dag som Moderaterna underblåser. Vad vill Jessica Rosencrantz och Moderaterna göra för att som ni menar främja kärnkraften? Vill ni subventionera dyr kärnkraft i dag?

Anf. 10 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Marlene Burwick för svaret.

Man kan såklart räkna på lite olika sätt, men låt oss konstatera att denna vinter har präglats av elbrist i stora delar av landet när el har behövts. Det är jättefint att vi har ett överskott på helårsnivå, men att elen inte finns när

den behövs är elbrist. Det är ett problem. Att vi har behövt importera smut-sig el från andra länder och dra igång oljekraftverk är också ett problem.

Jag kan inte riktigt förstå slutsatsen att det är viktigt att energiöverens-kommelsen ligger fast. Stora delar av den har ju inte hängt med i utveck-lingen. Näringslivet, som Marlene Burwick säger vill ha långsiktiga vill-kor, säger i dag att man vill ha ett nytt energipolitiskt mål om 100 procent fossilfritt, alltså det som Moderaterna föreslår.

Jag vurmar inte för ett enskilt kraftslag. Jag vurmar för att vi ska möta den enorma utveckling vi står inför, att vi ska kunna öka elektrifieringen och öka energiproduktionen.

Därför kvarstår min fråga: Är det ett egenvärde att stänga ned kärn-kraften? Eller finns det någon del av Socialdemokraterna som kan se att det kanske inte är vettigt att Miljöpartiet får styra detta utan att industri och transporter faktiskt behöver mer el?

Jag har stor respekt för Mikael Odenberg, och jag kan hålla med honom i mångt och mycket. Att bygga nya, stora reaktorer är inget som Modera-terna föreslår. Vad vi vill se är snarare den moderna tekniken där man byg-ger små, modulära reaktorer – det som till exempel statliga Vattenfall är med och finansierar i andra länder, såsom Estland.

Min fråga kvarstår. Det behövs minst 60 procent mer el. Är det realist-iskt att de 17,5 procent som vind och sol står för i dag ska täcka det ökade energibehovet och ersätta de 30 procenten från kärnkraften?

Anf. 11 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! I dag är priset på nyproducerad kärnkraft väldigt mycket högre än priset på nyproducerad förnybar el.

Det Jessica Rosencrantz och näringslivet efterfrågar är konkurrens-kraftig el så att vår industri står sig, och i dag är priset på det förnybara det konkurrensmässigt fördelaktiga.

Min fråga till Moderaterna kvarstår. Hur ska Moderaterna långsiktigt lösa detta när man vill låsa fast sig vid något som vid nyproduktion är väldigt mycket dyrare än det förnybara, som nu också kommer på bred front i övriga världen?

Socialdemokraterna vill värna energiöverenskommelsen. Vi vill också ha en konkurrenskraftig och trygg elförsörjning, för det är helt avgörande för industrin och övrigt näringsliv.

Anf. 12 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Marlene Burwick för anförandet, och mycket av det hon sa skriver jag under på. Det gäller dock inte allt, och det är väl anledningen till att vi är här.

Något som Marlene Burwick inte nämnde i sitt anförande men i replik-skiftet är vårt energisystem. I dag har vi ett näst intill 100 procent fossilfritt energisystem, vilket är en av våra stora konkurrensfördelar. Men det vill regeringen montera ned.

Det nämndes tidigare att vi lyssnar på olika källor. En källa som vi brukar lyssna på är FN och IPCC. Därför frågar jag Marlene Burwick: Vad är det som gör regeringen oförmögen att i just detta lyssna på IPCC, som ju förordar en kraftig utbyggnad av kärnkraften på global nivå för att rädda klimatet?

Anf. 13 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Kjell-Arne Ottosson för en fråga som jag minns från en tidigare debatt.

IPCC förordar inte kärnkraft. IPCC har skapat en mängd olika scenarier för att kunna beräkna hur vi ska nå Parisavtalets mål. Det är korrekt att kärnkraft ingår i många av dessa scenarier, men det är samtidigt upp till enskilda länderna vilken energiproduktion de ska ha.

Regeringen förordar givetvis inte en ökad fossil produktion, utan det är det förnybara som behöver komma in.

Det finns inget politiskt beslut om att lägga ned kärnkraften i Sverige, men vi hade en överenskommelse som Kjell-Arne Ottossons parti valde att hoppa av.

Att Sverige behöver mer el på sikt är vi helt överens om. Det som är billigast att producera kommer att vinna detta race, och det förnybara kostar mindre än ny, dyr kärnkraft. I dag verkar endast Kristdemokraterna anse att det är lönsamt att investera i kärnkraft. Näringslivet verkar inte tycka det, och det finns ingen som visar intresse för att investera i ny kärnkraft. Intresset ligger i stället i att satsa på förnybart, eftersom det är det som kommer att vara lönsamt framöver.

Anf. 14 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Ekonomin är en sak, klimatet en annan. Statliga Vattenfall har tagit fram livscykelanalyser som visar att vindkraft släpper ut tre gånger mer koldioxid per tillverkad terawattimme än kärnkraften och en och en halv gång mer koldioxid per tillverkad terawattimme än vattenkraften. Vindkraften är bra, men den har alltså nackdelen att den släpper ut mer koldioxid per tillverkad terawattimme än kärnkraften.

Vi får inte stirra oss blinda när det gäller energimixen, för nu måste vi egentligen säga ja till allt för att klara omställningen. Precis som Marlene Burwick sa är vi rörande eniga om att vi måste klara den och att elektrifieringen då är en viktig del i det. Då måste vi ha el alla dygnets tider årets alla dagar. Över ett år har vi det, men i vinter har vi haft effektbrist vissa dagar.

Herr talman! Det är som om vi skulle strunta i att ploga snö på vintern, eftersom årets genomsnittstemperatur är plusgrader. Det blir detsamma här. Precis som vi måste ploga snö när snön faller måste vi ha energi när vi har brist.

Vad är det som gör att regeringen tycker att detta är en klok klimatpolitik och agerar för att uttradera kärnkraften från den svenska energimixen?

Anf. 15 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! Kjell-Arne Ottossons replik var så mångfasetterad, så jag vet inte riktigt var jag ska börja. Jag fastnade lite grann där i snön.

Vi har en gemensam energimarknad, vilket betyder att vi bidrar mycket med export av energi. Jag vet inte om Kristdemokraterna på något sätt motsätter sig den gemensamma energimarknad som vi ingår i. I så fall har jag missat det, men det kanske är något nytt från Kristdemokraternas sida.

Jag är i alla fall övertygad om att vi kommer att behöva mer energi, och vi ser en ökad produktion av förnybart, som kommer med stor kraft. Där ser vi också priserna falla, inte bara i Sverige utan världen över. De

olika styrinstrument som har införts på olika nivåer gör också att mycket av det gamla och fossila försvinner från marknaden i dag och att det förnybara kommer in. Detta är jag övertygad om.

Det som kvarstår i frågan är vad Kristdemokraterna egentligen vill. Är det att behålla gamla, uttjänta kärnkraftsreaktorer som inte uppfyller säkerhetskraven eller att subventionera dyr, ny kärnkraft i stället för att se till att det nya, billigare och förnybara kommer in? Det är verkligen att backa och att inte möta de klimatutmaningar som finns med kloka lösningar. Det är verkligen att backa in i framtiden.

Anf. 16 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag lyssnade på Marlene Burwicks anförande. Det är mycket man kan hålla med om, och det är många fina ord: Sverige ska gå först, regeringen tar frågorna på stort allvar, det är ambitiösa mål och vi ska bli duktiga på batterier och annat. Men om vi ska bli duktiga på batterier, varifrån ska mineralet komma?

Socialdemokraterna har en historia av att vara det parti som var med och industrialiserade vårt land, men det vi ser i dag är ju en avindustrialisering och att mineralföretag flyttar sina investeringar till andra länder. Om vi i Sverige ska bygga upp en batteriproduktion får vi förlita oss på smutsiga metaller från Afrika som förstör miljön och är till skada för klimatet.

Samtidigt ligger ansökningar om nya gruvor och samlar damm på Regeringskansliet, då Socialdemokraterna inte vågar fatta beslut därför att de låter sig hunsas av Miljöpartiet. Frågan är: Hur länge ska detta hålla på?

När regeringen tillträdde låg Sverige på topp-tio-listan över de mest attraktiva länderna att investera i när det kommer till mineral. När man fick förtroende en andra mandatperiod låg Sverige på plats 21. Nu ligger Sverige på plats 36. Var ska det sluta? Vi har bara fått en gruva i drift i Sverige på 20 år, trots enorma värden här och trots den enorma potentialen för landsbygden. Det handlar om nya jobb och enorma skatteintäkter, och det handlar om att minska utsläppen globalt. Vi vet att gruvdriften i Sverige förmodligen är den bästa gruvdrift som finns i hela världen, för miljön såväl som för klimatet.

Min fråga är: När ska Socialdemokraterna sluta att låta sig hunsas av Miljöpartiet, och när ska man inse att det är bättre med svenskt mineral än med afrikanskt?

Anf. 17 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! Jag är glad att Martin Kinnunen ställde en fråga om batterier. När det gäller just batterier och batteriforskning var det mycket där jag började min utbildning vid Uppsala universitet. Jag tycker att det är ett väldigt spännande område. Men det var inte det frågan handlade om, utan den handlade om de mineral som behövs i produktionen av batterier.

Jag ser att det är två saker som är väldigt viktiga. Det ena handlar om krav vid upphandlingar av mineral och om att hitta system så att vi vet varifrån mineralen kommer. Vi kommer att behöva mineral från olika delar av världen. Det är en viktig del att ställa sådana krav och att ha tydlighet och öppenhet vid upphandlingar.

Det andra är gruvor i Sverige. Jag brukar inte hålla med Sverigedemokraterna, men i just denna fråga gör jag det. Jag håller helt med om att med

den lagstiftning som vi har är det fullt rimligt att vi verkligen har en av de bästa produktioner eller drifter som man kan ha i världen. Vi har också en stor andel av de kritiska mineralen. Det ser man tydligt i EU:s lista över kritiska mineral, där Sverige pekas ut som ett av de länder som har stora fyndigheter.

Jag tror att det är viktigt att i ljuset av klimatomställningen och elektrifieringen se över den mineralstrategi vi har och uppdatera den. Vi ser också över miljöbalken – det är en av de utredningar som just nu pågår. Min förhoppning är att detta ska landa i att vi kommer dithän att vi får en ökad gruvdrift och mer mineral som produceras i Sverige.

Anf. 18 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Tack, Marlene Burwick, för svaret! Det låter inte som att vi har speciellt stora konflikter här. Båda våra partier är positiva till svensk gruvdrift och till att dra nytta av de mineral som vi har i marken. Problemet är att ett av våra partier kontrolleras av Miljöpartiet i dessa frågor, och därmed kan regeringen inte fungera. Det är därför vi faller till bottenplaceringar på topplistan över attraktiva länder att investera i på detta område. Det är beklagligt.

Men över till ett annat ämne, eftersom vi är ganska överens här, i alla fall i sak. Jag lyssnade till replikskiftet rörande kärnkraft, förnybart och så vidare. Det är en fråga som har diskuterats länge, och jag hörde från Burwick att det handlar om lönsamhet, att kärnkraft är inte lönsamt, att företagen vill investera i saker som är lönsamma och att det då ska vara förnybart. Då undrar jag: Om det är så väldigt lönsamt att investera i förnybart, varför är regeringen då på väg att lägga fram förslag om att subventionera utbyggnaden av havsbaserad vindkraft?

Jag har sett beräkningar på att om man skulle ta alla ansökningar som kommit in och lägga in dem i systemet skulle det kunna kosta 160 miljarder kronor, som då skulle överföras till oss som betalar elnätsräkningarna. Vi får via våra elräkningar betala för att överföra till de bolag som letar lönsamma investeringar.

Kan vi inte vara ärliga här och erkänna att det inte går att tala om lönsamhet när vi har en överreglerad marknad där politikerna bestämmer vad som får byggas, var kärnkraften får byggas, hur det får byggas och hur mycket billigare det ska vara att bygga förnybart? Det är ju politiker och regeringen som bestämmer detta. Kan vi inte bara sluta att prata om lönsamhet och i stället prata om i vilken riktning vi vill styra politiken?

Anf. 19 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! Jag vill fortsätta att tala om det förra replikskiftet och komplettera med en aspekt som Martin Kinnunen inte kom in på. Vi är som sagt helt överens om att tillgången till mineral är helt avgörande och att vi har en stor möjlighet att producera det på ett bra sätt.

Sedan behöver man se att gruvdrift är en komplicerad fråga såtillvida att det påverkar väldigt många människor som bor nära en gruva. Det finns ett stort behov av jobba långsiktigt och pedagogiskt med dessa frågor och den demokratiska förankringen. Martin Kinnunen gör detta till en mycket lättare fråga än vad den faktiskt är. Det är klart att regeringen har en samlad politik i denna fråga, även om Martin Kinnunen insinuerade något annat.

När det gäller kärnkraftsfrågan och havsbaserad vindkraft är det något som flera länder börjar titta på. Danmark ligger långt framme, och Sverige tittar på det. Det är en stor möjlighet, för det blåser mycket till havs. Produktionen blir alltså väldigt stor.

Anslutningsavgifterna är väldigt höga i dag, och det finns en svårighet i att komma igång med den typen av produktion.

Det är klart att det är viktigt att se över förutsättningarna för att dessa projekt ska komma fram. Och, som sagt, Sverige tittar på det, och det finns många andra länder som också gör det. Det tror jag är en viktig del i det framtida energipusslet.

Anf. 20 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Marlene Burwick för detta. Jag tänkte inte, till skillnad från alla andra talare här, prata om kärnkraftens förträfflighet. För övrigt, som en upplysning, kan jag berätta för både Marlene Burwick och andra att det förslag om anslutningsavgifter för havsbaserad vindkraft som nu föreligger är någonting helt annat än det som tidigare har diskuterats. Några 160 miljarder är det såklart inte tal om. Men det var inte därför som jag begärde replik.

Jag är lite mer nyfiken på en del av de saker som Marlene Burwick tog upp i sitt anförande. Det pratades bland annat om satsningar på laddstolpar, vilket vi är överens om. Det var Centerpartiet som drev igenom dessa förslag med denna regering.

Det som är lite mer oroväckande, där vi i grunden är överens, handlar om exporten av miljöbilar. Vi är överens om att vi måste hitta ett sätt att bromsa detta på olika sätt. Problemet är att regeringen inte har presenterat ett vettigt förslag om hur detta ska ske. Där skiljer vi oss åt.

Regeringens förslag gick ut på att den som först köper en bil – den allra första ägaren – ska vara ansvarig i fem år oavsett vem som sedan äger bilen. Detta är ett förslag som såklart redan från början är helt feltänkt, eftersom det är helt omöjligt att veta vad som händer med en bil under fem år om man inte själv är ägare till den. Att försöka skriva avtal om det blir rent juridiskt hopplöst och öppnar upp för väldigt mycket bilmålvakter och annat som vi redan har problem med.

Vi har också problem med att vi har sämre stöd till den som faktiskt kör bilen i Sverige jämfört med andra länder.

Min fråga är tvådelad. Vilka åtgärder förväntas regeringen och Socialdemokraterna göra när det gäller att göra det mer lönsamt att köra sin elbil i Sverige, och hur vill ni se ett system för att minska elbilsexporten? Det system som regeringen har föreslagit har nämligen fått svidande kritik och verkar faktiskt helt orimligt.

Anf. 21 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Rickard Nordin för inpasset när det gäller anslutningsavgifter för vindkraft till havs. Det är en fråga som inte ligger i miljö- och jordbruksutskottet. Det är en fråga som Rickard Nordin är mycket mer inläst på än vad jag är.

Jag vill kommentera det som sas om laddpunkter. Det är jättebra att Centerpartiet, och Rickard Nordin personligen, har tryckt på mycket i fråga om detta. Men det är också så att Klimatklivet i sig har lett till 30 000 laddpunkter runt om i Sverige. Det är ett system som har funnits sedan

2015 och på bredden verkligen ser till att vi får laddpunkter i hela Sverige. Det är ett system som också Centerpartiet tidigare var kritiskt till. Men vi har gemensamt utvecklat detta till någonting som jag tror att vi alla uppskattar och ser vikten av.

När det gäller exporten av miljöbilar har Rickard Nordin helt rätt i att det självklart är djupt problematiskt att många av de nya bilarna exporteras. Men detta är en svår fråga. Vi måste ha en export, och det är inte den som vi vill stoppa på något sätt. Vi måste hitta system som gör att de stöd som vi utvecklar och ger för att främja försäljningen av elbilar i Sverige också stannar i Sverige. Där fanns det ett förslag, och det har som sagt fått svidande kritik av samtliga parter. Dessa diskussioner pågår, och jag har ännu inte hört vad Centerpartiet bidrar med i dessa diskussioner. Jag lyssnar därför gärna på vad Rickard Nordin säger att vi bör göra i denna fråga.

Anf. 22 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att den kritik som Centerpartiet hade mot Klimatklivet handlade om bristande tillförlitlighet och åtgärder med väldigt diffusa möjligheter, som klimatångestterapi. Det har vi nu sett till att regeringen har tvingats skrota. Då är det system som nu finns på plats mycket bättre.

Jag blir lite nyfiken när Marlene Burwick säger att diskussioner pågår om att se över hur man ska minska miljöbilsexporten. Det är diskussioner som jag för Centerpartiets räkning vanligtvis är med i. Såvitt jag vet har jag inte blivit kontaktad över huvud taget av regeringen. Några diskussioner med oss pågår uppenbarligen inte.

Centerpartiet har varit extremt tydliga med vad vi tycker är den rimligaste lösningen. Det handlar helt enkelt om att den som får en bonus över tid får betala tillbaka den, med ansvaret hos den som äger bilen. Inbakat i bilens värde finns nämligen denna bonus med hela vägen till nuvarande ägare. Det är rimligt att man har denna begränsning under de första fem åren. Centerpartiet har alltså varit extremt tydliga. Det var vi till och med när regeringen skickade ut detta förslag på remiss. Man valde ändå att skicka ut detta förslag, mot bättre vetande. Men Centerpartiet har fått rätt. Remissinstanserna kritiserade precis det som vi redan innan hade sagt till regeringen.

Jag undrar fortfarande: När tänker regeringen komma tillbaka med ett förslag? Detta är någonting som vi dessutom är överens om i januariavtalet. Men att några diskussioner pågår stämmer helt enkelt inte. Det hade jag varit medveten om.

Anf. 23 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! En stor del av dessa frågor kan vi säkert lösa bättre på annat sätt än i talarstolarna här.

Jag hoppas att regeringen snarast återkommer med ett förslag, självklart i dialog med Centerpartiet och Liberalerna. Det är klart att det är oerhört viktigt att vi hittar ett system som faktiskt täpper till dessa luckor, eftersom vi verkligen behöver se till att vi fortsätter att främja en framväxt av elbilar. Nu har Sverige den största andelen laddbara bilar i nybilsförsäljningen i EU. Det är en position som det är viktigt att vi behåller. Det är en väldigt viktig del för elektrifiering av Sverige.

Anf. 24 LORENTZ TOVATT (MP):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag.

Det är kul att debattera klimatpolitik. Var ska man börja? Detta område är så brett.

Men jag ska börja med att världen behöver klimatföregångare. Det är i detta ljus som jag tycker att man ska se Sveriges roll.

Jag hör ganska ofta från meningsmotståndare – ofta moderater, kristdemokrater och sverigedemokrater – att lilla Sverige inte kan göra någon skillnad. Vi har så otroligt små utsläpp om man räknar in hela världens utsläpp.

Rent siffermässigt och statistiskt sett är detta helt korrekt. Det hade inte gjort någon skillnad om Sverige nollade sina utsläpp och resten av världen fortsatte som tidigare. Men det är just därför som det enda sättet för Sverige att påverka är genom att vara en global föregångare.

Hur är man då en global föregångare? Jag skulle säga att strategin är tvådelad. Först och främst handlar det om global delaktighet och diplomati. Där är Sverige redan långt framme, bland annat genom att vara det land som – när Miljöpartiet hamnade i regeringen – höjde klimatbiståndet så att det är överlägset bäst i världen per capita. Det är för övrigt någonting som fick andra länder att höja sin klimatfinansiering, och det var en av de bidragande orsakerna till att Parisavtalet kom på plats.

Det handlar om att Sverige skickade Isabella Lövin till Bryssel för att förhandla om EU:s utsläppshandelssystem och drev igenom det som miljörörelsen kallar The Swedish Proposal och som nu har lett till utsläppsminskningar motsvarande 50 gånger Sveriges årliga utsläpp och som leder till att användningen av kol nu minskar i en rasande fart.

Det handlar också om att annullera utsläppsrätter. Sedan vi kom till regeringsmakten har vi annullerat 130 miljoner enheter, vilket alltså motsvarar en dubbling av Sveriges årliga utsläpp. På så sätt kan man vara just en global pådrivare, i engagemang och i att driva på smart diplomati, helt enkelt. Det räcker dock inte, för om andra länder ska ha förtroende för oss och lyssna på oss krävs det också att vi gör hemmajobbet. Även här är Sverige föregångare, och vi kan bli ännu bättre.

Jag tycker att dagens DN symboliserar det som händer i Sverige väldigt väl. Man pratar om den enorma och positiva förändringskraft som just nu finns i norra Sverige. Det handlar om Northvolts etablering av en batterifabrik. Det handlar om Hybrit, alltså LKAB:s, SSAB:s och Vattenfalls satsningar på stål utan kol, och det handlar om det nya H2 Green Steel som också ligger i global framkant.

Allt det här beror på att vi har skickliga företag i Sverige, men det beror också på politik. Nästan ingen av dessa satsningar hade kommit fram om det inte vore för Industrilivet, en miljöpartistiskt märkt reform. Det hade inte heller kommit till stånd om det inte vore för den enorma utbyggnaden av förnybar elproduktion som Miljöpartiet drev hårt inom ramen för energiöverenskommelsen. Explicit uttrycker de här företagen att det är just tack vare billig, förnybar elproduktion som de vill placera sig i norra Sverige.

Detta hade inte heller hänt utan ett klimatpolitiskt ramverk med tydliga mål för 2030 och 2045. Det hade kanske inte heller hänt utan Fossilfritt Sverige, regeringens satsning för att bidra till att samordna näringslivets klimatomställning. Utan politik – ingen omställning. Det är ett samspel.

Det stannar heller inte vid industripolitiken. Jag skulle kunna rabbla upp väldigt många olika åtgärder som gör att Sverige nu är på väg att nå klimatmålen, alltifrån bränslebytet för att fasa ut det fossila till bonus-malus som kraftfullt fasar ut andelen fossila bilar och klimatavdrag för sol, laddning och batterier. Det handlar om Industriklivet som leder till en myllrande klimatomställning i hela vårt land. Det är 30 000 laddpunkter, något som kan jämföras med 2 000 under Alliansens åtta år. Det leder till stora förändringar i en massa små projekt runt omkring i vårt land.

Återvattning av våtmarker är en fantastisk klimatåtgärd som är effektiv och som dessutom bidrar till en biologisk mångfald. Miljömärkning vid bränslepumpen, stadsmiljöavtal för attraktiv kollektivtrafik, gång och cykel – jag skulle kunna fortsätta. På punkt efter punkt inför regeringen nya åtgärder för att minska utsläppen och skruva upp tempot i de redan befintliga.

Herr talman! Det låter som om allt är frid och fröjd. Det är det inte. Utsläppen minskar inte i tillräckligt snabb takt. Självklart måste vi göra mer, och jag vill framför allt nämna två områden.

Det ena är konsumtionsbaserade utsläpp. Det har inte varit någon stor debatt om detta av det skälet att många partier inte riktigt har vågat ta i frågan. Miljöpartiet har dock varit tydliga från första början: Sverige har inte bara ansvar för de territoriella utsläppen här i Sverige; vi har även ansvar för den klimatpåverkan som svenskar bidrar med globalt, och då är konsumtionen avgörande. Nu ska vi, tack vare Miljöpartiet, äntligen sätta oss i Miljömålsberedningen och börja titta på det här.

Det andra är transporter. Jag har nämnt en rad åtgärder som regeringen redan har infört, till exempel bränslebytte, bonus-malus och så vidare. Men vi har inte kommit tillräckligt långt när det gäller det tredje benet, nämligen ett transportsnålt eller transporteffektivt samhälle. Här måste vi bli mycket bättre på att jobba med gång, cykel och kollektivtrafik på alla möjliga olika sätt. Här måste vi bli bättre på att underlätta överflyttning från bil och tunga lastbilar till järnväg. Det är det som är energieffektivast och smartast för klimatet.

Konsumtionen och transporter. Det är alltså de stora utmaningarna framöver. Det hör naturligtvis även industrin, men där har vi framför allt EU ETS som vi reglerar och vill stärka ytterligare.

Vi är alltså långt ifrån färdiga, men vi är i alla fall på rätt väg. Det är det viktiga just nu. Jag är stolt men inte nöjd!

Anf. 25 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Tack, Lorentz Tovatt, för anförandet!

Jag har roat mig lite med att titta på Miljöpartiets egen politik. På Miljöpartiets hemsida kan vi i det bostadspolitiska programmet från 2018 se att man vill öka bostadsbyggandet radikalt, ungefär plus 20 procent mot dagens takt. Nu ligger man redan ett par år efter, så man behöver räkna med ytterligare något. Man vill också se ett ökat bostadsbyggande i trä – ungefär 50 procents ökning mot dagens takt eller kanske till och med ytterligare något. Samtidigt hör vi både i debattinlägg och i andra sammanhang att Miljöpartiet vill skydda mer skog från avverkning.

Om vi ska öka bostadsbyggandet och dessutom andelen byggande i trä samtidigt som vi ska minska avverkningar i skogen – hur går det ihop, Lorentz Tovatt?

Anf. 26 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Herr talman! Tack, Rickard Nordin, för frågan!

Det är helt korrekt att Miljöpartiet vill bygga mer i trä. Det är kanske det mest klimatsmarta sättet att använda bioråvara. Då har man helt enkelt en fortsatt inbindning av kolet under hela den tid som bygget står. Att bygga av skogen snarare än att elda upp den är alltså den mest klimatsmarta metoden att använda skogen.

Det finns en kalkyl som går ihop, och den bygger på att vi effektiviserar den befintliga användningen av bioråvara. Det handlar naturligtvis om de stora delar där vi redan har bioenergi. Vi har en värmesektor som är väldigt beroende av bioenergi. Det har tjänat Sverige väl, för det har fasat ut det fossila, men nu står vi inför nya teknikmöjligheter. Vi står inför möjligheten till solvärme. Vi står inför möjligheten till omfattande energieffektiviseringar. Det är likadant inom industrin: Vi har alltså ett stort beroende av bioenergi som har tjänat oss väl, för det har fasat ut det fossila.

Även där kan vi dock göra stora tekniksprång i form av energieffektiviseringar, elektrifiering och så vidare. I vårt pussel har alltså bioenergin en helt central roll. Där är jag och Rickard Nordin eniga, även om jag inte är lika ivrig att använda det överallt i alla sektorer till varje pris. Jag tänker i stället att vi ska försöka att vara så smarta som möjligt i hur vi sparar på våra resurser. På så sätt har vi också möjlighet att använda skogen för att bygga hus.

Anf. 27 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Jag är helt enig med Lorentz Tovatt om att vi ska bygga mer i trä. Men det kräver mer avverkning och att vi använder den skog vi har.

Lorentz Tovatt visar en total brist på förståelse för det svenska skogsbruket. Värdet ligger inte i de restprodukter som vi eldar upp i kraftvärmeverk eller som vi ska göra biodrivmedel av, även om Lorentz Tovatt och jag är helt överens om att vi ska öka den andelen både från svensk råvara och som inblandning. De delarna kommer ju att öka snarare än minska användningen av restprodukter. Sedan kommer vi kanske att nyttja dem i andra sektorer.

Det är ju inte så att du i dag sågar ned ett träd och kör in plank i ett kraftvärmeverk. Värdet i den svenska skogen när vi avverkar ligger i virket, och det använder du sedan. Det kan du inte effektivisera bort genom att använda solvärme i stället för flis i uppvärmningen. Du måste ha mer virke för att kunna bygga mer hus. Det är enkel logik och enkel matematik, och precis så fungerar den svenska skogsindustrin.

Hur, Lorentz Tovatt, ska vi kunna öka bostadsbyggandet med 20–25 procent och andelen byggande i trä med mer än 100 procent, trots att vi ska minska avverkningen av skog? Den matematiken går inte ihop. Den kan inte heller effektiviseras fram, för det är inte virket som i dag eldas upp till kraftvärme.

Anf. 28 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Herr talman! Det blir lite väl enkelt när Rickard Nordin pratar om det här. Det är helt korrekt att man inte skjutsar in virket i kraftvärmesektorn, men det är ju inte så att allt det virke vi i dag avverkar hamnar i träbyggnation. Detta var lite av min övergripande poäng. När man gör avverkningar får

man olika restströmmar, eller olika strömmar, av olika typer av produkter, och i dag används inte det virket enbart till att bygga hus. Det används till exempel till papper, blöjor och den typen av produkter. Där kan vi också effektivisera och minska. Vi i Miljöpartiet är helt öppna för ekonomiska styrmedel som gör att vi till exempel har ett mindre behov av papper.

Det finns en teknikpessimism här som innebär att man tror att man måste använda skogen överallt för att vi inte kan göra effektiviseringar inom andra sektorer. Själva utgångspunkten för vår politik är att vi först måste spara eller effektivisera. Därefter kan vi se var det finns behov som kvarstår, och så får vi täcka de luckorna.

Jag är öppen med att bioenergi och bioråvara är en helt central del i den svenska klimatomställningen inom olika sektorer.

Anf. 29 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Tack, Lorentz Tovatt, för inlägget!

Jag vill börja med att säga att jag håller med Lorentz Tovatt om att Sverige ska vara ett föregångsland som gör skillnad på riktigt, både genom att nå Sveriges egna klimatmål och genom att säkerställa att världen lyckas minska de samlade utsläppen.

Klimatförändringarna är på riktigt. Vi ser effekterna här och nu, och vi måste agera här och nu. Ändå gör regeringen på område efter område för lite för att möjliggöra den omställning som vi behöver. Regeringen vill ha fossilfri el men lägger ned kärnkraften. Den vill ha elbilar men bygger inte ut laddinfrastrukturen tillräckligt. Den vill elektrifiera industrin men inte förkorta miljötillståndsprocesser. Regeringen vill ha batterier men inte bryta mineral.

På område efter område kan vi konstatera att det är väldigt fina ord men att det är regeringens politik som försvårar omställningen när det bryts ned till praktiken.

Jag blir provocerad när varje klimatinlägg som kommer från Miljöpartiet i princip är en hyllning till dem själva. Enligt Naturvårdsverket behöver vi minska utsläppen med 5–8 procent per år, men under den här regeringen har vi snarare minskat utsläppen med mindre än 1 procent per år. Företag skriker om elbrist, höga elpriser och tillståndsprocesser som är långa och oförutsägbara. Industrin i norr och företag i söder vittnar om att allting står på spel om vi inte får den el vi behöver.

Då kommer jag tillbaka till frågan. Det var intressant att Lorentz Tovatt nu pratade om att vi först måste effektivisera och sedan kan se på behoven. Detta leder mig in på elfrågan. Hur mycket el tycker Miljöpartiet att vi behöver framöver för att lyckas med omställningen? Håller man med Energimyndigheten och Svenskt Näringsliv, som pratar om kanske 60 procent mer el till 2045? Och om man skulle märka att det förnybara inte kan möta upp, är man då från Miljöpartiets sida beredd att ompröva sin syn för att lyckas med klimatomställningen?

Anf. 30 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Herr talman! Tack, Jessica Rosencrantz, för frågorna!

Jag måste säga att jag inte förstår vad Jessica Rosencrantz menar. Menar hon att det är dåligt att vi har femdubblat elexporten till Polen de senaste tio åren? Menar Jessica Rosencrantz att det är dåligt att vi har gått från

att nettoimportera 6 terawattimmar till att nettoexportera 25 terawattimmar? Det är ju den utvecklingen vi har sett.

Att vi har haft enstaka timmar då det har varit kallt och elpriset har gått upp är inget konstigt. Så är det alltid, i alla länder, och det har alltid varit så i Sverige. Det har blivit mindre så i Sverige sedan den här regeringen tillträdde.

Jag förstår inte vad som menas med frågan. Alla tendenser och trender visar på raka motsatsen till det som Jessica Rosencrantz vill få det att låta som. Detta vill jag ha sagt först.

Vilka behov vi ser framöver är en relevant och intressant fråga. Fram till 2030 kommer vi att bygga upp överskottet och ha alltmer el och allt lägre elpriser. Därefter kommer det att skifta. Vi kommer att ha ett större behov. Flera av de industrialläggningar som jag pratade om i mitt anförande kommer att börja komma igång närmare 2030, och då kommer vi att börja se ett ökat behov igen.

Mitt svar på det är naturligtvis tvådelat.

Det ena är effektivisering, som jag nämnde tidigare. Där har vi jättestor potential; man skulle kunna energieffektivisera industrin med 8 terawattimmar per år. Det finns en enorm potential för att energieffektivisera, och Miljöpartiet vill ha en politik för det.

Det andra är havsvinden. Där har vi en enorm potential. Om man tittar på hur EU skissar på detta ser man att deras uppdelning i princip är att Sverige ska kunna bygga uppemot 100 terawattimmar havsbaserad vindkraftsproduktion. Det finns väldigt stor potential, och behovet kommer att kunna tillgodoses.

(forts. § 10)

Prot. 2020/21:88

4 mars

Klimatpolitik

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 9 Frågestund

Frågestund

Anf. 31 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Mikael Damberg, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, finansminister Magdalena Andersson och statsrådet Jennie Nilsson.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Mikael Damberg besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Anf. 32 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Det vanligaste ursprungslandet för dem som just nu söker asyl i Sverige är Ukraina. Det är människor som i princip aldrig har asylskäl. Det har gått så långt att det finns en ukrainsk jobbagentur som anordnar resor för att människor ska söka asyl här i Sverige. Väl här bor de gratis under asyltiden, och på grund av våra bestämmelser om spårbyte kan de sedan söka jobb och få stanna som arbetskraftsinvandrare.

Det här är ett utnyttjande av vårt asylsystem som är stötande och som tar resurser från dem som behöver dem bäst.

För bara några veckor sedan sa migrationsminister Morgan Johansson att detta problem skulle lösas sig med den så kallade säkra länder-listan. Den har nu presenterats, och bara ett fåtal länder är med – inte Ukraina.

Morgan Johansson bedömde att en tredjedel av asylansökningarna skulle komma att omfattas. Nu blir det bara en tiondel. Varför?

Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Till att börja med kan jag konstatera att säkra länder-listan kommer att innebära att de som kommer från länder som har väldigt låg beviljandegrad och som Migrationsverket bedömer vara säkra länder kommer att kunna vända mycket fortare än tidigare. I stället för att vara här kanske tre fyra månader kommer de att vara här kanske bara tre fyra veckor. Det var precis det vi ville uppnå med säkra länder-listan.

Vilka länder som sedan sätts upp på listan är det enligt förslaget Migrationsverket som avgör. Detta är i praktiken myndighetsutövning över enskild, vilket innebär att regeringen inte kan gå in och styra över Migrationsverket när det gäller vilka länder som ska sättas upp. Det måste vara upp till myndigheten att göra det.

Vi fortsätter naturligtvis att följa den här frågan noga. Jag kan dock konstatera att säkra länder-listan kommer att innebära att man kan hantera fler fall mycket fortare än vad man kunnat tidigare.

Anf. 34 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Vi har alltså en ukrainsk jobbagentur som anordnar resor för att människor ska utnyttja vårt asylsystem. Jag har föreslagit en lösning på det, nämligen att stoppa spårbytet. Morgan Johansson har sagt nej till den och i stället lovat en annan lösning, nämligen att sätta upp Ukraina på en lista över säkra länder. Men när listan nu har kommit finns Ukraina inte med.

Jag undrar därför: Ljög ministern, eller visste han inte vad hans eget förslag innebar? Jag vet inte vilket som vore värst.

Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Nej, alla som följt den här frågan vet att förslaget från början har varit att det är Migrationsverket som avgör detta. Det är just för att det inte ska gå alltför mycket politik i det. Det måste vara objektiva kriterier man utgår från, och sedan är det myndigheten som avgör.

Om jag skulle lägga mig i detta skulle jag förmodligen omedelbart anmälas till konstitutionsutskottet, inte minst av Maria Malmer Stenergards parti. Det kan jag alltså inte göra. Jag bara konstaterar att det är myndigheten som avgör detta.

Sedan finns det också andra sätt att komma åt de former av kriminella förfaranden som det här rör sig om. Då handlar det om polisiära insatser.

Fråntagande av IS-återvändares medborgarskap

Anf. 36 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Arbetet mot terrorism gör sig alltid påmint. Även om dåd i vår närtid kan ha ett terrormotiv eller inte lever vi alla med skräcken att detta kan hända.

Vi kunde förra veckan läsa att en domstol i Storbritannien nekat en IS-kvinna att återvända till Storbritannien eftersom hon ansågs utgöra ett säkerhetsshot när hon ville överklaga att hon blivit fråntagen sitt brittiska medborgarskap. Samtidigt kunde vi läsa att chefsåklagaren på riksenheten för säkerhetsmål gjorde bedömningen att man kanske väljer att komma tillbaka till Sverige just därför att man kan undgå allvarliga straff i Sverige. Det är en bild som också Sverigedemokraterna har bedömt är gällande. Vi har sett en rödgrön regering som har varit passiv och inte gått fram med de lagförslag som vi har kunnat se i exempelvis Storbritannien.

Min fråga är varför den rödgröna regeringen står fast vid ståndpunkten att man inte ska kunna frånta människor medborgarskap och neka IS-anslutna att komma tillbaka till Sverige och utgöra ett säkerhetsshot på svensk mark.

Anf. 37 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Frågan om medborgarskap är reglerad i Sveriges grundlag. Det innebär att man inte kan dra tillbaka medborgarskap. Så ser det ut, helt enkelt.

Däremot är det fel beskrivning att påstå att vi inte har vidtagit åtgärder mot terrorism. Det är snarare tvärtom. Jag påstår att det inte finns någon regering som har gjort mer, varken när det gäller straffrätt eller när det gäller ökning av de polisiära insatserna mot just terrorbrott, än vad vi har gjort. Förra mandatperioden kriminaliserade vi terrorresorna. Vi kriminaliserade samröre med terroristorganisation och mottagande av terroristutbildning. Vi utvidgade brottet finansiering av terrorism och satte dessutom av mycket större resurser till både polisen och Säkerhetspolisen. De fick också bättre verktyg, hemlig dataavläsning och annat, som gör att de kan följa terrorgrupperna på ett annat sätt än tidigare.

Vi kommer att fortsätta att göra detta. Det här är en oerhört viktig och prioriterad fråga för regeringen också framgent.

Anf. 38 ADAM MARTTINEN (SD):

Frau talman! Jag påtalar inte någonting som regeringen har gjort; jag efterlyser saker som regeringen inte har gjort. Det finns en bred bedömning bland terrorforskare och många andra att den rödgröna regeringen har varit

saktfärdig och gjort för lite. Vi har haft den sämsta regeringen i terrorarbetet i hela Europa.

Andra länder kan frånta medborgarskap från dem med dubbla medborgarskap och neka dem inresa för att de anser att personerna utgör en säkerhetsrisk i deras länder. I Sverige kommer folk tillbaka från Syrien och Irak för att de har rätt att göra det eftersom vår regering inte har vidtagit den här typen av åtgärder. Varför är det viktigt för regeringen att de ska få behålla sitt svenska medborgarskap?

Anf. 39 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Återigen: Medborgarskapet är reglerat i grundlagen. Regeringen kan inte bryta mot grundlagen, och det tänker vi heller inte göra.

Däremot tänker vi se till att fortsätta att utveckla de möjligheter vi har att lagföra de individer som det här handlar om. I nästa skede handlar det om att kriminalisera deltagande i en terroristorganisation. Där ser vi fram emot ett utredningsförslag inom kort så att vi kan ta ytterligare steg med detta.

Jag påstår återigen att ingen regering i Sverige har gjort mer för att motverka och förebygga terrorism än vad den här regeringen har gjort.

Samhällets digitala beredskap

Anf. 40 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! Samhället är alltmer digitalt, och det betyder också att samhällets beredskap är alltmer beroende av att de digitala tjänsterna och lösningarna i samhället fungerar. Samtidigt ser vi att attacker mot digitala lösningar som håller sjukhus, vattenverk, energiförsörjning etcetera igång faktiskt ökar kraftigt, som nu senast på Gotland häromdagen.

Regleringen på det digitala området, som de här olika myndigheterna ska leva efter, är också otydlig. Det har vi senast sett i *Uppdrag granskning* om de digitala vårdsystemen i Skåne.

Samtidigt som hoten mot samhällets kritiska system blir allt större bidrar regelverken ofta till mer förvirring än tydlighet, och vi ser att regeringen står på sidlinjen. Trots återkommande påtryckningar, bland annat från Centerpartiet, finns inga tydliga rekommendationer från statligt håll om hur vi kan säkra både medborgarnas integritet och samhällets beredskap på det digitala området.

Min fråga till statsrådet är: När tänker regeringen sätta fart på arbetet med att säkra samhällets digitala beredskap och skapa tydliga regelverk för våra myndigheter och välfärdssektorn?

Anf. 41 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är sant att Sverige utsätts för attacker kopplade till digital infrastruktur. Vi ser att det drabbar både offentliga myndigheter, kommuner och privata företag. Det är därför som regeringen har tagit en lång rad initiativ på det här området för att stärka vår beredskap och förmåga att hantera det.

Ett antal myndigheter har nu startat ett cybersäkerhetscenter där vi samordnar de vassaste förmågorna i Sverige för att förebygga och stå emot

den här typen av antagonistiska angrepp. Vi har skärpt lagstiftningen på flera områden, inte minst säkerhetsskyddslagstiftningen, och vi kommer att fortsätta skärpa de här kraven på myndigheter.

Det är också viktigt att vi får en rapporteringsplikt som utvidgas så att alla de som utsätts för det här faktiskt också rapporterar det, inte minst till Polismyndigheten som bygger ut sin förmåga att hantera de här frågorna både på central nivå och regionalt runt om i Sverige.

Det sker alltså enormt mycket arbete på det här området, och vi kommer att fortsätta se till att det gör det också inom ramen för civilt försvar.

Anf. 42 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret.

Vi kan konstatera att Sverige ligger på plats nummer 42 på National Cyber Security Index. Vi ligger långt efter de bästa länderna. Vi har inget systematiskt arbete för att säkra samhällets digitala säkerhetsförmåga. 60 procent av Sveriges företag har varit drabbade av ransomware. Hundratal sjukhus i Europa, USA etcetera har legat nere på grund av liknande attacker. En lång rad myndigheter, kommuner och regioner bryter mot gällande lagstiftning rörande medborgarnas integritet för att lagstiftningen är otydlig.

Regeringen svarar på bland annat vårt initiativ om minimistandarder, tydliga rekommendationer och en it-haverikommission med en axelryckning.

Anf. 43 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! En anledning till att Sverige är ganska sårbart för den här typen av attacker är att vi är väldigt digitala. Vi är ett av de länder som har kommit längst i digitaliseringen av samhället – någonting som den här kammaren brukar vara noga med att framhålla då det är en framgång både för vårt näringsliv och för våra myndigheter. Men det ökar också sårbarheten, och det är därför regeringen går fram på en lång rad områden för att skärpa både kraven på verksamhetsutövare och skyddet i form av polis och ett cybersäkerhetscenter. Vi kommer att fortsätta göra mer på det här området.

Stopp för avverkning av naturskogar

Anf. 44 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Några av Europas sista naturskogar finns i Sverige. Det är inte en stor andel av den totala skogsarealen vi talar om, utan det är omkring 10 procent. Skulle vi avsätta alla våra naturskogar i dag skulle vi inte ens nå upp till den lägsta nivå som vi har kommit överens om att ha. Men det är inte bara det, för våra naturskogar fortsätter också att avverkas trots att det i januariavtalet faktiskt står att det är regeringens tydliga ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas.

Trots att många hotade arter saknar livsmiljöer fortsätter de här skogarna att avverkas, även av Sveaskog, vårt statliga skogsbolag, som genom tydliga ägardirektiv skulle kunna få en annan inriktning. Nu klarar inte heller de av att ta hänsyn till mångfald, ta social hänsyn, ta hänsyn till renbetesmarker, för att bara nämna några saker.

Min fråga till landsbygdsministern blir därför: Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att hindra att våra sista naturskogar avverkas?

Anf. 45 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Elin Segerlind, för en viktig fråga!

Skogen är både viktig och prioriterad för regeringen och dess samarbetspartner. Därför har vi också initierat ett arbete med att både utveckla det nationella skogsprogrammet och tillsätta en översyn när det gäller skogen för att utveckla skyddsmekanismer och stärka ägandet. Den utredningen levererades till regeringen strax före jul, i slutet av november, och har precis gått ut på remiss.

Det är viktigt att man inte föregriper den processen, men jag kan konstatera att skogen berör och engagerar många av oss. Det gör den för att den ska leverera på väldigt många värden. Den ska leverera ekosystemtjänster, klimatnytta och klimatomställning och dessutom jobb och tillväxt. Det är politikens roll att säkerställa att vi tar de helhetsgrepp som krävs för att vi ska säkra en bra utveckling på det här området.

Anf. 46 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Sverige fortsätter att ersätta naturskogarna med produktionsskogar och skogsplantager, trots regeringens ambitioner. Vi behöver i stället bevara de här skogarna, för vi vet ju vad monokulturerna gör och ger för effekter. De ger ökad risk för granbarkborreangrepp, skogsbränder, stormskador och alla de sakerna.

Vi behöver skydda våra naturskogar, och jag vill därför fråga igen: Kan ministern garantera att så kommer att ske?

Anf. 47 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Vi skyddar skyddsvärd naturskog och ska göra det. Men vi ska också ha en politik som skapar förutsättningar för långsiktigt agerande från alla aktörer som är aktiva på den här marknaden. Det bygger på att politiken förmår att ta ett helhetsgrepp om de här frågorna och balansera de olika intressen och värden som finns här, och där är givetvis skyddsvärd skog ett av dem.

Utländska stödligor och Tullverkets befogenhet

Anf. 48 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Vi har länge haft ett stort problem med utländska stödligor i Sverige. Men när vi från Kristdemokraterna och Moderaterna fick igenom vår budget här i riksdagen 2018 fick regeringen ett tillkännagivande om att ta tag i det här problemet. Det har regeringen också lovat att göra.

I februari förra året lovade Mikael Damberg att Tullverket skulle få nya befogenheter för att hindra stödligor från att föra ut gods från Sverige. I höstas remitterades regeringens förslag, men tyvärr har det visat sig att förslaget är tandlöst. Flera remissinstanser pekar på att lagstiftningen inte kommer att leda till någon verklig förändring eftersom man bara ska kontrollera stöldgods och hålla kvar misstänkta i samband med de få utresekontroller som redan görs. De förändringar i befogenheter för Tullverket

som har föreslagits kommer alltså inte att hindra stödligor från att föra ut gods från Sverige.

Jag undrar om regeringen kommer att arbeta om förslaget så att stödligor hindras, så som Mikael Damberg lovade för drygt ett år sedan.

Prot. 2020/21:88

4 mars

Frågestund

Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är lite oklart om frågan är ställd till den person som ansvarar för den myndighet som jagar stödligor, nämligen Mikael Damberg, eller till den som är ansvarig för Tullverket, vars huvuduppgift det är att stoppa införsel av narkotika, vapen, sprängmedel och andra saker som inte ska komma in i landet men som också har i uppgift att stoppa viss utförsel som är inkorrekt. Jag antar att frågan är ställd till mig eftersom det tycks som att Kristdemokraterna är väldigt fokuserade på att tullen ska utföra arbetsuppgifter som i grunden är polisens arbetsuppgifter.

Vi har en myndighet som ska jaga stödligor, och det är polisen. Därför ökar vi resurserna till polisen så att de kan göra det. Tullverket ska självklart också kunna hjälpa till. Därför har vi infört möjligheter för Tullverket att samarbeta med polisen, men vi har också ett förslag som har varit ute på remiss om att man ska kunna göra mer om man påträffar stöldgods i sitt ordinarie arbete.

Anf. 50 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Frågan var givetvis ställd till den minister som ansvarar för Tullverket.

Regeringen har lovat att Tullverket ska få befogenheter som hindrar stödligor att föra ut stöldgods ur landet. Det förslag som regeringen har lagt på området är tandlöst och kommer inte att ge den effekt som regeringen har lovat.

Jag undrar: Varför är det så svårt för regeringen att erkänna detta? Det är ju bara att ändra förslaget så att det verkligen blir bra.

Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tror att Hampus Hagman har en övertro på att det skulle lösa problem att byta arbetsuppgifter mellan myndigheter. Det handlar om att man ska jaga de stödligor som opererar i landet. Regeringen har gett Polismyndigheten ett särskilt uppdrag att i samverkan med andra myndigheter förbättra det arbetet. Det är uppenbart att det behöver göras mer. Vi måste naturligtvis också förstärka polisen och tullen.

Men lösningen kan inte vara att byta arbetsuppgifter med varandra. Det är en skenlösning som man kan förespråka när man är i opposition.

Översyn av Tullverkets befogenhet att stoppa smuggling

Anf. 52 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Jag ställer frågan fritt. Den minister som känner sig manad får svara.

Enligt de senaste siffrorna hjälpte tullen förra året till att upptäcka 57 kriminella smuggelnätverk. Det är en rejäl ökning från året före. 13 av dessa nätverk slogs ut när deras nyckelpersoner hamnade bakom lås och bom. Också det var en ökning.

Utmaningarna är dock mycket stora, precis som Hampus Hagman påpekade. Det handlar om vapen, narkotika, cigaretter och sprit. Det senaste året har ligorna också tjänat grova pengar på coronapandemin, genom att importera undermålig och förbjuden skyddsutrustning.

Tullen behöver bättre verktyg för att komma åt ligorna. Det handlar om mer resurser, vilket är en budgetfråga. Men det handlar också om befogenheter. Därför undrar jag om regeringen är beredd att göra en bred lagöversyn för att stärka Tullverkets befogenheter att ingripa mot brott och använda tvångsmedel för att stoppa smuglingen.

Anf. 53 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

På Finansdepartementet planerar vi en större översyn av tullagstiftningen. Generaldirektören på Tullverket har pekat på behovet av det. Regeringen har varit väldigt aktiv på området för att förstärka möjligheterna för tullen att utföra sitt viktiga arbete med att stoppa införsel och att i samarbete med polisen förhindra alla former av organiserad brottslighet. De har varit väldigt framgångsrika.

Vi har adderat många förslag ovanpå varandra. Därför har Tullverket pekat på behovet av en mer övergripande genomlysning. En sådan förbereder vi just nu på Finansdepartementet.

Anf. 54 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Ja, en del har skett på senare tid. Det är bra.

Sedan den 1 mars har Tullverket rätt att besluta om så kallad postspärr vid misstänkt vapensmuggling, inte bara vid narkotikasmuggling som det var tidigare. Jag hoppas att vi mycket snart får en lagstiftning på plats för att Tullverket också ska kunna ingripa till exempel när stöldgods är på väg att föras ut ur landet.

Det behövs också ett helhetsgrepp. Det kan handla om att Tullverket får ytterligare möjligheter att besluta om postspärr för att förhindra införsel av fler kategorier. Är regeringen beredd att göra detta?

Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Precis som Gulan Avci påpekar har regeringen varit oerhört aktiv på området. Vi har på en lång rad olika sätt förstärkt lagstiftningen och utökat Tullverkets möjligheter att stoppa vapen, sprängmedel och narkotika från att komma in i landet. Men man har också ett närmare samarbete med polisen och andra myndigheter för att hindra införsel av olika former av varor. Man kan även hjälpa till vid utförsel.

Men att jaga stöldligor är i huvudsak polisens arbetsuppgift.

Polisens förmåga att ingripa vid terrordåd

Anf. 56 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Händelsen i Vetlanda påverkar oss alla. Självklart är våra tankar hos de anhöriga och offren.

Just nu vet vi alldeles för lite om det som har hänt. Både händelsen i sig och polisens ingripande kommer framöver att utvärderas och följas upp. Men hittills pekar allting på att polisen har ingripit snabbt och bra.

Min fråga till statsrådet Damberg är hur regeringen säkerställer att Polismyndigheten har nog med resurser och förmågor för att vid sådana här tillfällen ingripa på ett bra och snabbt sätt.

Prot. 2020/21:88

4 mars

Frågestund

Anf. 57 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi har haft två blocköverskridande överenskommelser om terrorfrågor i den här kammaren. En av de viktigaste utgångspunkterna har varit att ge Säkerhetspolisen och polisen bättre både befogenheter och möjligheter att agera mot pågående dödligt våld. Polisen har gjort stora insatser på materielsidan och på utbildningssidan.

Jag tycker att den här insatsen så här långt visar att polisen var väldigt snabba att ingripa. Det tog tre minuter från att man var på plats i Vetlanda till att gärningspersonen var gripen. Man gick in direkt och agerade. Det kommer naturligtvis att utvärderas. Men det visar att polisens utbildning och ambitionshöjning på området ger resultat.

Vi är starkare än tidigare när det gäller att hantera terrorhot mot Sverige. Men vi kan tyvärr inte garantera att terror- eller våldsdåd inte inträffar i vårt land. Men polisen ska ha befogenheter, utbildning och resurser för att kunna ingripa på ett adekvat sätt.

Anf. 58 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det här påverkar hela samhället. Det påverkar definitivt hela kommunen men också hela vårt land. Går det att säga något mer om det stöd som en kommun kan få i ett sådant här läge? Det är ju något som kommer att behöva hanteras under lång tid framöver.

Anf. 59 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag har talat med kommunalrådet. De är i chock. Men de gör nu mycket på egen hand med krishantering och med att ge stöd till människor som är oroad och som kan behöva någon att prata med.

Jag frågade också om polisen har tillräckligt med resurser på plats och om de känner sig trygga med det. Han svarade ja på det. Jag har också kollat med Polismyndigheten och Säkerhetspolisen att de nu sätter in nödvändiga utredningsresurser.

Det krävs naturligtvis också ett långsiktigt arbete med att öka tryggheten i hela landet. Där fortsätter utbyggnaden av till exempel Polismyndigheten.

Den inhemska produktionen av frukt och grönsaker

Anf. 60 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Miljö- och jordbruksutskottet har tagit fram en rapport om sårbarheten i lantbruket. Det står klart att vi måste arbeta konsekvent och systematiskt för att öka självförsörjningsförmågan och möta klimatförändringarna.

En viktig fråga är hur beroende Sverige är av import för vår matförsörjning. Vi importerar konstgödsel, drivmedel, foder, utsäde, arbetskraft med mera till jordbruket. Vi importerar också ganska mycket livsmedel till middagsborden, även sådana livsmedel som vi skulle kunna odla i Sverige.

Rapporten uppmärksammar att i Finland odlas 60 procent av tomaterna som konsumeras i Finland, men självförsörjningen av tomater i Sverige är 17 procent. Överlag är det stor skillnad mellan Sverige och Finland när det gäller grönsaker.

Vad tänker regeringen göra för att öka den svenska produktionen av bär, frukt och grönsaker?

Anf. 61 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Maria Gardfjell, för frågan!

Svensk livsmedelsproduktion är en prioriterad fråga. Den här kammaren fattade förra mandatperioden beslut om en livsmedelsstrategi. Det var första gången någonsin som Sverige fick en sådan på plats. Jag tror att det är oerhört viktigt.

Jag tror också att det är viktigt att man jobbar långsiktigt, strategiskt och uthålligt med att säkerställa goda villkor för att utveckla sektorn och att vidta åtgärder för att underlätta här och nu, till exempel genom regelförenkling och annat.

Det finns tre handlingsplaner på plats. Vi satsar ganska mycket pengar i dag. Men jag tror att det är i huvudsak fyra områden som måste vara i fokus. Det handlar om kompetensförsörjning, regelförenkling, forskning och innovation samt export.

När vi nu tittar på utvecklingen ser vi små positiva tecken på att det faktiskt vänder.

Anf. 62 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Landsbygdsministern tog nyligen emot ett upprop från svenska konsument- och miljöorganisationer. De vill se satsningar på att vegomat ska tillverkas av svenska ekologiska råvaror. Det är egentligen paradoxalt att konsumenter som vill äta klimatsmart i så stor utsträckning går över till importerade produkter, där till exempel användningen av bekämpningsmedel är större.

Hur får vi mer svensk ekologisk växtbaserad mat som klarar miljömålen?

Anf. 63 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tror att ett av de absolut mest kraftfulla sätten att förändra utvecklingen av det man producerar och att skapa förutsättningar för både lönsamhet och volymökningar är att det finns medvetna konsumenter som efterfrågar premiumprodukter.

Svenska konsumenter är väldigt medvetna. Man väljer svenskt när man kan göra enkla val, till exempel med hjälp av Från Sverige-märkningen. Vi har sett en enormt stark utveckling där, inte minst på köttssidan. Jag tror att man kan göra mer av det.

I strategin finns det också målsättningar för exempelvis ekologiskt.

Effekterna av trålfiske i Östersjön

Anf. 64 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag har en fråga till Jennie Nilsson om trålfisket i Östersjön. Det här är bekymmersamt. Trålningen går till så att de i princip

dammsuger allt från botten och upp. Fisken i skärgården minskar väldigt mycket. Exempelvis har strömmingen minskat med 75 procent de senaste tio åren. Därtill pågår trolldfiske från ribbåtar som kommer ut från Stockholms innerstad och går in i skyddade vikar nu på våren när fisken leker.

Vad har regeringen för plan för att först och främst återställa balansen i fiskbeståndet i skärgården? Jag förstår att trålningen i mycket handlar om EU-kvoter, men tänker regeringen agera för att få stopp på detta? Det blir annars ingen fisk kvar till nästa generation. Vi vill gärna att våra barnbarn också ska få fiska.

Anf. 65 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag delar Kjell Janssons ambition att barn och barnbarn ska kunna ha tillgång till fisk från våra hav. Det är ett av regeringens viktiga ingångsvärden i dessa frågor.

Det är också viktigt att vi bygger vår fiskeripolitik på vetenskaplig grund. Vi driver frågan hårt gentemot EU och alla länder om att den samlade gemensamma fiskeripolitiken ska utgå från det, och vi har varit ganska framgångsrika.

Den specifika fråga som tas upp angående hur det ser ut i Östersjön har regeringen tagit på stort allvar. Vi har gett ett antal uppdrag till SLU och HaV som ska titta på orsakssamband. Precis som frågeställaren säger är detta något som ska förhandlas tillsammans med EU, och vi har dessutom avtal med andra länder om gemensamma fiskevatten. Om vi ska ta upp dessa frågor är det viktigt att vi har vetenskapliga belägg för orsakssambanden.

Bonus–malus-systemet och husbilar

Anf. 66 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Regeringen har valt att införa och förstärka bonus–malus-systemet, vilket både Riksrevisionen och Konjunkturinstitutet har framfört kritik emot. Även vi sverigedemokrater här i riksdagen har framfört kritik mot det. Dessutom säger branschen att reformen slår hårt mot svenska husbilstillverkare och mot campingsektorn. Det är en smärre kris för branschen med närmast en halverad försäljning av nya husbilar.

Samtidigt ser vi att efterfrågan på begagnade husbilar har börjat öka, då dessa inte träffas av straffbeskattningen. Vissa återförsäljare ser här en affärsmöjlighet i att importera utländska begagnade husbilar i stället för att sälja nya svenska husbilar.

Konjunkturinstitutet rapporterar till råga på allt att bonus–malus testades 2008 i Frankrike. Det ledde till offentlig-finansiella förluster och ökade utsläpp.

Min fråga går till finansministern. Ser regeringen någon anledning att förändra bonus–malus-systemet i åtminstone detta avseende?

Anf. 67 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är intressant att sverigedemokraten David Lång tar upp Konjunkturinstitutet när det handlar just om utsläpp. Konjunkturinstitutet förespråkar ju att man kraftigt ska höja koldioxidskatten och anser att det

är det mest effektiva sättet att få ned utsläppen. Det ska bli intressant att se hur Sverigedemokraterna följer upp sin entusiasm över Konjunkturinstitutets syn på frågan.

Regeringen har utvecklat bonus–malus. Vi har både skärpt malusdelen och förstärkt bonusdelen. Detta arbete kommer vi att fortsätta med.

Även vi ser problemet för husbilar, som ju används på ett annat sätt än vanliga bilar. Därför har vi nu möjliggjort att man mycket lättare ska kunna ställa av husbilen när man inte använder dem. Om man använder husbilen under till exempel Kristi himmelfärdshelgen och midsommarhelgen ska man däremellan inte behöva betala malus för den tid då den står i garaget och väntar på nästa ledighet.

Livsmedelsbedrägerier

Anf. 68 ULRIKA HEIE (C):

Fru talman! Jag riktar min fråga till landsbygdsminister Jennie Nilsson.

Livsmedelsstrategin har redan nämnts under dagens frågestund. Men ett annat område som är kopplat till livsmedelsfrågorna gäller det fusk som bedrivs på olika sätt. Det handlar om smuggelkött som märks felaktigt, stulna kostpreparat, gammalt godis som märks om, olja som färgsätts för att likna olivolja och så vidare.

Det har gjorts projekt i både Malmö stad och Stockholms stad där man har pekat på detta. Man ser att det är svårt att beivra dessa bedrägerier på lokal nivå. Livsmedelsverket har gjort en försiktig beräkning som visar att det kan handla om uppemot 10 miljarder kronor per år.

Min fråga till ministern är: Skulle man kunna tänka sig till exempel en nationell kontrollstyrka på Livsmedelsverket som kunde ta tag i det här så att bedrägerierna och fusket beivras på nationell nivå?

Anf. 69 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag delar lätt Ulrika Heies upprördhet över att det fuskas i dessa system. Det är ett stort problem för mig och dig som konsumenter då vi inte kan vara säkra på att vi får det vi köper. Det är också ett stort problem för alla seriösa aktörer som vill verka på en marknad, sköta sig och leverera produkter som de vill kunna få betalt för. Här finns alltså många dimensioner.

Frågan är dock komplex eftersom kontrollen i normalfallet ligger på kommunerna och ibland också på länsstyrelserna. Det vi så här långt har gjort är att vi har inrättat en funktion där man kan slå larm så att det finns ett system för det här. Men jag är inte främmande för att titta vidare på hur man kan hitta ännu bättre verktyg som fungerar, för detta är ett problem på riktigt.

Utomhusvarningssystemet på landsbygden

Anf. 70 HANNA GUNNARSSON (V):

Fru talman! Min fråga går till Mikael Damberg.

I måndags var det den första måndagen i en tremånadersperiod, det vill säga den dag då utomhusvarningssystemet Viktigt meddelande till allmänheten testas. Klockan 15 hörs signalen från en mängd olika små tyfoner,

små trattar, som man kan se uppe på hustaken på vissa byggnader. Sociala medier brukar fyllas av ordet ”tut” när alla ska berätta att de har hört ljudet.

Men vi är en del personer som inte hör Hesa Fredrik, som signalen också kallas. Tittar man på en karta över var tyfonerna finns i Sverige ser man att det för det mesta är i städerna. Systemet är viktigt då de varnar för allvarliga händelser. Jag undrar därför hur inrikesministern ser på det faktum att utomhusvarningssystemet inte hörs lika väl på landsbygd och mindre orter.

Anf. 71 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Hanna Gunnarsson, för frågan! Det här hördes dessutom inte särskilt väl i Malmö, eftersom man glömde att trycka på knappen, vilket inte var bra. Det finns således en del förbättringar att göra även i städerna.

Det är viktigt att utveckla tjänster som dessa. Utomhusvarningssystemet är mer effektivt i städer, annars skulle man behöva högtalare lite överallt och på väldigt många platser runt om i Sverige. Däremot ska vi se på hur vi kan utveckla olika varningssystem och Viktigt meddelande till allmänheten i andra sammanhang. Mobiltelefoner blir allt viktigare. Kanske kan det vara ett medel man kan använda i olika sammanhang. Systemet måste även fungera i händelse av höjd beredskap och krig.

Vi har ett utvecklingsarbete att göra, men jag tror inte att det är realistiskt att vi ska sätta upp högtalare över hela Sverige. Ett sådant system passar bäst i städer.

Omprövning av höghastighetsbanorna

Anf. 72 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Jag tror att min fråga måste gå till Mikael Damberg.

I måndags kom det en rapport om höghastighetståg och kostnaderna för dem. Alla följer kanske inte frågan dagligdags, men det här har gått från den ursprungliga prislappen på 140 miljarder till 230 miljarder år 2015. Regeringen sa 205 miljarder, och nu är budet 295 miljarder plus minus 50 miljarder.

I en tidigare rapport sa Trafikverket att detta egentligen borde hanteras utanför budget. Riksrevisionen har pekat på en omstart, och det för mig till min fråga. Är regeringen beredd att göra en omstart av hela projektet? Vi behöver en fungerande järnväg för gods, persontrafik och arbetsmarknadsregioner. Det är helt uppenbart att kostnaderna skenar redan innan vi har lagt ned en skena.

Anf. 73 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi behöver verkligen ett omtag för infrastrukturen i Sverige. Vi behöver större investeringar inom detta område, för vi har fullt på rälsen. Vi har kapacitetsbrister. Vi har för lite av det gods som skulle behöva rulla på räls men som i dag rullar på vägar runt om i Sverige. Sverige har alltså ett behov av större investeringar. Det är de fyra partierna bakom januariavtalet överens om.

Det måste dock vara kostnadseffektivt. Det är därför vi följer upp detta, lägger ut uppdrag och kräver att få riktigt bra beräkningsunderlag så att investeringarna kan göras på ett bra sätt.

Jag kan notera att många partier i kammaren har ändrat uppfattning i de här frågorna både en och två och tre gånger. Men vi kommer inte runt frågan att vi kommer att behöva göra större investeringar i infrastrukturen och inte minst järnvägsnätet för att bygga bort de kapacitetsbrister som finns, öka pendlingsförmågan och se till att mer gods går på järnväg, så att vi klarar våra klimatmål.

Skydd av fiskbeståndet i Östersjön

Anf. 74 NINA LUNDSTRÖM (L):

Fru talman! Jag har en fråga till landsbygdsministern.

Fisket har nämnts tidigare här. Det är klart att det är väldigt många som är bekymrade över läget i Östersjön. Det handlar också om hur man ska värna de bestånd som finns. Det maximala uttaget behöver vägas mot en försiktighetsprincip. Det är också viktigt att notera att strömmingsbestånden i Östersjön debatteras väldigt mycket. Är det lokala bestånd eller är det ett generellt bestånd? Det råder en osäkerhet.

Vi noterar i Liberalerna att Havs- och vattenmyndigheten nyligen beslutat om ett långsiktigt åtgärds paket för att skydda sill och strömming i Östersjön. Därför vill jag fråga landsbygdsministern vilka åtgärder hon anser vara möjliga att vidta. Skulle det exempelvis vara möjligt att flytta trålgränsen?

Anf. 75 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Nina Lundström för frågan.

När vi diskuterar fiske är det jätteviktigt att vi har en försiktighetsprincip i botten för att säkerställa att vi har fiske kvar till kommande generationer. Inte minst fisket i Östersjön är väldigt sårbart. Att alla beslut som fattas på området kring kvoter och annat grundar sig på vetenskaplig rådgivning är väldigt viktigt. Men det innebär också att alla frågor man driver måste ha samma ansats.

Därför har vi fattat ett antal beslut. Vi har till exempel gett uppdrag att titta på forskning och annat för att klargöra orsakssambanden kring vad det är som händer med exempelvis strömmingen, som jag tror att man refererar till här. En fråga som finns i diskussionen är att flytta trålgränsen, men för att göra det behöver man komma överens med länder som har tillträde till svenskt vatten, och det är egentligen EU som fattar beslutet. Vi måste ha ett vetenskapligt grundat beslutsunderlag att komma med när vi för den diskussionen.

Projektet Sluta skjut

Anf. 76 JOAKIM SANDELL (S):

Fru talman! Årligen genomför polisen trygghetsmätningar. Trenden i Malmö är att färre oroar sig över att utsättas för brott. Minskningen är liten när vi jämför med föregående år, men tittar vi över tid är den mer påtaglig. Faktum är att de tre senaste undersökningarna visar att andelen Malmöbor

som utsätts för våld, stöld och skadegörelse ligger på de lägsta nivåerna sedan mätningarna startade. Skjutningarna har minskat, liksom sprängningarna. För den utvecklingen har många anledning att vara stolta, dock inte nöjda.

Det finns såklart en mängd förklaringar till att utvecklingen i Malmö går åt rätt håll, som till exempel kommunens arbete genom miljöförvaltningens Tryggare Malmö, Polismyndighetens arbete genom till exempel Operation Rimfrost, straffskärpningar som den för olaga vapeninnehav och civilsamhällets arbete i till exempel BID Sofielund.

Det mest omtalade arbetet är kanske dock projektet Sluta skjut. Min fråga efter att utvärderingen är klar är: Hur ämnar statsrådet Johansson verka för att det arbetssättet kan spridas till övriga landet?

Anf. 77 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Sluta skjut, eller Group Violence Intervention, som det heter i den amerikanska tappningen, var någonting som vi tog hit till Sverige efter ett studiebesök som jag gjorde i New York för fem år sedan. Det bygger på den egentligen ganska enkla tanken att man identifierar de mest brottsaktiva individerna, kallar ihop dem och ställer dem inför två alternativ: Antingen hoppar ni av från era gäng eller så kommer vi att jaga er med alla de möjligheter vi har i samhället för att se till att göra tillvaron ganska besvärlig för er.

Det arbetssättet jobbar man mycket konsekvent med i USA. Vi tog som sagt och körde det i Malmö. Resultatet är ett kraftigt ökat antal avhopp från gängen, ett kraftigt ökat antal lagförda och en minskning av skjutningarna med nästan 70 procent från 2017 till 2020. Vi ser gärna att det här sprids. Vi kommer att göra det vi kan för att det ska spridas till andra kommuner. Vi har ett arbete i Brottsförebyggande rådet för att se till att fler kommuner kommer att kunna ansluta sig till denna framgångsrika modell.

Säsongarbetare och villkoren för coronatest

Anf. 78 BETTY MALMBERG (M):

Fru talman! Förra året stängdes gränsen då coronapandemin blivit ett faktum. 4 500 säsongarbetare från bland annat Thailand stoppades från att komma in och därmed från att bidra genom arbete i jord- och skogsbruk. Det här blev ett stort avbräck för företagen, men det påverkade också skogens tillväxt och livsmedelsförsörjningen. Försök gjordes för att hitta inhemsk arbetskraft, men det gick inte så bra.

Regeringen har beslutat att man ska inrätta en 48-timmarsregel. Man ställer krav på att utländska medborgare ska ha ett negativt coronatest att visa upp. Det här tycker vi är bra, men det gör det samtidigt svårt för dem som är väldigt långväga att komma som säsongarbetare. I Finland har man gjort ett undantag för den här gruppen. Man kallar dem personer nödvändiga för försörjningsberedskapen. Det tycker jag är bra. De har 72 timmar. Min fråga är: Hur kan vi rädda årets växtsäsong, och kan vi få 72 timmar i stället?

Anf. 79 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Eftersom jag har ansvar för gränsfrågor passar jag på att svara.

Vi har en ganska exceptionell ordning just nu under pandemin. Folkhälsomyndigheten har inkommit med en hemställan till regeringen där de vill att vi ska ha krav på negativa covidtest inom 48 timmar för alla som kommer till Sverige.

Detta är ingen ordning vi ser framför oss ska gälla i all oändlighet. Vi ser gärna att vi kan ha mer öppna gränser än vad vi har just nu. Men det är ganska viktigt att förstå att vi är i ett exceptionellt läge där de muterade virusvarianterna uppträder på ett mer aggressivt sätt än den första varianten av covid-19. Därför vill vi ha bra koll på vilka som reser in i Sverige.

Vi kommer kontinuerligt att göra uppföljningar av detta. Vi kommer också att ha en fortsatt dialog med Folkhälsomyndigheten om lämpligheten. Vi har även haft en diskussion om vilka grupper som ska ha rätt att resa in i Sverige. Men 48 timmar gäller fortfarande tills någonting annat meddelas.

Utvärdering av stöd till kommersiell service på landsbygden

Anf. 80 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Utanför storstadsregionerna utgör ofta lanthandeln navet i en by eller en hel bygd. Det är platser där bussen stannar och där man handlar mat, lämnar in tipskupongen och hämtar ut postpaket och mediciner. Butiken, som inte sällan även är en mack, fyller en lång rad viktiga funktioner. Av denna anledning finns det också ekonomiskt stöd till kommersiell service på landsbygden, vilket är bra.

Vi anser att stödet är så viktigt att det nu är på sin plats att låta utvärdera om det fortfarande är ändamålsenligt utformat och ligger på rätt nivå och om pengarna hamnar där de gör mest nytta. En sådan utvärdering borde vara helt okontroversiell. Ändå röstade regerings- och januaripartierna emot detta under gårdagens votering. Min fråga till landsbygdsminister Jennie Nilsson är därför: Varför motsätter sig regeringen att stödet till kommersiell service på landsbygden utvärderas?

Anf. 81 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Alexander Christiansson för frågan. I grunden är vi helt överens; om vi ska ha en politik i Sverige som innebär att man sluter klyftor mellan stad och land och skapar goda förutsättningar för utveckling överallt behövs det en väldigt bred palett av åtgärder. Staten behöver vara närvarande, infrastrukturen behöver fungera och byggas ut och det krävs att det finns kommersiell service.

I det sammanhanget är det min absoluta uppfattning att det kommersiella stöd som finns till exempelvis lanthandlar har haft väldigt stor betydelse. Det har stoppat den extremt negativa utveckling som vi såg under lång tid, där lanthandlare lade ned. Det är viktigt inte bara för att det bör finnas en gräns för hur långt man ska behöva åka för att köpa en liter mjölk – lanthandlarna är även ofta ombud för annan typ av service. Min bedömning är att det här är ett stöd som fungerar väl. I någon mening ser man över det varje år när man lägger fram en ny budget. Än så länge har vi fortsatt att prioritera det.

Anf. 82 MAGNUS EK (C):

Fru talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Damberg och rör polisens närvaro på sociala medier. Det är säkert ingen av oss som har någonting emot att såväl enskilda poliser som lokalpolisområdena finns närvarande i sociala medier och berättar och informerar om sitt arbete. Men jag och många med mig har nog till och från höjt på ögonbrynen över vilket innehåll som finns i de sociala mediekanalerna.

Max Karlsson har i en i mitt tycke mycket bra granskning lyft fram exempel där polisen i sociala medier publicerar bilder på misstänkta med bristande avidentifiering och på gråtande barn samt kränkande beskrivningar.

Det är rent osmakliga och kanske också lagstridiga publiceringar. Till det finns det också enskilda poliser som lägger ut bilder med taktisk utrustning och sedan gör reklam för andra sidor som säljer den typen av varor.

Delar statsrådet min bild av att detta är ett problem och riskerar att urholka förtroendet för polisen och de rättsvårdande myndigheterna? Vad avser regeringen i så fall att göra för att följa upp detta?

Anf. 83 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Polismyndigheten är Sveriges största myndighet med väldigt många medarbetare. Det är en myndighet som har gjort stora investeringar för att uppdatera den digitala infrastrukturen efter att under många år ha legat efter i den digitala utvecklingen. Den har också försökt att uppdatera sin relation till medborgarna.

En del av detta är deras arbete i sociala medier. Vi ska veta att det finns ett stort intresse från andra europeiska länder som följer hur svensk polis jobbar i sociala medier för att visa en öppenhet om sitt arbete och kunna ge tips och råd för det brottsförebyggande arbetet men också öka tillgängligheten till polisen.

Därmed inte sagt att det inte finns övertramp eller att man inte gör fel. Det är en fråga som polisen jobbar med. Man har riktlinjer och regler. Man har också ett system där det finns en högre standard för vilka krav som ska gälla för dem som har polisens myndighetsuppdrag.

Jag är helt säker på att Polismyndigheten kommer att kunna utveckla detta. Men i grunden ser jag positivt på deras närvaro i sociala medier.

Regeringens syn på skyddet av skog

Anf. 84 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! I dagens Svenska Dagbladet kan vi läsa en artikel där landsbygdsministern uttalar sig och där överskriften är: Grönt nytänk ska ge jobb på landsbygden. Det låter jättebra för den som bor på landsbygden.

Samtidigt har vi under den senaste månaden läst i flera av de större tidningarna i Sverige om någonting som är rakt kontraproduktivt mot detta. Socialdemokraternas parhäst i regeringen uttalar tydligt ett mål om att mängden skyddad skog måste dubblas.

Vidare kan vi läsa om hur de två språkrören ställer sig bakom Skogsutredningens förslag om att skydda ett 100 mil långt skogsbälte utmed fjällkedjan, eller för att vara mer exakt 525 000 hektar skogsmark som olika privatpersoner äger.

Delar landsbygdsministern den synen gällande fjällnära skogen i allmänhet och den dubblerade andelen skyddad skog i synnerhet?

Anf. 85 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket för frågan. Kjell-Arne Ottosson!

Först är jag glad över att man har noterat den stora satsning som nu görs på forskning och innovation kopplat till de gröna näringarna. Det gäller både skogen och livsmedel men också landsbygdsutveckling och landsbygdens förmåga att ta till vara innovationer, nya idéer och nya jobb som kan komma ur den sektor som kan leverera på klimat, klimatutmaningar och så vidare.

Skogen är givetvis väldigt viktig. Vi har ett arbete på gång just nu. Det har levererats en utredning som tar ett brett grepp. Den är på 1 300 sidor och innehåller ett femtiotal förslag.

Jag noterar att olika partier, och också Kjell-Arne Ottossons parti, positionerar sig just nu i sitt ingångsvärde. Poängen är att vi någonstans behöver ta ett helhetsgrepp om detta för att skapa långsiktiga förutsättningar. Det gäller alla delar av utvecklingen av skogen.

Information om ekonomiskt stöd till företag

Anf. 86 ANNA VIKSTRÖM (S):

Fru talman! Min fråga går till finansminister Magdalena Andersson.

Regeringen har satsat stora summor i ekonomiskt stöd under pandemikrisen, mycket mer än under finanskrisen. Det kan vara svårt att hänga med i de många olika tilläggsbudgeterna och de olika stödformerna.

Vilka kommunikativa insatser görs för att enskilda företagare och företag snabbt ska kunna söka och få de stöd som de så oerhört väl behöver?

Anf. 87 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är en viktig fråga. Regeringen har varit oerhört aktiv i att säkerställa resurser till sjukvården och omsorgen, testning och vaccinering men också för att rädda svenska jobb och svenska företag.

Korttidspermitteringar har använts av över en halv miljon svenskar och har gjort att de har sluppit oroa sig för arbetslöshet. Därutöver har vi omställningsstödet, omsättningsstödet, ett hyresstöd, anstånd med skatten med mera.

Det finns en bra hemsida för de stöd som riktar sig till företag, som heter verksamt.se. Där kan man ha en samlad överblick över vilka stöd man kan söka utifrån vilken företagsform som man är i. Därutöver finns information på de enskilda myndigheternas hemsidor.

Där kan jag berätta att vi just nu håller på att betala ut stora belopp både i skatteanstånd och i det nya omställningsstödet. Det är för att rädda svenska jobb genom den här krisen.

Anf. 88 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Min fråga går till Mikael Damberg.

Vaccinationen i Sverige går alldeles för långsamt. Regionerna har hittills bara fått mindre än en tredjedel av de vaccindoser som de var utlovade. Nu måste regeringen göra allt den kan för att påskynda vaccinationen och ytterst få tillgång till ett ökat antal doser vaccin.

Därför har vi moderater i dag i socialutskottet tagit ett initiativ om att Sverige också borde titta på möjligheten att köpa vaccin på egen hand utanför EU-upphandlingen.

En annan fråga som Sverige borde lyfta fram är att omfördela vaccin inom EU. Vi ser att flera länder inom unionen, bland annat Tyskland och Frankrike, bara har använt en bråkdel av sina tillgängliga doser av Astra Zenecas vaccin.

Min fråga till statsrådet är: Kommer regeringen att undersöka alla vägar för att påskynda vaccinationen av den svenska befolkningen när det gäller att köpa vaccin på egen hand och att lyfta fram frågan om omfördelning inom unionen?

Anf. 89 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det här är en fråga som berör och engagerar hela svenska folket. Vi väntar på vaccinerna, och de börjar strömma in. Bara den här och den kommande veckan ökar doserna rejält, vilket är uppskattat inte minst för de äldre. Jag hoppas att min mamma får sin första dos i dag, ta i trä.

Det här är en fråga som engagerar. Vi har varit väldigt aktiva både för att teckna väldigt många avtal som Sverige har. Vi har flera olika vacciner. Vi har inte lagt alla ägg i samma korg. Dessutom har vi varit pådrivande för att EU ska ta en ledande roll. Annars hade vi inte haft vaccin framme nu.

EU har inte bara stött forskningen utan också byggandet av produktionsanläggningar som gör att vi får vaccin. Däremot är jag lite frågande till idéerna om att vi skulle söka efter vacciner som inte är godkända i EU. Det kanske finns flera ledamöter här som vill ha ryskt vaccin som inte är godkänt eller kinesiskt som inte är godkänt i Europa.

Faktum är att det inte finns några lager att upphandla. Det gäller att stödja den produktion som finns, och det gör EU bäst.

Sambandet mellan migrationspolitik och terrordåd

Anf. 90 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tror att jag talar för alla oss när jag säger att mina tankar är hos alla dem som höggs ned i Vetlanda i går. Motiven till de sju mordförsöken är ännu inte klarlagda. Men i medierna rapporteras att den misstänka gärningsmannen är en sedan tidigare brottsdömd afghan som inte skulle ha varit här.

Jag avser inte att föregå den nu initierade rättsprocessen utan kan endast hoppas att den skyldige straffas hårt. Vi vet dock att det tidigare har begåtts oräkneliga grova vålds- och sexualbrott av personer som inte har i

Sverige att göra. Det är brott som aldrig hade kunnat äga rum om det inte hade varit för denna och tidigare regeringars politik.

Mot den bakgrunden vill jag fråga Morgan Johansson ifall han känner ett ansvar för möjlighetsområdet av dessa brott.

Anf. 91 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Min ingång i de här frågorna är alltid att för mig spelar det ingen roll om du är svart eller vit. Begår du brott ska du buras in. Vi ska göra det med de möjligheter vi har från polisen, åklagare, Kriminalvården och allt annat som vi har i rättsväsendet.

Jag ställer mig hela tiden frågande till de försök som Sverigedemokraterna hela tiden gör att använda dessa tragiska, fruktansvärda händelser för att spela upp konflikter och vända människor mot varandra. Det gäller inte minst att ställa svenskar mot invandrare.

Det är inte rätt väg att gå. I en tid när vi mer än någonsin behöver samla oss och kraftsamla mot sådant som handlar om kriminalitet och sådant som bryter ned vårt samhälle är den splittrande retoriken som Sverigedemokraterna ägnar sig åt inte någon hjälp utan snarare tvärtom.

Vi kommer att göra allt vi kan för att se till att man fortsätter att beivra brott och att vi klarar upp de brott som begås. Men använd inte detta för att splittra Sverige.

Effekter av coronastöd

Anf. 92 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Min fråga går till finansminister Magdalena Andersson. Regering och riksdag har beslutat om stora ekonomiska paket, framför allt för att rädda liv och hälsa men också jobb och företag under pandemin.

Samtidigt ser vi nu att arbetslösheten ökar något, och vi ser att många företagare har det tufft. Vi ser också många som oroar sig över sin framtida försörjning.

Min fråga till finansministern är hur hon ser på effekten av de ekonomiska paket som vi har beslutat om. Kan man säga någonting om hur många jobb som de här paketen ändå har räddat?

Anf. 93 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Vi är fortfarande mitt uppe i pandemin, så det är för tidigt att uttala sig om slutresultatet av detta.

Däremot finns det flera positiva signaler som vi kan peka på redan nu. En tydlig sådan signal är att tack vare korttidspermitteringen, som nu används av 590 000 personer, har var och en av dessa individer nu kunnat vara korttidspermitterad i stället för att behöva oro sig för arbetslöshet. Det är klart att det betyder mycket för de här individerna, men det gör också att företagen kan starta och komma igång snabbt. Det har vi sett till exempel inom industrin.

Utöver krispaketen har regeringen också lagt en omfattande ordinarie budget, och bedömningen som är gjord av tjänstemännen på Finansdepartementet är att tack vare denna budget kommer vi att ha 75 000 fler sysselsatta i år jämfört med om regeringen inte hade vidtagit dessa åtgärder.

Anf. 94 ANNICKA ENGBLOM (M):

Fru talman! De alltmer utbredda bestånden av säl och skarv utgör en stor problematik bland många för vårt kustnära yrkesfiske. Min kollega Kjell Jansson tog upp en annan problematik, nämligen bottentråning.

Vi har en mängd olika myndigheter som lägger snubbeltrådar för denna så viktiga yrkesgren. Det gäller för Blekinges del, som jag företräder, både rent historiskt och besöksnäringsmässigt men också kulturellt.

Jag ställer min fråga till landsbygdsministern: Hur ska vi komma till rätta med de stora koncentrationer av säl och skarv som vi ser runt om i vårt land?

Licensjakten räcker inte till. Kan jordbruksministern tänka sig att likasom för andra predatoriska arter inrätta förvaltning på samma sätt som för till exempel älg?

Anf. 95 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Annicka Engblom, för frågan! Det är ohyggligt viktigt att vi jobbar med alla de olika verktyg som finns för att komma till rätta med situationen för fisket, inte minst i Östersjön.

Man behöver titta både på att säkerställa att man har ett hållbart fiske och på andra faktorer, exempelvis havsmiljön, där regeringen har skjutit till betydande insatser förra året och i år. Det gäller också andra skadedjur.

Jag kan bara konstatera att det fattades ett beslut om licensjakt på säl som började gälla förra året. Det är första gången på väldigt länge som vi har haft en sådan ordning. Det är en del i att säkerställa att man har en ordnad förvaltning också av detta djurslag. Min ambition är att vi ska en ordnad förvaltning för allt vilt i Sverige, både rovdjur och annat vilt.

Den ekonomiska förtjänsten av asylinvandringen

Anf. 96 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! För ett par år sedan lovade statsminister Stefan Löfven att asylinvandringen skulle medföra en ekonomisk förtjänst för Sverige lite längre fram.

Detta har jag försökt att få ett svar på både när det gäller exakt hur man har räknat och när det gäller vad det här med lite längre fram i praktiken betyder. Jag har frågat jämställdhetsministern, jag har frågat den förra jämställdhetsministern och jag har frågat statsministern själv både i skriftliga frågor och här i kammaren. Men samtliga regeringsföreträdare har hitintills vägrat att svara. Det är nästan så att man börjar misstänka att statsministern bara häver ur sig saker utan att tänka efter först.

Men finansministern är ju här, och hon om någon borde ha järnkoll på detta. Jag skulle gärna vilja att Magdalena Andersson berättar för kammaren: När kommer asylinvandringen att medföra en samhällsekonomisk förtjänst? Och hur har man räknat?

Anf. 97 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att anledningen till att vi har asylinvandring inte handlar om ekonomiska kalkyler. Det handlar om att

ge skydd för människor som är på flykt och som annars skulle riskera trakasserier, fängelse, tortyr eller till och med död i sina hemländer.

När det gäller vad effekten blir av asylinvandring handlar det naturligtvis om i vilken utsträckning människor får möjlighet och förutsättningar att komma i arbete. När människor arbetar och bidrar med skatt får samhället naturligtvis också in skatteintäkter, förutom att människor bidrar till samhället med sin arbetsinsats.

Svaret på frågan kan alltså bara ges när vi vet hur snabbt det går för människor att komma i arbete. När det gäller hur snabbt det går för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden ser vi att detta har förbättrats betydligt under den här regeringens tid. Nyanlända kommer i arbete betydligt snabbare i dag, och det är bra.

UTP-direktivet

Anf. 98 MARKUS SELIN (S):

Fru talman! Jag har en fråga till landsbygdsminister Jennie Nilsson.

Den 1 november föreslås en ny lag träda i kraft – en lag som införlivar EU-direktivet 2019/633 i svensk lag. Om den träder i kraft medför den förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter. I Sverige har direktivet mest blivit känt som UTP.

Beroende på vilka intressen vi lyssnar till finns det olika perspektiv när det gäller hur direktivet bör implementeras. Somliga reser farhågor kring konkurrenskraft, andra efterfrågar starkare skydd och vissa talar om avsaknad av så kallad omsättningstrappa.

Vilka gynnas av den nya lagen, och vad ser regeringen för fördelar när den implementeras?

Anf. 99 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Utifrån mitt perspektiv är det här en viktig lagstiftning som vi nu får möjlighet att implementera i Sverige. Det handlar om att jämna ut konkurrensmöjligheterna mellan små och stora och mellan köpare och säljare.

Vi har i Sverige antagit en livsmedelsstrategi. Det skedde under den förra mandatperioden. En av de viktigaste utgångspunkterna i den handlade om att man behövde säkerställa att lönsamheten i livsmedelssektorn ökade, inte minst för primärproducenterna och de små aktörerna i förädlingskedjan. Det här är en tydlig hjälp i det arbetet, givet att man får ett betydligt jämnare maktförhållande mellan aktörerna på marknaden.

Lagförslaget är nyligen skickat till riksdagen, och jag ser fram emot den behandling som ska ske här. Jag förutsätter att alla partier som har stått bakom livsmedelsstrategin kommer att stå bakom också detta förslag, där man har tagit hänsyn till de synpunkter som fanns i exempelvis remissrundan.

Undantag från konsumentköplagen vid handel med djur

Anf. 100 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Min fråga går till landsbygdsministern. Den gäller om hästar och andra djur behöver undantas konsumentköplagen.

Vid en tidigare debatt sa ministern att hon är nöjd med hur djurskyddet fungerar och att det är köparen som ansvarar för hästen under rättsprocess-tiden. Men hästkunniga människor säger att verkligheten är att hästar far illa under rättsprocess-tiden.

Att det står i lagen att hästar ska lämnas tillbaka i väsentligt oförändrat skick saknar innebörd i verkligheten. Ofta gråter säljaren när hästen kommer tillbaka i dennes omsorg, och då är det för sent att föra ett skadeståndsmål mot köparen eftersom papperen då är påskrivna för förlikning eller annat domstolsbeslut.

Därför vill jag fråga landsbygdsministern om hon ser att hästar och andra djur far illa och om hon vill se att levande djur undantas från konsumentköplagen.

Anf. 101 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Sofia Westergren, för frågan!

Framför allt vill jag som ansvarig minister för djurskyddsfrågor inte se att djur far illa över huvud taget. Vi ska ha en stark djurskyddslagstiftning, och vi ska ha bra verktyg för att säkerställa att den följs. Då talar jag om möjligheter till effektiv kontroll och även om sanktioner.

När det gäller just sanktioner har vi haft en utredning som nu håller på att beredas. Den kommer till riksdagen någon gång under det här året, strax före eller strax efter sommaren. Det är jätte viktigt i sammanhanget.

Det jag vill betona och poängtera kopplat till den här frågan är att den som har ansvar för ett djur, alltså djurhållaren, alltid är den som har ansvar för att djuret mår väl. Det finns inga undantag från detta. Det finns inga undantag under pågående rättsprocess eller något annat. Här gäller lagen, och det ska den göra.

Konsumentlagstiftningen är en annan sak. Enligt utredningens förslag ska man inte undanta detta helt, men man gör en del justeringar. Den frågan är nu under beredning.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 10 (forts. från § 8) **Klimatpolitik** (forts. MJU9)

Då de ledamöter som begärt replik på den siste talaren anmält att de inte önskade fortsätta debatten förklarade andre vice talmannen överläggningen avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.11 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

SoU9 Äldrefrågor

Punkt 6 (Kommuners rätt att anställa läkare)

1. utskottet

2. res. 6 (L)

Votering:

50 för utskottet

3 för res. 6

3 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 MP, 1 -

För res. 6: 3 L

Avstod: 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 7 (Övriga frågor om hälso- och sjukvård i äldreomsorgen)

1. utskottet

2. res. 9 (V)

3. res. 10 (KD)

Förberedande votering:

5 för res. 9

3 för res. 10

48 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Huvudvotering:

27 för utskottet

5 för res. 9

24 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP

För res. 9: 4 V, 1 -

Avstod: 11 M, 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 10 (Personalkontinuitet inom äldreomsorgen)

1. utskottet

2. res. 14 (S, C, V, MP)

Votering:

27 för utskottet

29 för res. 14

293 frånvarande

Kammaren biföll res. 14.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 M, 10 SD, 3 KD, 3 L

För res. 14: 16 S, 5 C, 4 V, 3 MP, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 17 (Anhörigstöd)

1. utskottet

2. res. 25 (C)

Votering:

41 för utskottet

5 för res. 25

10 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 25: 5 C

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 18 (Hälsofrämjande arbete)

1. utskottet

2. res. 26 (M)

Votering:

32 för utskottet

11 för res. 26

13 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 26: 11 M

Avstod: 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 20 (Undernäring bland äldre)

1. utskottet

2. res. 31 (SD)

Votering:

35 för utskottet

10 för res. 31

11 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 31: 10 SD

Avstod: 11 M

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU13 Frågor om psykisk hälsa

Punkt 1 (Särskilda insatser)

1. utskottet

2. res. 2 (C, L)

Votering:

38 för utskottet

8 för res. 2

10 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 MP, 1 -

För res. 2: 5 C, 3 L

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 2 (Kompetens)

1. utskottet

2. res. 4 (KD, L)

Votering:

40 för utskottet

6 för res. 4

10 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 MP, 1 -

För res. 4: 3 KD, 3 L

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 3 (Psykisk hälsa bland barn och unga)

1. utskottet

2. res. 5 (M)

3. res. 8 (L)

Förberedande votering:

11 för res. 5

3 för res. 8

42 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

27 för utskottet

11 för res. 5

18 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 KD, 3 MP

För res. 5: 11 M

Avstod: 10 SD, 4 V, 3 L, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 5 (Psykiatrisk tvångsvård)

1. utskottet
2. res. 11 (SD)

Votering:

46 för utskottet

10 för res. 11

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 11: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 7 (Lagstiftning)

1. utskottet
2. res. 12 (V)

Votering:

51 för utskottet

5 för res. 12

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 12: 4 V, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU6 Strategi för den arktiska regionen*Punkt 1 (Internationell samverkan, säkerhet och stabilitet)*

1. utskottet
2. res. 1 (M, KD)
3. res. 2 (SD)
4. res. 3 (C)

Förberedande votering 1:

10 för res. 2

5 för res. 3

41 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

16 för res. 1

10 för res. 2

30 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Åsa Westlund (S) och Gulan Avci (L) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Prot. 2020/21:88
4 mars

Huvudvotering:
22 för utskottet
14 för res. 1
20 avstod
293 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 3 L, 3 MP
För res. 1: 11 M, 3 KD
Avstod: 10 SD, 5 C, 4 V, 1 -
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 2 (Klimat och miljö)

1. utskottet
2. res. 7 (V)
Votering:
36 för utskottet
5 för res. 7
15 avstod
293 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 11 M, 3 KD, 3 L, 3 MP
För res. 7: 4 V, 1 -
Avstod: 10 SD, 5 C
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU11 Vattenvård

Punkt 1 (En hållbar förvaltning av haven)

1. utskottet
2. res. 1 (M)
Votering:
45 för utskottet
11 för res. 1
293 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -
För res. 1: 11 M
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 3 (Åtgärder mot övergödning)

1. utskottet
2. res. 4 (C)

Votering:

49 för utskottet

5 för res. 4

2 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 1 L, 3 MP, 1 -

För res. 4: 5 C

Avstod: 2 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Gulan Avci (L) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 5 (Nationell rådgivning om enskilda avlopp)

1. utskottet
2. res. 7 (L)

Votering:

53 för utskottet

3 för res. 7

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP, 1 -

För res. 7: 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 6 (Översyn av EU:s vattendirektiv)

1. utskottet
2. res. 9 (SD)

Votering:

35 för utskottet

10 för res. 9

11 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 9: 10 SD

Avstod: 11 M

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 8 (Global marin nedskräpning)

1. utskottet
2. res. 11 (M, KD)

Votering:

42 för utskottet

14 för res. 11

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 11: 11 M, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU33 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändring av vissa befogenheter i mervärdesskattedirektivet

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU9 Klimatpolitik

Punkt 1 (Klimatdiplomati)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

40 för utskottet

11 för res. 1

5 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 1: 11 M

Avstod: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 3 (Det nordiska samarbetet)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

50 för utskottet

5 för res. 4

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 2 MP

För res. 4: 4 V, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 14 MP, 1 -

Punkt 8 (Bonus–malus-systemet och klimatlivet)

1. utskottet

2. res. 10 (KD)

Votering:

53 för utskottet

3 för res. 10

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 10: 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 11 (Internationella utsläppsminskningar)

1. utskottet

2. res. 13 (M, SD)

Votering:

35 för utskottet

21 för res. 13

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 13: 11 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 15 (Utvärdering och rapportering)

1. utskottet

2. res. 15 (L)

Votering:

39 för utskottet

3 för res. 15

14 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 MP, 1 -

För res. 15: 3 L

Avstod: 11 M, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 16 (Klimatanpassning)

1. utskottet

2. res. 16 (C)

Votering:

51 för utskottet

5 för res. 16

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2020/21:88
4 mars

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -
För res. 16: 5 C
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Fiskeripolitik

§ 13 Fiskeripolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21: MJU8
Fiskeripolitik
föredrogs.

Anf. 102 BETTY MALMBERG (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 15, som handlar om att flytta ut trålgränsen i Östersjön.

Men jag börjar i en annan ände. Häromdagen läste jag att det nu finns vegansk fisk som ska serveras på en restaurang. Innovationerna vet snart inga gränser, och det ska bli intressant att följa hur marknaden tar emot detta nya. Men jag har också en förhoppning om att företaget bakom fisken inte råkar ut för alla byråkratiska irrgångar. Det är ju annars fallet för många entreprenörer.

För närvarande kan vi till exempel se flera havsbaserade fiskodlingar som flyttar sin verksamhet till Finland. Det gör att vi förlorar livsmedelsproduktion, arbetstillfällen och skatteintäkter. Från samma bransch får vi också exempel på företag som slussas runt mellan myndigheter då de ansöker om medel för att starta verksamhet. Ökad tydlighet om vem som ansvarar för vad är väl ändå något som regeringen lätt skulle kunna ordna.

Men hur gick det för entreprenören? Det gick inte alls. Han hamnade tillbaka på ruta 1, men utan stöd. Tala om byråkratiska irrgångar.

Lika illa är det att regeringen ännu inte har lyckats ta itu med de hinder som rör vattenbruk. Det gäller framför allt den långa processen för att få miljötillstånd. Åren har gått men hindren består, skulle man kunna säga – trots riksdagens upprepade försök att mana på regeringen.

Om uttrycket tillåts: Som lök på laxen har det visat sig att när Jordbruksverket äntligen kom med sin rapport om hur man skulle lösa problemet var kontentan att myndigheterna inte hade kommit överens, så verket behövde få ett tydligare uppdrag. Det sker samtidigt som det finns entreprenörer med gällande tillstånd som löper ut nästa år. Självklart måste de få besked. Moderaterna tycker därför att under tiden som myndigheter diskuterar bör tillstånden för vattenbrukarna, åtminstone de som inte belastas med någon typ av anmärkingar, förlängas med fem år så att inte fler företagare lämnar oss.

Låt mig gå över till den traditionella sortens fiske, som går igenom mycket nu. Det gäller fiskestopp, den försvunna strömmingen i Stockholms skärgård, låg lönsamhet, trålförbud i marina skyddsområden och de omåttligt stora populationerna av säl och skarv. Det känns onekligen som att problemen hopar sig i horisonten.

Somt får vi inte över eftersom det hanteras gemensamt inom EU, men samtidigt saknar vi moderater att regeringen gör mer för att hjälpa de bestånd som finns och de fiskare som finns. Vattenmiljön är en viktig fråga som vi debatterade i går, men vi behöver också fiskare. Jag tänkte nämna fyra saker som Moderaterna tycker att regeringen borde kunna agera i nu.

Som högsta prioritet sätter Moderaterna att regeringen snarast bör inleda förhandlingar för att flytta ut trålgränsen. Förra året skrevs spaltmeter om situationen i Stockholms skärgård. Så sent som i går kom frågan upp på tv, och småskaliga fiskare uppskattade att deras fångster hade minskat med 90 procent på tio år.

Samtidigt ser vi, och det finns belägg för det, att stora trålare har flyttat sig allt närmare kusten för att fiska. Och det är inte bara svenskflaggade båtar. Det beklagliga i sammanhanget är att regeringen har intagit en passiv hållning i frågan. Få uttalanden har gjorts, och det har inneburit att fria debattörer har trott att detta kan fixas på en kafferast med ett pennstreck. Men så enkelt är det inte eftersom det finns en gammal överenskommelse med Danmark och Finland om att de har rätt att fiska där. Även om vi hade förbjudit våra trålare hade trålare under dansk och finsk flagg ändå kunnat fortsätta.

Men värre är att regeringen inte har delat ut några konkreta uppdrag i frågan. Här krävs ökad aktivitet. Faktum är att inte ens januaripartierna i utskottet var riktigt överens om detta. Det var först mycket sent i processen som de beslutade sig för att antyda någonting positivt i frågan – och det förvånar.

Vi måste visa att vi menar allvar när vi säger oss värna småskaligt fiske och en levande skärgård. Moderaterna tycker till exempel att den av EU beslutade bifångstkvoten av en fiskart skulle kunna tilldelas småskaliga fiskare som fiskar där den arten mår bra. Likaså ska ägare till enskilt vatten ha rätt till bifångstkvot.

Detta är ett beslut som kan fattas nationellt. Det gäller också frågan om att vi borde stötta näringsidkare som fiskar småskaligt för att förse sin egen restaurang eller rökeri med råvaror. I dag måste de först ha en yrkesfiske-licens, och den ska dessutom förnyas vartannat år. Det gäller även dem som fiskar på enskilt vatten.

Havs- och vattenmyndigheten är ytterst försiktig med att utfärda licenser, har vi lärt oss. Fiskarna får ibland till och med höra att de fiskar alltför småskaligt för att kunna få den här typen av licens eller att de inte bedriver någon form av näringsverksamhet. Men det är ju näringsverksamhet de bedriver också när de har skärgårdsrestauranger eller hamnrökerier. Det blir som ett moment 22, för många gånger har den lokala fiskerikonstuln gett fiskarna sitt stöd. Det här motverkar välbehövlig företagsamhet och spår på regelkrånglet.

Ett tredje förslag är att öka avskjutningen av knobbsäl och gråsäl, vikare och skarv. Alla tillhör falangen tjuvfiskare som konsumerar stora mängder fisk. Däggdjuren i fråga kan också sprida parasiten sälmask.

Häromåret samlade vi en majoritet i riksdagen för att tillåta licensjakt på säl. Då vi summerar det första året ser vi att det var 1 000 individer av gråsäl man lyckades nedlägga.

Moderaterna tycker att vi måste öka avskjutningen av säl och skarv i de områden som bedöms som relevanta. Vi vill också att regeringen ska

driva på inom EU för att vi ska återfå rätten att sälja sälprodukter. Det är också något som Miljömålsberedningen nämner i sin utredning.

Som ett fjärde förslag anser vi att vi bör vänta med att införa ett generellt förbud mot bottentrålning i marint skyddade områden. Frågan har blivit ytterligare ett orosmoln för många fiskare, som oftast ägnar sig åt småskaligt och ytterst hållbart fiske.

Det här är något som flera av oss riksdagsledamöter har upplevt på plats, ombord på räktrålare. Vi har kunnat se hur väl de artsorterande risterna på bottentrålarna fungerar och hur skonsamt själva upplägget är. Man fiskar några dagar i veckan för att inte förstöra miljön eller tillväxten.

Den här kan alltså slå väldigt hårt mot många. Räckfisket är utsatt, men Länsstyrelsen Norrbotten varslar också om att ett förbud mot bottentrålning i deras marina reservat kan slå hårt mot siklöjefisket.

Vi moderater anser att det vore olyckligt om det här fisket skulle lämpas över bord genom den föreslagna regleringen. Vi tycker att man bör avvakta.

Avslutningsvis, fru talman: Vi moderater menar att det svenska fisket inte tål mer av motgångar och politiska regleringar just nu. Vi vill i stället att mer ska göras för att stärka och inympa framtidstro i den här näringen. (Applåder)

Anf. 103 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 11, Vetenskapliga underlag för hållbara fiskekvoter.

När en pratar med näringen och fiskare är det allt som oftast sälen och skarven som nämns som två av de största bidragande orsakerna till minskade och förstörda fångster. Att inte ta tag i denna problematik utan hela tiden dutta med droppar i havet löser inga problem.

Forskaren Sven-Gunnar Lunneryd har tidigare uppskattat att den årliga tillväxten för de olika sälarterna i våra vatten är sådan att man behöver skjuta 1 000 vikare, 4 000 gråsäl och 2 000 knobbsäl, alltså 7 000 sälar, per år för att hålla tillväxten stången.

Licensjakten som nu har införts har lett till att 1 602 sälar har skjutits. Då räknar jag in skyddsjakten på knobbsäl och vikare. Totalt tillsammans med licensjakten på gråsäl har alltså endast 1 600 sälar skjutits, och vi behöver enligt forskningen skjuta 7 000 sälar för att hålla tillväxten stången.

För att minska sälstammarna krävs det ju att det skjuts fler sälar än det föds. Att minska våra historiskt rekordstora sälstammar kräver som sagt att det skjuts minst 7 000 individer per år. Det är viktigt att den nyss införda licensjakten verkligen gör skillnad om det över huvud taget ska vara någon mening med den.

Nämnde forskare har också sagt att han är övertygad om att vi inom några år har skottpengar på säl. Det låter lovande, för man behöver incitament för att ge sig ut och krångla med säljakt. Det måste smaka mer än det kostar för dem som ska göra det. Annars är det svårt att få ut jägare, för det är inte lätt att jaga säl.

Detta är helt i linje med våra initiativ, där vi yrkar på ersättning för sälavskjutning.

Vad gäller skarven har vi nått ett läge där det riktas allt större krav på att gå från bevarande och skyddande till förvaltning och jakt.

Skarvens predation på fisk, inte minst ål, är stor. Enligt Sven-Gunnar Lunneryd, som är forskare på västkusten, är varje skjuten skarv värd 2 500 kronor. Han hänvisar till vad det kostar att försöka hålla ålarna i våra vatten vid liv.

Lunneryd menar vidare att en annan åtgärd som har stärkt utvandringen av ål är den lilla skyddsjakt på skarv som Länsstyrelsen Västra Götaland har tillåtit under många år. Jakten har trots sin begränsning på 2 000 individer under tre år räddat livet på många ålar, uppskattningsvis minst 30 000 ålar per år, eftersom skarven gärna äter ål. Den hör till favoritfödan, absolut.

En annan forskare, Sture Hansson, menar att vi i dag kan reducera antalet skarvar med 75 procent utan att riskera stammarna.

En studie och rapport från Stockholms universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, vittnar också om hur mycket ål skarven äter. Den äter minst lika mycket ål som människan fiskar. I debatten om att ålen är utrotningshotad målas ofta fisket och vattenkraftverken upp som de enda bovarna, men vi måste utgå från att skarven äter väldigt mycket ål.

Man ska inte underskatta detta. I Östersjön råder hård konkurrens om fisken mellan människa, fåglar och säl. I vissa områden finns det som sagt på tok för mycket säl och skarv. Det gäller att ta tag i problemen innan de blir oöverstigliga, vilket många fiskare tycker att de är redan i dag.

År 2017 kunde vi läsa i Östgöta-Correspondenten att länsstyrelsen polisanmälts för miljöbrott och att skarven håller på att förstöra sjön Roxen i Östergötland. Enligt reportaget kommer massor av kväve och fosfor ut, och det är som en ryamatta av alger på botten runt öarna i sjön. Detta betecknas som miljöbrott i många andra sammanhang.

Antalet skarvar ska nu minskas i Roxen för att rädda både miljön och rovfisken i sjön. Det ska ske genom jakt och genom att ägg förstörs. Länsstyrelsen Östergötland har beviljat skyddsjakt på 1 000 skarvar. Dessutom får 3 500 ägg förstöras genom oljering och prickning.

Man har sett att skarven gått hårt åt norsen – eller slommen, som vi säger i Värmland – och att det i sin tur drabbat rovfisk som gös och abborre. Skarven håller på att ta död på hela fisket i Roxen och längs kusten och ses som en miljökatastrof av befolkningen där.

Länsstyrelsen i Stockholm vill halvera antalet skarvar i Stockholms skärgård. Man säger att det finns en stor skadeproblematik kring skarven. Det gäller framför allt skada på yrkesfisket och på fiskebeståndet. Enligt länsstyrelsens nya förvaltningsplan ska antalet skarvbon halveras från 6 000 till 3 000 till 2030, alltså på nio år. Man bedömer att det finns utrymme att minska dagens skarvpopulation på runt 30 000 skarvar i länet utan att skarvstammen slutar att vara livskraftig.

Fru talman! Ni hör att det krävs mycket större åtgärder mot skarven än de som vidtas på många håll i dag. Frågan är varför vi inte skulle kunna förvalta skarvbeståndet bättre när vi vet att skarven gör sådan skada på miljön, fiskbestånden och yrkesfisket. Forskare har klargjort att vi kan reducera mängden skarv med 75 procent utan att riskera den stam som finns.

Det finns som sagt skilda uppfattningar om bottentrålning, men många aktörer hävdar att bottentrålning skadar de marina ekosystemen. Det bör därför bättre utredas hur bottentrålning i kustnära områden kan minska till förmån för mer selektivt fiske utan att branschen drabbas; detta är viktigt.

Att flytta ut trålgränsen till tolv nautiska mil är tänkbart endast om det sker i samförstånd med andra länder, det vill säga om alla fiskar med samma spelregler. Annars skulle det slå oerhört hårt mot det svenska yrkesfisket. Det skulle vara förödande för vårt fiske om vi bara skulle flytta ut vår trålgräns och andra länder fortfarande fick fiska in till fyra nautiska mil. Många hävdar att utflyttning inte skulle göra någon skillnad då kvoten ju ändå skulle vara densamma – det är helt riktigt.

I Stockholms skärgård lägger fiskmjölstrålarna till, vilket kustfiskarna märker av då deras fångster minskat dramatiskt. Vi såg det senast i SVT:s regionala nyheter för Stockholms län i går; jag satt själv och tittade på tv när de gick igång. Här handlar det inte om bottentrålning utan om flyttrål för fiske efter sill, eller strömming som det heter här i Stockholmstrakten. Bestånden har minskat kraftigt de senaste 40–50 åren i centrala Östersjön, som fiskeområdet heter här. Småspigg sägs ha tagit över utomskärs beroende på de låga strömmingsförekomsterna längs kusten. Inomskärs, där strömmingen finns kvar i större omfattning, sägs spiggen inte vara lika talrik.

Industritrålare har tagit ut en stor del av fiskekvoten för sill och strömming i ett mindre område, något som många kustfiskare menar slår hårt mot det småskaliga yrkesfisket och skärgårdslivet. Nu minskar också EU:s fiskeministrar för tredje året i följd kvoterna för sill och strömming i centrala Östersjön, dit Stockholms skärgård räknas. Man har utgått från rekommendationerna från ICES, Internationella havsforskningsrådet. Det är en minskning med 36 procent jämfört med föregående år.

Det finns ett egenvärde i att hålla det småskaliga fisket levande, liksom de hamnar och rökerier det sysselsätter längs Sveriges kust. Det är därför viktigt att industritrålarna och det småskaliga fisket kan samsas om tillgången på fisk i samma vatten, för att rädda både näringsgrenen för båda parter och de svenska kustsamhällena.

För Sverigedemokraterna är detta också en ideologisk fråga. Naturresurser ska förvaltas; de ska nyttjas men inte överutnyttjas. Detta gäller fisket i minst lika hög grad som det gäller våra viltstammar eller skogen.

Om vi genom förhandlingar skulle kunna flytta ut trålgränsen för dessa större fartyg skulle det småskaliga fisket få större möjlighet att fortleva och utvecklas, som den anrika näringsgren det är, vars yrkeskunskap i många fall förts vidare från en generation till en annan. Att låta de största trålarna fånga all fisk, som i Östersjön, skapar små ekonomiska värden och ytterst få arbetstillfällen.

Anf. 104 ULRIKA HEIE (C):

Herr talman och ärade riksdagskollegor! Jag vill också vända mig till den som lyssnar eller kanske läser detta anförande i efterhand och tala om att man kan läsa mycket mer om Centerpartiets politik än vad jag kommer att hinna berätta på åtta minuter. Vi har en motion som har nummer 2917 och heter *Hållbara gröna och blåa näringar*. Det är otroligt viktigt att vi sätter alla de förslag som finns i sitt sammanhang. Så är det även för mina

kollegor här: Det finns så mycket mer än man får höra och ta del av under själva debatten.

Det handlar om att på olika sätt skapa förutsättningar för de blå näringarna att skapa utvecklingsmöjligheter och framtidstro. Samtidigt har vi som politiker också ett ansvar för att undanröja en del av hindren på vägen för att nå dit.

Vi står givetvis bakom alla våra förslag i motionen och även i det här betänkandet. En del förslag bereds dock förenklat enligt den arbetsordning vi har i utskottet, och jag yrkar därför bifall bara till reservation nummer 2.

Sedan vill jag också tipsa om det fantastiska betänkande som vi debatterar i dag. Jag vill rikta ett varmt tack till utskottskansliet som, utifrån alla de politiska förslag vi har lyft från de olika partierna, har sammanställt den aktuella situationen på ett mycket förtjänstfullt sätt i ett mycket välskrivet betänkande.

På det stora hela finns det ett väldigt stort engagemang för fiskefrågorna i utskottet. Vi är alla engagerade, och i många frågor finns en stor samsyn. Det finns också ett stort engagemang för att lösa en del av de hinder som finns för att skapa förutsättningar för en bransch i utveckling.

Sverige erbjuder med sin stora tillgång på vatten, sin långa kust och sina många sjöar och vattendrag goda möjligheter att bedriva fiske och hållbart vattenbruk. Detta är en viktig del av vår livsmedelsförsörjning men också viktigt för arbetstillfällena, lokalt företagande och besöksnäring och för att bevara både kulturhistoriska värden och den identitet som finns i våra fiskarsamhällen, som är viktigt att slå vakt om. Med rätt politiska och ekonomiska förutsättningar kan dessa näringar fortsätta att växa sig starka i framtiden.

Det är viktigt att hitta en balans för både fiskens och fiskets utveckling. Detta är en stor utmaning i de tider vi nu befinner oss i, när vi ser hur fisken i våra hav och sjöar är utsatt för väldigt stora påfrestningar.

Herr talman! Jag nämnde att vi yrkar bifall till reservation nummer 2, som handlar om vattenbruket. För att kunna utveckla det hållbara vattenbruket krävs mer än vi kan se i dag.

Fisk är ett livsmedel som innehåller många näringsämnen som vi människor behöver för att må bra. När den fiskas i havet sker ett önskvärt uttag av kväve och fosfor. Det behövs dock kraftfulla och långsiktiga åtgärder för att säkra konkurrenskraften i svensk livsmedelsproduktion.

För att kunna göra detta och även öka vattenbruket bör man se över möjligheten att öka investeringsstödet för landbaserade fiskodlingar. Det krävs investeringar och att regelverk förändras och kunskapsnivån höjs på olika sätt. Det är klart att vi är oerhört frustrerade över långa handläggningstider och att det inte ges besked. Samtidigt är det viktigt att se att ett antal tillstånd faktiskt kommer till. Det öppnas möjligheter och ges klar-tecken, så det vill till att vi ser hela bilden.

För mig som kommer från Västra Götaland är satsningar i Västsverige extremt viktiga, inte minst i Sotenäs kommun. Men också i Runars hemtrakter, i Säfte och så vidare görs fantastiskt viktiga satsningar på vattenbruket framöver. Och det har stor potential att växa.

Det är klart att vi blir fundersamma när vi ser skillnaden i de nordiska länderna, som kollegor tidigare har lyft fram, och att en del investeringar hamnar i andra länder, som skulle kunna ha gett mer fisk men också fler arbetstillfällen i vårt eget land. Det känns extremt viktigt att detta får en

möjlighet att utvecklas. Här finns det ett antal initiativ från regeringens sida, och dessa ska vi absolut lyfta fram. Men utskottet har också tagit fram utskottsinitiativ när det gäller just vattenbruket för att skynda på detta.

Vi behöver höja kunskapsnivån hos handläggare men också öka möjligheten att hitta nya affärsmodeller för att utveckla de här delarna.

Det har gjorts satsningar när det gäller livsmedelsproduktion i den forskningsproposition som presenterades före jul. De är viktiga tillskott, men de kan inte räcka till allt som vi skulle vilja se för att kunna höja kunskapsnivån kopplat till forskningen men också i hela kedjan så att det blir ett ökat företagande, ökad lönsamhet och ökad konkurrenskraft i det svenska vattenbruket.

Kollegor till mig har redan varit inne på hur extremt viktigt det är att säkerställa att det blir en minskad population av både säl och skarv. Jag ska inte uppehålla mig vid något långt resonemang runt detta, utan jag vill bara instämma i hur otroligt viktigt det är. Där görs insatser från regeringens sida, men jag skulle tro att vi framöver kommer att behöva göra betydligt kraftfullare insatser för att komma till rätta med detta.

Coronapandemi, fiskestopp – det är mycket som har drabbat inte minst det kustnära fisket. En viktig förutsättning för det kustnära fisket är de levande kustsamhällena och det kulturhistoriska värdet.

När man nu går in i en ny period i EU:s fiskepolitik är det viktigt att det finns rejält med verktyg också i den svenska verktygslådan för att kunna göra insatser under den kommande sjuårsperioden för att kunna möta fiskets behov av utveckling. Det är viktigt att finna vägar framåt, men det är inte så lätt. Det är inte så lätt för vare sig politiken eller näringen. Icke förty är det extremt viktigt att vi gör insatser för att lösa detta.

Jag skulle vilja kommentera en annan fråga som har nämnts i debatten och som har varit en del i januariavtalet. Den handlar om bottentrålning i skyddade områden, och ofta nämns bara just detta. Men det som är viktigt att påpeka här är att det också handlar om att kunna göra undantag i förvaltningsplanen. Betty Malmberg från Moderaterna lyfte fram våra erfarenheter av att befinna oss ombord på en räktrålar. Jag tänker mig att det var när vi var i Kosterhavet och där flera i utskottet fanns med. Det är klart att räktrålning är en otroligt viktig näring. Det är just utvecklingen av ett livskraftigt, småskaligt räkfiske i Kosterhavet som är en av anledningarna till att det sägs att det ska kunna göras undantag. Det är ett exempel på vad man skulle kunna göra undantag för i förvaltningsplanen, och det finns ytterligare exempel.

Låt mig bara, herr talman, avslutningsvis säga att fisket är en viktig del av den svenska livsmedelsproduktionen och att det behöver göras satsningar framöver för både fisket och fisken. Därför kommer det att krävas ytterligare satsningar från oss i utskottet framöver.

Vi i utskottet har tagit del av många informationer från länsstyrelser, Havs- och vattenmyndigheten och många aktörer som verkligen har bidragit till att öka vårt kunnande på det här området, och det vill jag särskilt tacka för. Nu finns det verkligen starka ambitioner från utskottets sida att gå vidare med de här viktiga frågorna framöver.

Anf. 105 ELIN SEGERLIND (V):

Herr talman! Miljöproblemen i våra hav är många och av olika karaktär beroende på var i Sverige de är. Att det finns många åtgärder som vi behö-

ver vidta är vi alla härinne väl medvetna om. En viktig dimension av detta är, hur det än är, fisket och dess påverkan liksom dess möjligheter.

Under förra året höjdes kritiken mot de stora industritrålarna. Kritiken har bestått av flera delar men handlar till stor del om en ojämn fördelning av den gemensamma resursen.

En rapport som Sportfiskarna presenterade i juni förra året visade tydligt hur industrifiskets fångster ökat under 2000-talet. Under 2018 landades 15 600 ton av svenska fartyg, och 96 procent av landningarna stod fem fartyg för i Södra Bottenhavet. Samtidigt vittnas det om, precis som flera har sagt här redan, att lokala fiskare har svårt att få ihop tillräckligt stora fångster och att de många gånger väljer att i stället ligga i hamn eftersom fångsterna inte beräknas bli tillräckligt stora.

Sverige äger inte ensamt frågan om fisket. Beslut om bland annat kvoterna tas i EU. Samtidigt är det nödvändigt att länder som delar hav gemensamt tar beslut som leder till ett mer hållbart fiske. Därför är samarbetet runt bland annat Östersjön avgörande för att få en långsiktig och hållbar balans. Det är nödvändigt att regeringen inte betraktar EU-samarbetet som ett svepskäl för att inte själva agera och ligga i framkant utan att man trycker på för en kraftfullare fiskeripolitik i EU.

Herr talman! För mindre än ett år sedan lade jag ett utskottsinitiativ i utskottet. Det handlade om flera av de saker som tas upp i betänkandet i dag. Bland annat tog jag upp frågan om att flytta ut trålgränsen. Låt oss vara ärliga med att det togs emot lite halvhjärtat. Det var inga stora hejarop, vad jag kan minnas. Därför är det extra roligt att frågan som drivits under lång tid nu rör på sig.

Förslaget från Vänsterpartiets sida var då som nu att flytta ut trålgränsen till tolv nautiska mil. HaV presenterade för bara några veckor sedan sitt åtgärdsprogram för att öka skyddet av sill och strömming i Östersjön samt Bottenhavet. Det innehöll en rad åtgärder, bland annat en översyn av trålgränser och trålfiskeområden. Även om åtgärdsprogrammet syftar på Östersjön utgår jag från och hoppas att den information och det som man kommer fram till där sedan kan användas och appliceras på västkusten, för det här är åtgärder som Vänsterpartiet välkomnar.

I sitt åtgärdsprogram talar också Havs- och vattenmyndigheten om en översyn av trålområden kopplad till det uppdrag som regeringen har gett om förbud av bottentrålning i marint skyddade områden. Det är gott så, men mer behöver göras för att begränsa bottentrålningens skadliga påverkan på haven.

All bottentrålning har inverkan på havets botten. Det är därför inte förvånande att områden som trålas ofta har svårt att återhämta sig. Det som inte är lika uppenbart är att även i områden som trålas sällan, kanske bara någon gång, är bottensambhällena starkt påverkade, eftersom det kan ta årtionden för havsbottnar att återhämta sig.

Vänsterpartiet har länge drivit på för generell större begränsningar av bottentrålningen men inte fått stöd för det. Men att öka regleringen rumsligt och begränsa bottentrålningen torde ändå vara något som vi skulle kunna komma överens om i än större utsträckning.

Många som fiskar med bottentrål gör det på ungefär samma sträckor varje gång. Man kan emellanåt lägga trålen på en annan plats för att söka lyckan. Detta gör att även de bottnar som bara trålas någon enstaka gång

ibland blir starkt påverkade, trots att det inte ger något stort bidrag till fångsten och då inte heller är ekonomiskt.

Vänsterpartiet menar att givet hur stora konsekvenserna av bottentrålingen är för de områden som trålas sällan och även för havet i stort är det dags att se över möjligheten att skapa trålområden och dedikerade sträckningar där det blir tillåtet att tråla. Det skulle också möjliggöra återhämtningen av havsbottenarna i de områden som inte längre trålas. Även den här aspekten av trålningen och inte bara trålgränsen är något som vi hoppas att Havs- och vattenmyndigheten tittar närmare på.

Herr talman! I Miljömålsberedningens betänkande finns ett förslag om marint områdesskydd. Förslaget är att minst 30 procent av Sveriges territorialvatten och ekonomiska zon ska vara skyddad genom formellt skydd och andra effektiva områdesbaserade åtgärder till 2030. Minst 10 procent av områdena ska vara strikt skyddade och bidra till representativa, ekologiskt sammanhängande och funktionella nätverk.

Det här är ett förslag som vi särskilt välkomnar. Ett formellt och långsiktigt skydd har historiskt varit viktigt för att skydda hotade och sällsynta arter och naturmiljöer.

De kumulativa effekterna vi ser i våra hav i dag sätter livsmiljöer under stor press. Därför behövs ett långsiktigt och formellt skydd av arter och livsmiljöer.

Vi behöver fler skyddade områden för att få sammanhängande nätverk. I dag ligger många områden där belastningen är låg. Vi behöver en satsning på skydd i kustområden, och vi behöver fler områden med just strikt skydd. I dag är mindre än 1 procent av Sveriges havsytta fiskefria områden, och ändå är Sverige det land i Europa som har den största andelen fiskefria områden. Det säger kanske något om vad som behöver göras framåt.

Sist ska jag uppehålla mig en stund vid resursfördelningssystemet och ITQ. Havsmiljön kring Sverige och globalt är inte hållbar, och det svenska fisket står också inför stora utmaningar. Problemet att överleva på sitt fiske är särskilt markant för dem som fiskar kustnära, där tillgången på goda bestånd är låg. Vi vet att orsakerna är flera, men hur vi fördelar resurserna mellan oss är en av dem.

I dagens fiskeflotta har varje båt tillstånd att fiska en eller flera arter. Därför har vi båtar som bara får fånga torsk och andra som bara får fånga sill. Särskilt när det gäller Östersjön med sitt känsliga och instabila ekosystem är det lätt att förstå att det inte är hållbart att fiska bara en art.

Mer ekologiskt och socialt hållbart vore det om varje båt kunde få tillstånd att variera sitt fiske efter rådande situation. Det hade bland annat kunnat avhjälpa den situation som uppstod i och med det akuta fiskestoppet av torsk 2019.

Utöver att ge möjlighet att fiska på olika bestånd behöver regeringen ha en långsiktigt hållbar plan för hur fiskare kan kompenseras vid snabba ändringar av kvottilldelningen för att inte tappa kompetensen eller föryringen i yrkesgruppen. Det behöver finnas en tilltro till fiskets möjligheter i framtiden, och då krävs trygga arbetsvillkor liksom trygghet i att veta att de nationella stöden för stillaliggande båtar faktiskt kommer att betalas ut när förutsättningarna förändras.

Vänsterpartiet anser att dagens ITQ-system, de individuella överförbara kvoterna, inte är långsiktigt hållbart. Systemet som fördelar de pelagiska arterna, som strömming och makrill, baseras på individuella kvoter som ges till varje båt. Kvoterna kan sedan också säljas eller bytas mellan båtarna. Det är ett system som gör att kvoterna samlas hos några få. Syftet när det infördes var just att begränsa antalet båtar, och så blev det onekligen också.

Ett storskaligt fiske i vissa områden och under vissa tider på året kan minska mängden strömming som vandrar in i kustnära områden. Risken finns att lokalt lekande bestånd slås ut. Följdeffekterna kan bli både sämre tillgång på fisk för småskaligt kustnära fiske och storskaliga ekosystemförändringar. Därför menar vi att detta system måste revideras med helt andra mål i fokus.

Herr talman! Avslutningsvis: Om vi vill ha ett lokalt och kustnära fiske i Sverige som gynnar de småskaliga aktörerna och den landsbygd inom vilken många av dem verkar behöver vi ta beslut som leder oss dit. Fisket är en gemensam resurs som gör sig bäst när den delas av många, får lov att driva på en hållbar utveckling av vårt samhälle och bidra till landsbygdsutveckling och stärkta ekosystem.

Möjligheten att bedriva fiske är inte vad det en gång var, och vi som människor har nu ett historiskt ansvar att rädda haven och livet i dem.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation, nummer 13.

Anf. 106 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Elin Segerlind för anförandet.

Vi tycker lika i mycket, och det vet vi sedan tidigare. Vi har drivit på för utflyttningen av trålgränsen och talar ofta om det småskaliga fisket.

I sin framställning nämner Elin att det är viktigt att återge fisket tilltro och att vi måste värna och rädda det, men jag saknar hur.

Att fördela fiskerättigheter är ett sätt. Det har gjorts i tio år nu och har fått märkliga effekter som att enstaka båtar kan ha en väldigt hög kvot. Men är det bara detta som kan rädda det småskaliga fisket?

Jag hoppas att Elin lyssnade lite på mitt anförande om bifångstkvoter, Havs- och vattenmyndighetens krav på yrkesfiskelicenser och hur man hela tiden är nere och gräver i de småskaliga fiskarnas möjlighet att överleva, vilket vi är bekymrade över.

Frågar man regeringen säger den: Det här är inte vår fråga utan Havs- och vattenmyndighetens ansvar. Men när vi senast frågade Havs- och vattenmyndigheten sa de: Ni får lägga fram förslag om att ändra fiskelagen. Det är lite otydligt vem som är banerförare.

Men svara gärna på hur vi når fram till det småskaliga fiskets överlevnad.

Anf. 107 ELIN SEGERLIND (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Betty Malmberg för frågan och möjligheten att prata mer om detta; det är alltid trevligt.

Vad gäller frågan om banerföraren hoppas jag att Betty Malmberg sparar den till en annan talare.

Tilltron till fisket var frågans utgångspunkt och hur vi ser på det och hur vi kan upprätthålla den. Fördelade fiskerättigheter, som jag talade om, är en möjlighet, precis som Betty Malmberg var inne på. Vi tror att det är viktigt för att komma åt det strukturella problemet. Det handlar om att fler ska få tillgång till den gemensamma resursen.

Jag tror även på trålgränsen, som Betty Malmberg och jag har pratat om flera gånger. Det är också en viktig åtgärd, för det handlar om att möjliggöra ett sunt hav. Ett sunt hav med ett starkt och tryggt ekosystem är grunden för ett starkt kustnära fiske, för utan fisk i havet, inga fiskare.

Även våra tankar och förslag om skyddade områden bottenar i detta. Det handlar om en vilja att återställa balansen i havet och att skapa förutsättningar för liv i havet, vilket skapar ett hållbart fiske.

Vi var tillsammans på seminariet om fiske i enskilda vatten, och det är en aspekt som vi absolut är villiga att titta på. Det gäller också bifångstkvoter, som Betty Malmberg pratade om.

Jag tänker att vi har mycket att arbeta vidare med.

Anf. 108 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr talman! Vi är absolut för att driva de frågor som kan göra att vi får en tilltro till näringen och att vi får en fortlevnad, både på havsmiljösidan och på den sociala sidan.

Men det handlar också om ekonomiska förutsättningar, och just nu har branschen lönsamhetsproblem. Därför måste vi hela tiden vara i fas så att de kan ha kvar sina båtar. Var ska de annars göra av dem? Det går inte att skapa en idyll i tanken, utan det är hard facts och pengar som talar.

Det är viktigt att vi har fötterna på jorden och inser att det handlar om att skapa lönsamhet och affärskedjor som kan bidra till att göra skillnad, för då känner fiskarna sig trygga.

Ett exempel på detta är Koster, där räkrålarna bottentrålade grunt i marint naturreservat utan att vara nere i dyn. På eget initiativ fiskade de tre dagar i veckan därför att de såg att det fungerade då. Det fanns även forskning som följde detta arbete och deras verksamhet och såg att det fungerade bra.

Jag förstod på Elin Segerlind att man lutar åt att stödja förslaget om totalförbud mot bottentrålning i marina reservat. Är det så?

Anf. 109 ELIN SEGERLIND (V) replik:

Herr talman! Vi stöder den andemening som jag uppfattar finns i regeringens förslag – att det kommer att finnas möjlighet till undantag, till exempel Koster. Jag tänker att vi alla vill ha kvar den verksamheten.

Sedan vill jag absolut se fiskefria områden, men då får vi göra det på ett bra sätt. Det är hela tiden så att vi har en balans mellan miljöintressen och näringsintressen. Jag tror att man måste förstå och ha med sig att det ligger i näringens intresse att värna miljöintressena och de ekologiska intressena, för ett hållbart hav ger en hållbar näring. Det ena fungerar inte utan det andra, så detta måste vi hela tiden ha med oss.

När det gäller det kustnära fisket är det nog, som Betty säger, lätt att skapa en idyllisk bild av vad detta ska vara – vi ser småputtrande sydvästarbröder framför oss. Men det kanske inte är det som är kustnära fiske i dag, och det kanske heller inte är det som vi vill att det ska bli.

Det vi såg på Koster var fungerande värdekedjor. När de landade hade de någonstans att göra av sina räkor. Det fanns en infrastruktur för detta som fungerade och som var väldigt bra. Jag tror att även dessa aspekter är något som vi behöver titta mer på – hur vi kan gynna försäljningen av svenskfiskad fisk när den väl kommer upp på land. Det gäller hela den delen också. Detta är en stor fråga, och vi lär återkomma till saken.

Anf. 110 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! I dag debatterar vi fiskepolitik här i kammaren. Jag vill yrka bifall till reservation 6.

Låt mig understryka hur viktig den blå näringen är för vårt land. Jag vill börja med att tacka alla fiskare som fiskar så att vi konsumenter ska få livsmedel. De gör ett fantastiskt arbete runt om i vårt land. Det var bra att få inleda med det.

Rent historiskt har Sveriges befolkning överlevt tack vare fisket, om det exempelvis varit ett år med missväxt i landet.

Jag har haft förmånen att resa runt till många fantastiska kustsamhällen i Sverige. Jag har träffat personer som jobbar med fiske eller som har fiskfabriker. Det som många säger, ger uttryck för och är bekymrade över är att den stora svenska fiskeflotta som fanns längs Sveriges kuster inte längre finns. I kustkommun efter kustkommun har yrkesfiskarna lagt av. Det kustnära fisket är inte alls vad det en gång var.

Det finns väldigt få yngre som är yrkesfiskare, och ytterst få kommer att ta vid när nuvarande generation slutar. Detta är mycket allvarligt. Politiskt är det viktigt att vi pratar och agerar för ett friskare hav, men vi måste även tala om hur vi får de som är fiskare att inte sluta och hur vi får fler att vilja bli fiskare i framtiden. Det är viktigt att vi talar om framtidstro för denna bransch.

Kustsamhällena, som vi gärna besöker på sommaren, är ofta helt tomma på folk under hösten och vintern, för då har alla sommargäster flyttat tillbaka till stan. Vi politiker pratar gärna om en levande landsbygd och skärgård, men det vi säger måste också betyda något. Vi kristdemokrater har en politik för att dessa samhällen åter ska bli livskraftiga, även då semestrarna är slut.

Herr talman! Vi ser ett stort behov av att jakten på säl utökas. Beståndet av gråsäl är nu uppe i omkring 50 000 djur, och populationen växer med 5–7 procent årligen. Totalt finns över 110 000 sälar längs Sveriges kust. De stora sälstammarna hotar fisket, dels genom konkurrens om fångsten, dels genom att täta sälpopulationer ökar spridningen av sjukdomar till fisk, däribland torsk. Jaktkvoten måste därför höjas, för att pressa ned populationsstorleken.

En mycket viktig del av jakten är att ta till vara det fällda bytet. I dag är det inte tillåtet att bedriva handel med sälprodukter. Detta förbud bör Sverige snarast söka undantag från, inte minst ur ett etiskt perspektiv. Regeringen bör också agera för att få tillstånd att slopa sälhandelsförbudet.

Ett annat stort bekymmer, som vi redan har pratat om här i kammaren i dag, är skarven. Den äter upp enorma mängder fisk, exempelvis ål, som är en hotad fisk i dagsläget. Som östgöte behöver jag inte åka långt för att se hur skarven förstör längs östkusten eller för den delen i sjön Roxen vid Linköping. Skarven äter upp fisken och förstör viktiga naturmiljöer. Jakten och prickningen av ägg måste utökas.

Herr talman! Sedan juni 2017 har Sverige haft en livsmedelsstrategi. Den har vi diskuterat många gånger här i kammaren, oftast när det gäller jordbruket. Det är viktigt att klargöra Kristdemokraternas syn: Den blå näringen är en oerhört viktig och betydelsefull del i livsmedelsstrategin och för arbetet med att öka vårt lands självförsörjning när det gäller livsmedel. Jag har fått veta av fiskenäringen att det verkar råda oklarhet om målet och kopplingen till livsmedelsstrategin från myndigheternas sida. Här önskar jag en tydlighet från regeringen och att den sätter ned foten i denna viktiga fråga.

Herr talman! Som enda land införde Sverige 2019 ett spårbarhets-system som inte bara innebär att vi ska veta var och av vilken fiskare den fisk som säljs har fångats utan också att vi har förbundet oss att dela informationen i realtid mellan alla aktörer i livsmedelskedjan och att informationen ska omfatta all fisk som säljs i landet. Eftersom 90 procent av den fisk som säljs i Sverige är importerad skapar detta helt onödigt byråkrati och kräver omfattande informationsinhämtning från företagen.

Det finns exempel på svenska livsmedelskedjor som valt bort försäljning av svenskfångad fisk med tanke på de problem som systemet innefattar. Det svenska spårbarhetssystemet har därmed blivit en stor konkurrensnackdel gentemot omvärlden. Vi kristdemokrater anser att spårbarheten bör säkerställas på det sätt som görs i övriga länder i Europa. Med andra ord: inga klåfingrar från svenska myndigheter som försvårar och fördyrar svensk fiskehantering.

(Applåder)

Anf. 111 NINA LUNDSTRÖM (L):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Liberalernas reservation nummer 14, som handlar om vetenskapliga underlag för hållbara fiskekvoter. Vi står självfallet bakom alla våra förslag i övrigt.

Tidigare talare har varit inne på att detta betänkande är delar av det som vi ser som fiskepolitik. Liberalernas förslag återkommer också i andra sammanhang. De handlar bland annat om hur man skapar förutsättningar för fisket och den livsmiljö som finns.

Herr talman! När vi i Liberalerna började problematisera frågan om fiskbestånden tyckte vi till en början att det fanns ett ganska svalt intresse att diskutera frågan, det vill säga frågan om det är generella bestånd i Östersjön av strömming eller om det till och med finns lokala bestånd av strömming.

Vi hade noterat att det fanns väldigt många kunniga personer inom fisket som hade påpekat att det fanns en sannolikhet för att det kunde finnas flera lokala bestånd och inte bara ett bestånd av strömming. Vi lyssnade på detta och noterade att det också fanns synpunkter på vad som i så fall kunde orsaka påverkan på dessa bestånd, exempelvis det storskaliga fisket.

I dag kan jag konstatera att just denna debatt har blivit väldigt stor bland alla som diskuterar fiskepolitik, det vill säga förutsättningarna för fisket, beståndens storlek och vad vi inrapporterar som vetenskapliga underlag.

Vi välkomnar denna debatt eftersom vi tror att det är kunskap och förmågan att samla in fakta som är grunden för de beslut som vi fattar rent politiskt, inte minst här i riksdagen.

Många av dessa fiskbestånd hotas av ett ohållbart fiske. Ska haven kunna fungera som en betydande förnybar resurs måste vi ha ett långsiktigt och hållbart nyttjande och en ansvarsfull förvaltning. Fisket måste hållas inom ramen för vad bestånden tål. Det är ett återkommande problem att det uppenbarligen saknas, som vi ser det, tillräckliga data för dessa bestånd och deras status i Östersjön.

Vi menar att det är väldigt viktigt att de vetenskapliga organen ges de förutsättningar som krävs för att de ska få nödvändiga data om dessa fiskbestånd. Det är viktigt att ICES, som gör vetenskapliga bedömningar som är grunden för ett hållbart fiske, får tillgång till allt material som vi kan få fram. Inte minst är det viktigt att de svenska institutioner som förser de internationella organen med underlag har goda förutsättningar att kunna beskriva de olika bestånden.

I bedömningar av det långsiktigt hållbara uttaget av fisk måste även ekosystemen och deras funktion värnas. Det maximala uttaget måste också vägas mot en försiktighetsprincip, inte minst om vi är osäkra på fakta kring utvecklingen. Det har exempelvis inte varit klarlagt om strömmingsbeståndet i Östersjön är ett sammanhängande bestånd eller flera lokala. Det är viktigt att vi får fram mer kunskap. Vi tror också att förhållandet i sig avgör hur fiskeförvaltningen kommer att kunna utvecklas för långsiktigt och hållbart fiske.

Herr talman! Frågan om trålgränsen, som många redan har varit inne på, anser vi i Liberalerna är mycket viktig. Det är också en väldigt komplicerad fråga. Som vi uppfattar det är skälet till att frågan har varit svårhanterlig att den är så komplex med relationer också till andra länder och olika typer av fiskeflottor som kommer från olika håll.

Men utskottet noterar i betänkandet att Havs- och vattenmyndigheten nyligen har beslutat om ett långsiktigt åtgärds paket för att skydda sill och strömming i Östersjön, vilket bland annat innefattar en översyn av trålgränser och trålfiskeområden.

Vi i Liberalerna välkomnar att utskottet är så positivt till myndigheternas arbete med att sammanställa kunskap och det arbete som pågår med att utreda förutsättningarna för att justera trålgränsen och trålfiskeområden. Detta välkomnar vi varmt.

Herr talman! Ett hållbart fiske kräver även att åtgärder vidtas för att minska bottentrålningen i känsliga områden, vilket också har berörts tidigare i debatten. Vi måste också notera, som tidigare talare har varit inne på, att det enligt förvaltningsplanen kan ges undantag om det är nödvändigt. Det tror vi är viktigt.

Vi anser att Sverige ska arbeta för att EU skyndsamt ska begränsa fiskemetoder som skadar ekosystemen. Vi har skrivit mycket i våra motioner om vad det kan innebära. Dessa motioner behandlas i ett annat betänkande.

Om det finns förbud mot bottentrålning tycker vi att det är angeläget att det följs. Vi måste ha en effektiv övervakning så att det verkligen gäller för alla. Regelverken ska självfallet gälla för alla aktörer.

Herr talman! För att det ska finnas fisk måste det också finnas lek-områden för fisk. Det är något som också engagerar Liberalerna. Hur kan vi hjälpa till att ordna miljöer för att fisken ska kunna utvecklas och växa till sig? Det behövs miljöer för fisken att leka i och också miljöer som ger fiskens yngel skydd. Det måste finnas fungerande uppväxtmiljöer för fisk. Och vi noterar de spännande försöken som pågår inte minst på Gotland med hur man eventuellt ska kunna rädda torsken.

Det finns också andra former av åtgärder som vi kan vidta som handlar exempelvis om våtmarkerna. Man tänker kanske inte på att de kan vara en potential för att vara en kuvös för fisk. Men Liberalerna menar att de kanske skulle kunna vara en sådan möjlighet. Men då måste vi också se till att det finns möjligheter för fisken att vandra till dessa våtmarker och kunna ta sig därifrån.

Att återskapa tillträde till våtmarkerna och upprätta vattenvägar vore positivt för många fiskarter, inte minst för att våtmarkerna ger en jämnare tillgång på vatten nedströms. Dessutom gynnar våtmarkerna också andra arter, som fåglar och groddjur. Det är viktigt i sig.

Herr talman! En sak som bekymrar oss liberaler i detta betänkande är förslag om att begränsa fritidsfisket. Jag noterar att det finns en reservation från Moderaterna där man menar att det ska införas någon typ av reglering av fritidsfisket och att man ska utreda gränsen mellan fritidsfiske och yrkesfiske.

Det finns 1,6 miljoner individer som fiskar en gång per år. Det är en stor del för många att ta kastspöet eller metspöet och gå till en strand eller sätta sig i en eka och känna av friluftslivet och allt vad det innebär. Det är inte ens nödvändigt att alltid få fisk. Men det är en del av nöjet på vår fritid att kunna ta detta metspö och idka fiske.

Därför ställer jag frågan till Moderaterna: Vad innebär detta förslag? Varför ska sportfisket och fritidsfisket begränsas? Fritidsfiskarna bidrar till otroligt många insatser, eftersom de värnar fiskbestånden. De bidrar också ofta till miljöåtgärder, som att undanröja vandringshinder eller återställa bottenfaunan.

De samhällsekonomiska effekterna är också betydande. Fisk som landas genom fritidsfiske betingar ett mycket stort samhällsekonomiskt värde i förhållande till fisk som landas i storskaligt fiske.

I tillägg till värdet av fisken innebär fritidsfisket en upplevelse som många människor sätter ett stort värde på. Därför vill vi i Liberalerna fortsätta att värna även fritidsfisket.

Anf. 112 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Nina Lundström för frågan när det gäller fritidsfisket. Jag kommer inte ihåg exakt vad som står i reservationen, eftersom jag inte hade betänkandet framför mig. Men det som vi är ute efter är att faktiskt utreda var gränsen går.

Nina Lundström är säkert också medveten om att det i dag finns trollingbåtar som kan slänga upp kanske 14–15 spön på båten. Och vi hör från småskaliga kustfiskare att fisken sedan säljs i hamnen för att det inte finns någon kontroll. Det gör att det blir en osund konkurrens. Någonstans måste man väl ändå titta på om det här är sjyst.

Det är också intressant, eftersom till exempel Norge och Island har begränsat hur mycket fisk du får ta med dig hem. Samtidigt premierar de vissa fiskecamper som rapporterar in till myndigheterna hur mycket fisk som faktiskt fångas på campen. Det kan aldrig vara fel att man lär sig mer om hur situationen ser ut, tar intryck av andra länder och har viss kontroll på hur stor andel av totalen som dessa 1,6 miljoner svenskar som älskar sitt fiske står för.

Jag tänkte passa på att ställa en fråga till Nina Lundström. Det var intressant att höra att även Nina Lundström ser att det vore en fördel att kunna flytta ut trålgränsen. Anser Nina Lundström att regeringen har gjort tillräckligt? Jag ställde frågan till Havs- och vattenmyndigheten när de var på besök om det var på uppdrag av regeringen som de vidtog de här åtgärderna. De sa nej – de hade inte fått något uppdrag från regeringen.

Gör regeringen tillräckligt?

Anf. 113 NINA LUNDSTRÖM (L) replik:

Herr talman! Jag noterar att det i så fall finns en otydlighet i Moderaternas reservation. Jag tolkade det nämligen som att den åsyftade en utredning för att hitta ett sätt att särskilja yrkesfisket och sportfisket och reglera sport- och fritidsfisket. Sett till den reservation som finns tolkade jag det som en begränsning av fritidsfisket.

Jag noterar att Miljömålsberedningen i den del som finns omnämnd i betänkandet ändå är väldigt positiv till effekterna av fritidsfisket av det skälet att fritidsfisket bidrar både till miljöhänsyn och en ökad kunskap om hur fisket egentligen mår liksom kunskap om effekter på ekosystemet. Många som idkar fritidsfiske är varma miljövänner och känner ett stort ansvar. Man vidtar åtgärder för att meandra bäckar och för att ta bort vandringshinder.

Jag menar att den sidan av sport- och fritidsfiskets positiva fördelar lyser med sin frånvaro i Moderaternas reservation, och därför tycker jag att det är intressant att höra från Betty Malmberg vad som åsyftas.

För Liberalerna är fritidsfisket otroligt viktigt. Det är en del av friluftslivet och en del av fritiden för väldigt många som vistas vid vattenmiljöer. Vi ser ett stort värde i det, och även samhällsekonomiskt har det goda effekter.

Vad gäller trålgränserna tycker vi att man ska göra mer. Jag tycker att vi alla ska bidra mer. Därför välkomnar vi också att betänkandet har blivit så pass positivt vad gäller att se över möjligheten att flytta trålgränserna.

Anf. 114 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr talman! Tack, Nina Lundström, för svaret! Jag får be om ursäkt om vi är otydliga i formuleringen i reservationen. Det får vi ta i beaktande så att vi inte skriver så att det blir lika otydligt nästa gång.

Självklart är fritidsfisket oerhört väsentligt och betydelsefullt. Jag hör att jag har läst samma sammanställning som Nina Lundström om det samhällsekonomiska värdet och hur många som faktiskt ägnar sig åt den här sysselsättningen.

Samtidigt ska det vara sjysta villkor. Om man kör runt med trollingbåtar, lägger sig i vikar och i princip drar upp rubb och stubb som där finns, något som vi hörde om under frågestunden, är det ju inte sjyst att sedan åka in i en hamn och sälja det. Det slår ju undan benen för de yrkesfiskare

som ska knövla med att skaffa licenser hit och dit. Någonstans måste det finnas en viss klarsyn i hur man hanterar frågan.

Jag tycker också att det var intressant när Nina Lundström tidigare pratade om hur viktigt det är med vetenskap och allt det här. Det lät lite grann som om det var något väldigt nytt att man kan begära in mer lokala underlag, men det är faktiskt någonting som vi har gjort länge. Att de reservationerna inte finns med här beror på att det ligger i den förenklade beredningen. Det här är självklart oerhört viktiga frågor som vi måste bli duktigare på.

Har jag, summa summarum, rätt när jag konstaterar att Nina Lundström tycker att regeringen gör tillräckligt för att ordna fisket även inom det område som inte är reglerat av den gemensamma fiskeripolitiken ihop med EU? Är det så jag ska tolka Nina Lundström och Liberalerna?

Anf. 115 NINA LUNDSTRÖM (L) replik:

Herr talman! Min tolkning är ändå att reservationen andas reglering och någonting som ska syfta till en begränsning av fritidsfisket, och det exempel som Betty Malmberg tar upp andas samma typ av inriktning.

Jag tror att det är väldigt viktigt att i stället fokusera på och uppgradera fritidsfisket, husbehovsfisket, som har ett så stort värde för oss som samhälle till exempel när det gäller miljövårdande insatser och, som jag sa, också vårdandet av fisket i sig. Det är klart att de personer som fiskar också ser värdet i att det ska finnas fisk långsiktigt. I exemplet från Gotland är sportfiskarna själva engagerade i att försöka hitta metoder för att möjligtvis rädda torsken genom att se till att äggen faktiskt överlever.

Det vidtas oerhört mycket insatser från sportfiskare och husbehovsfiskare för att värna bestånden, och det var väl det jag tyckte att jag saknade i reservationen som mer andas regleringar. Man ser problem med sportfisket och inte de positiva fördelarna.

Vi i Liberalerna vill göra mycket mer kring detta. I vår motion har vi beskrivit fördelarna med att samverka med och dra nytta av både de organiserade och de enskilda sportfiskarna, eftersom vi vet att man gör så ofantligt mycket insatser i hela landets bäckar och åar och inte minst i havet. Man värnar verkligen sin närmiljö.

Vad gäller synen på vem som kan göra mer tycker jag att det är väldigt roligt att utskottet är så engagerat i frågeställningarna. Jag kan förstå att det finns knepigheter kring trälgränserna, för det finns också bilaterala avtal. Det handlar inte bara om att begränsa det svenska fisket; det handlar om att det ska vara generella åtgärder. Jag välkomnar det, men jag tror att vi alla kan göra ännu mer.

Anf. 116 MARKUS SELIN (S):

Herr talman! Varifrån ska vi få vår fisk? Vem och vilka ska få fiska? Varför och hur ska fiskemöjligheterna fördelas? Här och nu i riksdagens kammare debatterar vi miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21: MJU8 om fiskeripolitik.

I grunden handlar det här om att fördela våra gemensamma resurser. Det handlar samtidigt tyvärr om att fördela en krympande resurs, för våra fiskevatten, fiskar och hav mår inte bra. Fiskerinäringen befinner sig i en ansträngd situation med minskade kvoter, försämrade havsmiljö och nu, på

grund av virusutbrottet, även med snabba förändringar i efterfrågan på fisk.

Vi behöver emellanåt påminna oss om att fiskeripolitik handlar om både arbetstillfällen, livsmedelsförsörjning och miljöpolitik. Frågorna behöver ofta ses i ett större sammanhang, och vi måste arbeta på ett större plan.

Vi har tyvärr sett växande bottendöd som följd av övergödning. Vi har mött miljögifter som riskerar att göra det vi fångar i hav och vatten otjänligt.

Vi socialdemokrater verkar för att vi ska nå målen med EU:s gemensamma fiskeripolitik, där vi ska ha ett långsiktigt hållbart fiske baserat på hållbara bestånd. Hållbarhet måste baseras på välgrundade vetenskapliga rön. Vi socialdemokrater verkar för kraftfulla åtgärder mot övergödning. Vi arbetar för insatser mot överfiske och satsar på mer fiskodling. Vi arbetar med konkreta insatser för att få bort miljögifter, och vi agerar för att havs- och vattenmiljöarbetet ska förstärkas.

Det är därför bra att vår socialdemokratiskt ledda regering inför i år ökade anslagen för åtgärder för havs- och vattenmiljö med 105 miljoner kronor. Detta beräknas även öka med 100 miljoner kronor inför nästa år.

Om vi äter fet fisk som strömming och vildfångad lax från Östersjön riskerar vi att få i oss farliga ämnen som dioxiner, kvicksilver och PCB. Fram till 70-talet släpptes tyvärr processvatten ut från industrin orenat. Än i dag finns därför mängder av farliga ämnen lagrade i dessa bottnar och vatten, och därför måste insatserna för sanering förstärkas. Fler förorenade områden och sediment ska saneras och de mest miljöfarliga vraken hantearas. Därför är det bra att vår socialdemokratiskt ledda regering inför i år gjorde en satsning på 350 miljoner kronor för att öka takten i arbetet med sanering av de mest förorenade miljöskulderna på land, i hav och i vatten.

Uppgradering av våra avloppsreningsverk så att de kan ta hand om läkemedel och andra svårnedbrytbara ämnen är bra. Satsningen på avancerad rening förstärks med ytterligare 75 miljoner kronor i år och nästa år.

Det är också bra att regeringen i den forskningspolitiska propositionen aviserade ett uppdrag till Formas att genomföra ett tioårigt nationellt forskningsprogram om hav och vatten. Här satsas bland annat 210 miljoner kronor de kommande fyra åren.

Det är grundläggande och av stor vikt att det finns korrekta och tillförlitliga data och kunskaper för att kunna vidta relevanta och effektiva åtgärder. Det är därför även bra att 30 miljoner kronor har anslagits till havs- och fiskeriprogrammet de kommande sju åren.

Herr talman! Våtmark blir dike, och dike blir bäck. Bäck blir å, å blir älv och älven rinner ut i Östersjön. Det är därför bra att återskapandet av våtmarker fortgår. Detta bidrar till många positiva effekter och till minskad övergödning och balanserade vattenflöden. Fisken mår då bättre.

Regeringen ökade därför inför i år satsningen på åtgärder för värdefull natur och våtmarker med 350 miljoner kronor. Detta beräknas öka med 325 miljoner kronor för nästa år och med 100 miljoner kronor för 2023.

Politiken har effekt. Vetenskapen har sin givna plats, och våra processer och organ kan leverera.

Inga system är dock kompletta, och politik kan ta tid. Men i praktiken har vi i dag exempelvis fiskestopp när det gäller ål och torsk. Vi har sedan ganska nyligen delvis stopp för sillfiske och sedan i höstas tydligt reducerade sillfiskekvoter.

Vi kan notera att våra myndigheter också kontinuerligt arbetar med långsiktiga åtgärds paket för att skydda fisk och fiskeområden. Det är bra att vi ständigt arbetar med att sammanställa kunskap och utreda förutsättningar.

Våra fiskemöjligheter fastställs av EU utifrån långsiktigt hållbara nivåer och grundas på vetenskapliga råd från ICES, Internationella havsforskningsrådet, som består av mer än 4 000 forskare från drygt 20 medlemsländer. ICES ger därefter råd till svenska myndigheter och havs- och vattenmyndigheter och även till EU-kommissionen. Fiskemöjligheterna fördelas sedan på hösten inför nästkommande år.

Herr talman! Vi måste se fiskeripolitiken i Sverige och i EU som en helhet. Miljöpolitiken innebär både arbetstillfällen och goda livsmedel för våra barn och barnbarn.

Anf. 117 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr talman! Ett tag blev jag lite konfunderad – var detta samma anförande som jag hörde i går kväll när vi debatterade vattenmiljö? Mycket kom i alla fall igen i de olika anförandena. Man ska återanvända; recirkulation är bra!

För att inte fastna i samma debatt som vi hade i går har jag återigen tagit med mig det papper jag nu håller i, för Markus Selin anförde hur mycket man satsar och hur mycket mer regeringen satsar.

Om de 105 miljoner kronor som man satsar på havs- och vattenmiljö står det uttryckligen i budgetpropositionen att satsningen framför allt syftar till att genomföra den nya lagstiftningen om att vattenkraften ska förses med moderna miljövillkor samt till arbete med invasiva främmande arter. Jag vet inte om Markus Selin själv hade kollat upp det hela, men i går nekade Markus Selin till att detta var vad pengarna skulle användas till jag vet inte hur många gånger.

När vi sedan jämför budgetar – eftersom detta tydligen är Markus Selins sätt att värdera arbete – ser vi att Moderaterna lägger 220 miljoner kronor mer på havsmiljön under den här treårsperioden.

Nu till någonting konstruktivt, för vi pratar om fisk! Hur vill Socialdemokraterna öka fisket och skärpa tilltron till fisket i Sverige? Vi har nationella möjligheter att göra saker – att stärka företagen och plocka bort kraven som säger att det ska vara yrkesfiskelicens i dubbel och trippel bemärkelse. Vad vill Socialdemokraterna göra, Markus Selin?

Anf. 118 MARKUS SELIN (S) replik:

Herr talman! Ledamoten Betty Malmberg tycker att jag återvinner mycket. Det kan bero på att vatten och fisk hänger ihop som handen och handsken.

För att börja där vi slutade i går kväll – det var snudd på dags att säga god natt, Betty Malmberg – är det enkla svaret servettskissen hösten 2018. Det är svårt att komma efteråt och tycka att det är svårt för fiskare och fiskemiljön när man utdelat ett dräpshot mot havs- och miljöpolitiken ett par år tidigare, med över 2 miljarder i resurser som bara försvann.

Vi socialdemokrater sätter ett mål, och vi tillsätter medel.

Herr talman! Nu var det andra gången jag hörde ledamoten Betty Malmberg ta upp något om vattenkraft. Jag har samma dokument här – utgiftsområde 20. Jag ser att ordet vattenkraft nämns fyra gånger. En gång nämns det som skildring av lagändringar 2018, alltså som en historiebeteckning. Två gånger nämns det i oppositionens egna texter och reserveringsmaterial. Endast en gång nämns det i själva brödtexten, parallellt med ord om att öka takten i arbetet när det gäller havs- och vattenrelaterade miljö kvalitetsmål samt om invasiva främmande arter i akvatiska miljöer och selektiva fiskeredskap, som Betty Malmberg lyfte fram så fint tidigare när det gällde räkfisket.

Någon ordning och reda får det vara i det moderata huset.

Anf. 119 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr talman! Jag är svarslös. Jag rekommenderar Markus Selin att slå upp sidan 102 och läsa tredje och fjärde raden.

Vi är ju överens om att detta är frågor som framför allt behandlas på EU-nivå. Det gäller den gemensamma fiskeripolitiken och att det ska vara vetenskapsbaserat. Detta gläder mig, och så långt är vi överens.

Jag fick inget direkt svar på hur vi skulle kunna återfå en tilltro när det gäller fisket. Hur ska de känna att det är värt att investera i en ny båt? Hur känner sig fiskarna i Simrishamn, som precis har investerat i båtar och sedan drabbats av det dråpslag som de olika nedstängningarna ändå innebar? Kan Markus Selin försöka att förstå den känsla de har?

Jag pratade med en kille som hade investerat i två nya båtar ett halvår före nedstängningen. Det är katastrof! Det är hus som står i pant och en tillvaro som är satt ur spel. Detta måste ju även Socialdemokraterna förstå. Det går inte att bara yvas och prata om ditten och datten, utan här handlar det om hard facts för många enskilda företagare.

Jag upprepar därför frågan: Finns det någonting i det jag sa i mitt anförande om det vi faktiskt har möjlighet att påverka som även Markus Selin och Socialdemokraterna kan se en poäng i? Licenskraven? Avskjutningen av säl och skarv? Att avvakta med att införa ytterligare regleringar som kommer att tynga fisket? Finns det någonting, Markus Selin?

Anf. 120 MARKUS SELIN (S) replik:

Herr talman! Det korta svaret till Betty Malmberg är: Ja, självklart! Vi måste jobba på bred front, precis som jag lyfte fram i mitt anförande. Fiskeripolitik är både miljöpolitik, livsmedelspolitik och arbetstillfällen – självklart. Det här bottnar jag tryggt i som socialdemokrat. Vi vill att hela landet ska leva.

Det måste vara svårt att stå här som moderat ledamot och lyfta fram en flytt av trålgräns i sitt anförande. Går man in och tittar på vad Moderaterna egentligen menar ser man att de vill ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att undersöka saken, precis som den också fick i det justerade regleringsbrevet i december.

Myndigheten har två gånger, herr talman, varit i miljö- och jordbruksutskottet, i januari och februari i år, och förklarat hur läget är med skärgården och trålfiskegränsen. Vi fick ett väldigt generöst och fylligt material utskickat från Havs- och vattenmyndigheten som behandlade just sill, strömming och trålgräns, daterat den 7 februari – väl värt att läsa.

Det klingar därför falskt när jag ska stå här och på två minuter svara för hela den stora miljöpolitiken, som fick sig en törn med servettskissen och liknande.

En sak vill jag dock varna för: När man börjar komma med de här enkla svaren lite på slentrian går vi ifrån en viktig princip som jag trodde att vi socialdemokrater var överens med Moderaterna om. Vi vet nämligen att om bestämmelser och regler ska ändras med effekt behövs det vetenskapliga underlag, tilltro till upprättade processer och samråd med andra medlemsländer inom EU.

Jag har nog svarat vad jag kan på de här två minuterna.

Anf. 121 MARIA GARDFJELL (MP):

Herr talman! Vi debatterar fisket, och jag vill inleda med att prata om fisken. Vi vet ju att beståndet av torsk har kraschat i Östersjön och att vi har ett torskfiskestopp. Nu är också beståndet av strömming på väg ned. Situationen för strömming är allvarlig i Östersjön men också i Bottenhavet och Bottenviken.

Orsaken till de ekologiska obalanserna är många, men om vi tittar i ett internationellt perspektiv ser vi att 80 procent av världens fiskbestånd är överfiskade eller maximalt fiskade. Det är ett mycket allvarligt problem.

Fiskeripolitiken hanteras i EU, herr talman, men det finns möjligheter för respektive land att agera och sätta in åtgärder i de egna vattnen. Den ansvariga myndigheten kan också behöva använda sig av de möjligheterna när hoten är så tydliga som de är nu, exempelvis mot fiskarterna i Östersjön. Den ansvariga myndigheten kan använda sig av artikel 20 och artikel 8 i den gemensamma fiskeripolitiken. Att flytta ut trålgränsen är en sådan åtgärd, som har diskuterats av oss i miljö- och jordbruksutskottet flera gånger.

Vi hade nyligen besök av Havs- och vattenmyndigheten i miljö- och jordbruksutskottet. Då redovisade myndigheten det uppdrag de fått i regleringsbrevet om att arbeta för ett stärkt skydd av det kustlekande sillbeståndet, som det heter. De redovisade också sina beslut om analyser och åtgärder avseende ökat skydd av sill och strömming i Östersjön. Vi fick även en bra beskrivning av kunskapsläget och en behovsanalys om förslag på olika åtgärder som behöver vidtas. Havs- och vattenmyndigheten säger att Sverige som medlemsstat kan förändra trålgränserna men att vi också behöver komma överens med andra medlemsstater så att det blir en verkningsfull åtgärd.

Jag ser verkligen fram emot de underlag som Havs- och vattenmyndigheten ska komma med tack vare det regleringsbrev som regeringen har skrivit. Vi kan inte vänta på att strömmingen ska hamna i samma situation som torsken gjorde och krascha. Vi måste vidta åtgärder innan dess.

Det finns fler fiskarter som vi skulle behöva ha högre på agendan i vårt arbete. En sådan fiskart är ålen. I januariavtalet har vi en punkt om att vi behöver återköpa ålfiskerätter i Sverige för att minska fisket av den utrotningshotade ålen.

Ålen är akut hotad. Jämfört med 1950 finns bara 1–5 procent av beståndet kvar. Ålens väldigt komplicerade livscykel och långa resor över hela världen gör den extra utsatt. Skyddet behöver bli striktare i Sverige och i EU.

Det fiskas ändå en hel del ål i Sverige i dag. Det sägs ofta att det skulle vara av kulturella skäl som vi ska ha detta fiske. Därför undrar jag varför det fortfarande exporteras stora mängder ål. Det borde stoppas.

En art i våra hav, herr talman, som inte är en fisk utan ett däggdjur är tumlaren, vår lilla val. Populationen i svenska vatten längs västkusten klassas som sårbar, och populationen i Östersjön som akut hotad. Det är väldigt viktigt att nu ta fram regler om exempelvis undervattensbuller och om hur tumlaren kan skyddas genom att man sätter varningssignaler på de garn som används. Detta görs men inte alls i tillräcklig omfattning.

Det krävs en helhetssyn för att säkerställa livet i haven, friska hav och havets resurser – från land till hav. Ekosystemen i haven behöver framför allt bevaras men också restaureras.

Jag pratade med en fiskare i Arild häromdagen. Vi var inte överens om allt, men vi var helt överens om att utan fisk i havet kommer det inte heller att finnas några fiskare. Därför har vi miljöpolitiker och fisket en gemensam uppgift i att säkerställa levande hav och goda förutsättningar för fisk och andra organismer i havet. Jag var också överens med denne småskalige fiskare om att det gör skillnad hur fisket bedrivs. Det handlar inte bara om hur mycket fisk som tas upp utan också om hur.

De stora trålarna och industrifisket medför problem och lyfts också väldigt ofta fram i debatten. De stora trålarna som dammsuger haven och tar upp fisk som mals ned till fiskmjöl gynnar inte små, kustnära orter och medför inte det förädlingsvärde som ett småskaligt fiske skulle kunna medföra.

Herr talman! För att fisket ska vara långsiktigt hållbart måste vi tänka och agera på nya sätt när det gäller haven. Vi kan inte tillåta oss att vara överallt och göra allting överallt. Vi måste också låta vissa områden vara fredade från mänsklig påverkan.

De kustnära ekosystemen och i synnerhet de kustnära områdena är havens barnkammare. Ett starkare strandskydd behövs längs Sveriges kuster. HaV redovisade en ny rapport för miljö- och jordbruksutskottet som visar att de bryggor och pirar som har byggts vid kusterna redan har förstört 60 procent av lekområdena för fisk längs våra kuster. Det talar sitt tydliga språk när det gäller att vi behöver prata mycket mer om just fisket i kombination med behovet av ett starkare strandskydd.

Herr talman! Internationellt sett arbetar vi för att uppfylla målen i Agenda 2030. I Agenda 2030 finns många väldigt bra punkter kring just fisket: att främja ett hållbart fiske, att bevara kust- och havsområden, att avskaffa subventioner som bidrar till överfiske, att öka den vetenskapliga kunskapen, forskningen och tekniken som bidrar till friskare hav och att stödja den småskaliga fiskenäringen.

Jag tycker att det är dags att vi tar ett helhetsgrepp och säkerställer möjligheterna för det småskaliga icke-industriella fisket att få tillgång till de marina resurserna och marknaderna på ett bättre sätt. Fördelningen av havets resurser måste förändras.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 122 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr talman! Tack, Maria Gardfjell, för ett innehållsrikt anförande!

Jag blev glad över att Maria Gardfjell tog upp att det finns möjligheter även nationellt att göra skillnad. Det är viktigt att vi tänker på det. Jag

försökte plocka upp det i mitt anförande: Se på möjligheterna där vi faktiskt kan agera!

Precis som Maria Gardfjell säger kan vi inte vänta när det till exempel gäller situationen för strömmingen. Det känns bra och rätt att man försöker ta upp det på detta nyanserade sätt.

Jag tänkte på en sak när det gäller tumlaren. När jag tittade i den nya rödlistan för 2020 förvånade det mig positivt att tumlaren faktiskt betraktas som livskraftig i Västerhavet. Det är otroligt vilken faktisk förändring som kan ske, och då också på arter. Östersjöpopulationen är ju inget att yvas över, men att det faktiskt kan hända någonting positivt behöver vi också se – att situationen för miljön vänder och vi får en biologisk mångfald som kan ge oss nya chanser.

Maria Gardfjell talar också om att ta ett helhetsgrepp, och det välkomnar jag. Jag tycker att det vore bra. Men när jag och Elin Segerlind diskuterade lät det lite som att vi ska sprida ut detta åt alla – alla ska få dra upp någon liten abborre – men det är inte så det fungerar, för det här handlar också om företag som driver frågor och som helhjärtat går in i detta.

Hur tänker Maria Gardfjell om det?

Anf. 123 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Visst är det viktigt med företagandet, och företagandet ser väldigt olika ut. Ledamoten Betty Malmberg och jag var inbjudna till ett webinarium som Eldrimner ordnade om sin krångellista kopplad till fisket. Där lyfte man fram hur just företagsamheten skulle kunna gynnas till exempel av att flera småskaliga fiskare skulle kunna samverka och få gemensamma tillstånd. Man ville också kunna fiska fler fiskarter att sälja till restauranger.

Bara en sådan sak: Fisket är så industrialiserat att vi helt och hållet glömmer bort att det finns småskaliga fiskare som skulle kunna fiska id eller andra så kallade skräpfiskar, få en förtjänst av det och kanske utveckla helt nya gastronomiska produkter och möjligheter för en lokal produktion.

Jag tror att vi måste se företagarna i det här. Självklart måste vi också se de stora industrirålen som de företagare de är. Men jag tycker inte att det är rimligt att man gör det så enkelt för sig att man tänker att ju färre stora trålningsföretag vi har på marknaden, desto enklare är det för myndigheterna att kontrollera dem. Jag har hört det argumentet många gånger och skulle snarare vilja höra att vi ser på hur vi kan få en mer mångfasetterad företagsamhet inom det här området.

Anf. 124 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr talman! Tack, Maria Gardfjell! Det är precis den här argumentationen och precis den här inställningen som vi behöver så mycket mer av. Exakt de exempel som Maria drar från Eldrimners krångellista var också sådana som jag lyfte i mitt anförande. Där kan vi faktiskt göra skillnad.

Havs- och vattenmyndigheten sa: Om man tycker att det blir ett felaktigt beteende när det gäller hur ansökningarna om licenser hanteras får ni gå in och begära en lagändring i fiskelagen. Men då blir det en konstig snurr och ett moment 22 där regeringen säger att det är den ene och eller den andre och så. Vem håller i taktpinnen? Det är lite där som jag tycker att det känns oklart. Det önskar jag att man kan förtydliga och på det sättet

också få en bättre långsiktighet och en bättre harmoni för de här företagen som ändå har så många hinder framför sig.

Jag sa att det är mörka moln vid horisonten, och det är det verkligen för de här företagarna som har satsat stora belopp och drabbas av fiskestopp och av att det inte ens finns någon strömning och därför i stället väljer att låta sina båtar ligga i land.

Jag delar den syn som Maria Gardfjell ger uttryck för, alltså att det här handlar om att vi måste kunna hantera det här sida vid sida – alla typer av företag. Men det är klart att det svider i själen när man hör att större trålare dammsuger precis invid kuststräckan, så nära de kan komma den lekande strömningen. Det är inte roligt att ta del av.

Anf. 125 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Jag kan bara hålla med Betty Malmberg om att det här är frågor som vi skulle behöva jobba mycket bredare med politiskt. Vi behöver även se på de svårigheter som finns när haven är utfiskade och vi inte kan tillåta fiske i vissa områden för att vi faktiskt måste värna yngelplatser och platser som för miljöns skull är fredade, marina reservat och sådana saker. Visst kan det bli problem för enskilda fiskare. Men då måste man också ha en bra dialog och en förståelse för hur man i sådana fall ska utveckla olika verksamheter.

Herr talman! En fråga som jag kanske inte tog upp i mitt anförande men som Betty Malmberg var inne på en hel del i sitt anförande är frågan om fiskodlingar. Här behöver vi ha en mycket skarp diskussion framåt om vilket foder som man använder i fiskodlingar. Om fiskodling ska bygga helt och hållet på fiskmjöl från till exempel Östersjön, från fisk som man dammsuger upp med de stora industritrålarna, är inte heller fiskodlingar särskilt bra.

Här behövs alltså en helhetssyn där vi utifrån de naturresurser som vi har försöker utveckla ett hållbart företagande.

Anf. 126 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, Maria Gardfjell, för ett jätteintressant anförande!

Jag tänkte på några saker som ledamoten var inne på, framför allt ålen. Jag hörde något om att ålfiske borde stoppas. Jag vill höra om ledamoten kan utveckla vad hon menar.

Jag talade förra veckan med en ålfiskare. Utifrån vad han berättade är det verkligen inte på det sättet att de fiskar ur den ål som finns i Blekinge skärgård. De är tvärtom måna om att den ska finnas kvar för nästa generation. Han talade om hur svårt och tufft det är och att de möter mycket bekymmer.

Om han nu får höra att ledamoten säger att det borde stoppas helt vore det tufft. Det är tufft nog ändå. Betty talade om mörka moln. För ålfiskare är det nästan nattsvart. Lynchade är fel ord, men de känner ofta att de behandlas väldigt illa.

Det vore intressant att få höra vad Miljöpartiet och ledamoten säger om det.

Anf. 127 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet vill att det införs ett frivilligt program för återköp av ålfiskerätter. Det kanske låter lite svagt. Men det är många av dem som fiskar ål som är äldre och som inte nödvändigtvis vill fortsätta fiska ål. Ålen är en utrotningshotad fiskart. Jämfört med 1950 finns bara 1–5 procent av beståndet kvar. Om man ändå vill lägga ned verksamheten kan det i så fall vara bra att kunna få ersättning. Det skulle vara bra om vi kan dra ned på ålfisket så mycket det bara går med just frivilliga metoder.

Men jag skulle egentligen vilja gå längre. När vi har en fiskart som är så utrotningshotad som ålen borde vi i Sverige kunna göra som man har gjort i Estland: förbjuda ålfisket. Men estländarna är lite som svenskarna i Skåne när det gäller att ålen finns med på det traditionella julbordet. Problemet är nu att svenska ålfiskare exporterar ål till Estland.

Jag tror att vi skulle behöva ett moratorium för att man ska sluta ha ålen på julbordet, kanske under 10–20 år, för att sedan kunna återuppta traditionen när bestånden har återhämtat sig.

Men det krävs mer än svenska åtgärder. Det krävs åtgärder också på europeisk nivå.

Anf. 128 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, Maria Gardfjell, för ditt svar!

Jag tänker att min vän fiskaren inte kommer att bli speciellt glad när han får höra ledamoten måla upp detta skräckscenari. I dag finns det inte heller någon frivillighet, som ledamoten var inne på. Man får inte lämna över till nästa generation, utan det ska vara slut där. Det tycker vi är fel.

Han berättade att de exempelvis har ett minimimått på 70 centimeter för att få ta upp en ål. Det är alltså inte så att de dammsuger, utan de har ett mått. Och nåde den som tar upp en ål som är någon centimeter för kort. De är väldigt noga med att det ska skötas på ett perfekt sätt.

Många vill fortfarande ha en ål på julbordet. Det finns ål, och på det sätt som vi fiskar i Sverige är det hållbart. Det är viktigt att lyfta fram det.

En annan fråga som ledamoten var inne på är strandskyddet. Det är också spännande. Ledamoten sa att strandskyddet egentligen behöver stärkas i stället.

Om jag minns rätt föreslog Strandskyddsutredningen att vissa delar av strandskyddet ska upphöra helt eller delvis. Därför skulle det vara intressant att få höra vad ledamoten tänker. Vill Miljöpartiet tvärtom stärka strandskyddet?

Jag vet att många kommuner, bland annat min hemkommun Ödeshög, vill ha enkelhet och lätta på strandskyddet eftersom det behöver byggas. Det skulle vara intressant att få höra ledamoten tala lite om strandskyddet också.

Anf. 129 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Jag skulle inte heller vara glad om jag var ålfiskare och visste att det fanns 1 procent kvar av ålen och att den var starkt utrotningshotad. Risken är att de som fiskar ål i dag inte kan fiska ål över huvud taget om bara några år, om den utrotas helt.

Man måste verkligen agera nu för att säkra framtida fiskares möjligheter att fiska och äta ål. Det kanske tar 10, 20, 30 eller 50 år – inte vet jag. Men det är kanske viktigare att tänka på framtiden än att tänka på enbart nästa julbord.

Det behövs ett starkare strandskydd längs Sveriges kuster. Det lyfter också Miljömålsberedningen fram i sin utredning, det lyfter HaV fram.

Anledningen till att det behövs ett starkare strandskydd längs just Sveriges kuster är bland annat att vi nu vet att fiskens lekplatser är starkt hotade när det byggs bryggor, sommarstugeområden och sådana saker. Det är inte av djävulskap man gör det. Men man förstör de ålgräsängar och andra kustmiljöer som finns nere i vattnet och som mycket starkt påverkar möjligheten för fisken att yngla av sig. Det gäller inte bara bebyggelsen, bryggorna och sådana saker. Det gäller också aktiviteter som båttrafik, vattenskotrar och alla möjliga saker. Det behövs en begränsning i vissa områden som i dag är obebyggda och orörda.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 10 mars.)

§ 14 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2021) 96 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister, och av förordning (EU) 2019/818 om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, asyl och migration och om ändring av förordningarna (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 och (EU) 2019/816, i syfte att införa screening för tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna

§ 15 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 3 mars

2020/21:521 Åtgärder mot sexualbrott mot barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:522 Bullerregler som hindrar byggande

av *Ola Johansson* (C)

till statsrådet *Märta Stenevi* (MP)

Prot. 2020/21:88
4 mars

2020/21:523 Milt väder som försämrar vägarnas skick
av *Thomas Morell* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:524 Förtroendet för folkbildningen
av *Cassandra Sundin* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:525 Skydd av personuppgifter för personal inom de rättsvårdande myndigheterna
av *Thomas Morell* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:526 Mängdrabatt vid flerfaldig brottslighet
av *Adam Marttinen* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:527 Utredningsförslag om en trygg sjukförsäkring
av *Ida Gabrielsson* (V)
till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 3 mars

2020/21:2032 Tillträdesförbud till simhallar och bibliotek
av *Mikael Damsgaard* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2033 Hyror i särskilda boenden
av *Sten Bergheden* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2034 Moms på munskydd
av *Sten Bergheden* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:2035 Våld och övergrepp mot barn
av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2036 Kinas förändringar av valsystemet i Hongkong
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2037 Implementering av blyhagelförbud i enlighet med svenska förhållanden
av *Peter Helander* (C)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2038 Samarbete med Israel
av *Björn Söder* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2039 Olaglig införsel av hundvalpar
av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2040 Omorganisation av militärregionernaav *Alexandra Anstrell* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:2041 Tidsplan för strukturen för det civila försvaretav *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2042 Uppföljning av IVO:s it-problematikav *Clara Aranda* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2043 Granskning av studieförbundenav *Lars Püß* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2044 Syftena med de nationella provenav *Robert Stenkvist* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2045 Elbrist och nätbristav *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:2046 Privata markägare som riskerar att drabbas hårdare vid nya elledningsgatorav *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:2047 Myndigheters ansvar för bevarande av värdefull åkermarkav *Kristina Yngwe* (C)

till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:2048 Återbetalning av krisstödav *Helena Lindahl* (C)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:2049 Saneringen av PFASav *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2050 Husbehovsfiskeav *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2051 Försvaret och PFASav *Betty Malmberg* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:2052 Nekad familjeåterföreningav *Christina Høj Larsen* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2053 Utredningen Tillsammans för en välfungerande sjuk-skrivnings- och rehabiliteringsprocessav *Ida Gabrielsson* (V)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2020/21:2054 Regler för gruvetableringav *Birger Lahti* (V)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:2055 Det svenska demersala fisketav *Roland Utbult* (KD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 3 mars

2020/21:1812 Nationellt mål om återvändningsnetto

av *Tobias Andersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1887 Kompensation till markägarna för ledningsdragning

av *Staffan Eklöf* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1883 Åtgärder mot kriminella nätverk

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1879 Åtgärder för ökad trafiksäkerhet för svenska jakthundar

av *Erik Ottoson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1885 Förslag till förändringar i mediestödsförordningen

av *Björn Söder* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1881 Sjösäkerhetstillsyn för pråmar

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1893 Arbetslivskriminalitet

av *Saila Quicklund* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1884 Åtgärder mot terrorism

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1895 Internationella åtgärder mot Nordkorea

av *Sara Gille* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1891 Coronapass på väg i Sverige

av *Hans Hoff* (S)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1896 Hackning av de svenska läkemedelsföretagens datauppgifter

av *Sara Gille* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1878 Vaccineringen i Stockholms län

av *Niklas Wykman* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1897 Takten i vaccineringen mot covid-19

av *Marta Obminska* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1930 Antalet levererade vaccindoser

av *Boriana Åberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1890 Tillståndprocesser som är effektivare

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1892 Kinesiska investeringar i kritisk infrastruktur

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1894 Transporter som del av granskningssystemet för utländska direktinvesteringar

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1920 Sveriges invandring och EU:s lägstanivå

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1907 Åtgärder mot techjättars censur

av *Björn Söder* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1921 Hantering av beredskapspengar

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1904 Prinsessan Latifa

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1901 Samverkan inom svensk beredskap

av *Lina Nordquist* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1899 Gymnasieskolors tillgång till lärosätens lokaler

av *Maria Nilsson* (L)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1911 Möjligheten för lärosäten att upplåta lokaler till gymnasieskolor

av *Maria Nilsson* (L)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:1905 Elförsörjningen i Stockholm

av *Lars Püß* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1937 EU:s gemensamma jordbrukspolitik och biologisk mångfald

av *Nina Lundström* (L)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1915 Förebyggande åtgärder mot naturolyckor

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1900 Skydd mot opålitliga utländska företag

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1919 Elbristen i Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1903 En robust fossilfri utbyggnad av elproduktionen
av *Sofia Westergren* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1902 Sveriges tillgång till rättsläkare
av *Lina Nordquist* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1909 Försvarsmaktens befogenheter
av *Ann-Sofie Alm* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1913 En optimering av Polismyndighetens förmågor
av *Ann-Sofie Alm* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1910 Branschskolor
av *Fredrik Christensson* (C)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1908 Entreprenörskap i skolan
av *Fredrik Christensson* (C)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1950 Långtidscovid
av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1938 Vaccinering och riskgrupper
av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:1914 Elförsörjningen under vindstilla vintrar
av *Sofia Westergren* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1916 En minnesdag för kommunismens offer
av *Björn Söder* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1949 Handläggningstider inom arbetslöshetskassan
av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

**2020/21:1935 Opartiska medicinska bedömningar för försäkrings-
tagare**

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:1951 Ökning av suicid bland unga flickor
av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

**2020/21:1948 Regeringens respektive regionernas ansvar för vaccine-
ringen**

av *Boriana Åberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1929 En Öresundsmetro mellan Malmö och Köpenhamn
av *Joakim Sandell* (S)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1944 Beredskap för bränder i elbilar
av *Jörgen Berglund* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1933 Advokater som begår brottav *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1945 Tanke- och yttrandefrihet vid Sveriges högre lärosätenav *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:1941 Problem för äldre i det digitala samhälletav *Thomas Hammarberg* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1926 Samlokalisering av myndigheten för psykologiskt försvar och cybersäkerhetscentrumetav *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1924 Användningen av militära vapenav *Jörgen Berglund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1942 Bottentrålningav *Kjell Jansson* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1936 Djurskydd för renarav *Niklas Wykman* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1925 Försvarsmaktens stödav *Jörgen Berglund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1947 Konstnärlig utsmyckning för Fortifikationsverkets fastigheterav *Jörgen Berglund* (M)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:1934 Oväsen i stadskärnorav *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1940 Läget för demokratin i Georgienav *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1952 Funktionsnedsattas matchning mot arbetsmarknadenav *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1922 Utbetalningarna av omställningsstödetav *Lars Hjälmered* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1928 EBO-lagenav *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1954 En ny generaldirektör för Försvarsmaktenav *Hanna Gunnarsson* (V)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1956 Hizb ut-Tahrir och radikalislamistisk propagandaav *Robert Hannah* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1939 Styrning av Försäkringskassan
av *Ann-Sofie Alm* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:1931 Skånebanan
av *Boriana Åberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1946 Swedavias utredning om Bromma flygplats
av *Björn Söder* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1927 Arbetsförmedlingens utbildningsåtgärder
av *Boriana Åberg* (M)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1943 Äldres psykiska ohälsa
av *Ann-Britt Åsebol* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1932 Svenska studenter i Storbritannien
av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:1958 Reglerna om byte av offentlig försvarare
av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1968 Säkra transporter för säkra livsmedel
av *Ann-Sofie Alm* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1961 Ökningen av anmälda sexualbrott mot barn
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1960 Domstolarnas belastningsgrad
av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1964 Den ökande antisemitismen i Malmö
av *Björn Söder* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1953 Stöd till livsmedelsproducenterna
av *Ann-Sofie Alm* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1966 Miljö- och klimatmålen och livsmedelsstrategin
av *Ann-Sofie Alm* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1963 Statens fastighetsverks uthyrningar
av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:1959 Terrorlöner från Palestinska myndigheten
av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:1974 Kyrkoantikvarisk ersättning
av *Cassandra Sundin* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.55,
av andre vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 103 (delvis) och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott.....	3
§ 7 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändring av vissa befogenheter i mervärdesskattedirektivet.....	3
Skatteutskottets utlåtande 2020/21:SkU33.....	3
(Beslut fattades under § 12.)	3
§ 8 Klimatpolitik.....	3
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21:MJU9	3
Anf. 1 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	3
Anf. 2 MARTIN KINNUNEN (SD)	6
Anf. 3 RICKARD NORDIN (C).....	8
Anf. 4 ELIN SEGERLIND (V).....	10
Anf. 5 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	11
Anf. 6 NINA LUNDSTRÖM (L).....	14
Anf. 7 MARLENE BURWICK (S).....	16
Anf. 8 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	17
Anf. 9 MARLENE BURWICK (S) replik	18
Anf. 10 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik.....	18
Anf. 11 MARLENE BURWICK (S) replik	19
Anf. 12 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	19
Anf. 13 MARLENE BURWICK (S) replik	20
Anf. 14 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	20
Anf. 15 MARLENE BURWICK (S) replik	20
Anf. 16 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	21
Anf. 17 MARLENE BURWICK (S) replik	21
Anf. 18 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	22
Anf. 19 MARLENE BURWICK (S) replik	22
Anf. 20 RICKARD NORDIN (C) replik.....	23
Anf. 21 MARLENE BURWICK (S) replik	23
Anf. 22 RICKARD NORDIN (C) replik.....	24
Anf. 23 MARLENE BURWICK (S) replik	24
Anf. 24 LORENTZ TOVATT (MP)	25
Anf. 25 RICKARD NORDIN (C) replik.....	26
Anf. 26 LORENTZ TOVATT (MP) replik	27
Anf. 27 RICKARD NORDIN (C) replik.....	27
Anf. 28 LORENTZ TOVATT (MP) replik	27
Anf. 29 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik.....	28
Anf. 30 LORENTZ TOVATT (MP) replik	28
(forts. § 10).....	29
Ajournering.....	29
Återupptaget sammanträde.....	29
§ 9 Frågestund	29
Anf. 31 ANDRE VICE TALMANNEN	29

<i>Säkra länder-listan och asylsökande från Ukraina</i>	30	Prot. 2020/21:88
Anf. 32 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	30	4 mars
Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30	-----
Anf. 34 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	30	
Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30	
<i>Fråntagande av IS-återvändares medborgarskap</i>	31	
Anf. 36 ADAM MARTTINEN (SD).....	31	
Anf. 37 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	31	
Anf. 38 ADAM MARTTINEN (SD).....	31	
Anf. 39 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	32	
<i>Samhällets digitala beredskap</i>	32	
Anf. 40 NIELS PAARUP-PETERSEN (C).....	32	
Anf. 41 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	32	
Anf. 42 NIELS PAARUP-PETERSEN (C).....	33	
Anf. 43 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	33	
<i>Stopp för avverkning av naturskogar</i>	33	
Anf. 44 ELIN SEGERLIND (V)	33	
Anf. 45 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	34	
Anf. 46 ELIN SEGERLIND (V)	34	
Anf. 47 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	34	
<i>Utländska stödligor och Tullverkets befogenhet</i>	34	
Anf. 48 HAMPUS HAGMAN (KD)	34	
Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	35	
Anf. 50 HAMPUS HAGMAN (KD)	35	
Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	35	
<i>Översyn av Tullverkets befogenhet att stoppa smuggling</i>	35	
Anf. 52 GULAN AVCI (L)	35	
Anf. 53 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	36	
Anf. 54 GULAN AVCI (L)	36	
Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	36	
<i>Polisens förmåga att ingripa vid terroråd</i>	36	
Anf. 56 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	36	
Anf. 57 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	37	
Anf. 58 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	37	
Anf. 59 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	37	
<i>Den inhemska produktionen av frukt och grönsaker</i>	37	
Anf. 60 MARIA GARDFJELL (MP).....	37	
Anf. 61 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	38	
Anf. 62 MARIA GARDFJELL (MP).....	38	
Anf. 63 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	38	
<i>Effekterna av trålfiske i Östersjön</i>	38	
Anf. 64 KJELL JANSSON (M)	38	

Anf. 65 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	39
<i>Bonus-malus-systemet och husbilar</i>	39
Anf. 66 DAVID LÅNG (SD).....	39
Anf. 67 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	39
<i>Livsmedelsbedrägerier</i>	40
Anf. 68 ULRIKA HEIE (C).....	40
Anf. 69 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	40
<i>Utomhusvarningssystemet på landsbygden</i>	40
Anf. 70 HANNA GUNNARSSON (V).....	40
Anf. 71 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	41
<i>Omprovning av höghastighetsbanorna</i>	41
Anf. 72 MAGNUS JACOBSSON (KD).....	41
Anf. 73 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	41
<i>Skydd av fiskbeståndet i Östersjön</i>	42
Anf. 74 NINA LUNDSTRÖM (L).....	42
Anf. 75 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	42
<i>Projektet Sluta skjut</i>	42
Anf. 76 JOAKIM SANDELL (S).....	42
Anf. 77 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	43
<i>Säsongsarbetare och villkoren för coronatest</i>	43
Anf. 78 BETTY MALMBERG (M).....	43
Anf. 79 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	44
<i>Utvärdering av stöd till kommersiell service på landsbygden</i>	44
Anf. 80 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD).....	44
Anf. 81 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	44
<i>Polisens närvaro på sociala medier</i>	45
Anf. 82 MAGNUS EK (C).....	45
Anf. 83 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	45
<i>Regeringens syn på skyddet av skog</i>	45
Anf. 84 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	45
Anf. 85 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	46
<i>Information om ekonomiskt stöd till företag</i>	46
Anf. 86 ANNA VIKSTRÖM (S).....	46
Anf. 87 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	46
<i>Åtgärder för snabbare vaccinering</i>	47
Anf. 88 JOHAN HULTBERG (M).....	47
Anf. 89 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	47
<i>Sambandet mellan migrationspolitik och terrordåd</i>	47
Anf. 90 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	47
Anf. 91 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	48
<i>Effekter av coronastöd</i>	48
Anf. 92 ÅSA WESTLUND (S).....	48
Anf. 93 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	48
<i>Förvaltning av säl och skarv</i>	49
Anf. 94 ANNICKA ENGBLOM (M).....	49

Anf. 95 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	49	Prot. 2020/21:88
<i>Den ekonomiska förtjänsten av asylinvandringen</i>	49	4 mars
Anf. 96 LUDVIG ASPLING (SD).....	49	-----
Anf. 97 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	49	
<i>UTP-direktivet</i>	50	
Anf. 98 MARKUS SELIN (S).....	50	
Anf. 99 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	50	
<i>Undantag från konsumentköplagen vid handel med djur</i>	50	
Anf. 100 SOFIA WESTERGREN (M)	50	
Anf. 101 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	51	
§ 10 (forts. från § 8) Klimatpolitik (forts. MJU9)	51	
(Beslut fattades under § 12.).....	51	
Ajournering.....	51	
Återupptaget sammanträde.....	51	
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 3 mars	52	
SoU9 Äldrefrågor.....	52	
SoU13 Frågor om psykisk hälsa.....	54	
UU6 Strategi för den arktiska regionen.....	55	
MJU11 Vattenvård	56	
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	58	
SkU33 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändring av vissa befogenheter i mervärdesskattedirektivet.....	58	
MJU9 Klimatpolitik.....	58	
§ 13 Fiskeripolitik	60	
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21: MJU8	60	
Anf. 102 BETTY MALMBERG (M).....	60	
Anf. 103 RUNAR FILPER (SD).....	62	
Anf. 104 ULRIKA HEIE (C)	64	
Anf. 105 ELIN SEGERLIND (V).....	66	
Anf. 106 BETTY MALMBERG (M) replik.....	69	
Anf. 107 ELIN SEGERLIND (V) replik.....	69	
Anf. 108 BETTY MALMBERG (M) replik.....	70	
Anf. 109 ELIN SEGERLIND (V) replik.....	70	
Anf. 110 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	71	
Anf. 111 NINA LUNDSTRÖM (L)	72	
Anf. 112 BETTY MALMBERG (M) replik.....	74	
Anf. 113 NINA LUNDSTRÖM (L) replik.....	75	
Anf. 114 BETTY MALMBERG (M) replik.....	75	
Anf. 115 NINA LUNDSTRÖM (L) replik.....	76	
Anf. 116 MARKUS SELIN (S).....	76	
Anf. 117 BETTY MALMBERG (M) replik.....	78	
Anf. 118 MARKUS SELIN (S) replik	78	
Anf. 119 BETTY MALMBERG (M) replik.....	79	
Anf. 120 MARKUS SELIN (S) replik	79	
Anf. 121 MARIA GARDFJELL (MP).....	80	
Anf. 122 BETTY MALMBERG (M) replik.....	81	
Anf. 123 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	82	

Anf. 124 BETTY MALMBERG (M) replik	82
Anf. 125 MARIA GARDFJELL (MP) replik	83
Anf. 126 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	83
Anf. 127 MARIA GARDFJELL (MP) replik	84
Anf. 128 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	84
Anf. 129 MARIA GARDFJELL (MP) replik	84
(Beslut skulle fattas den 10 mars.)	85
§ 14 Bordläggning.....	85
§ 15 Anmälan om interpellationer	85
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar	86
§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor	88
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 17.38.	93